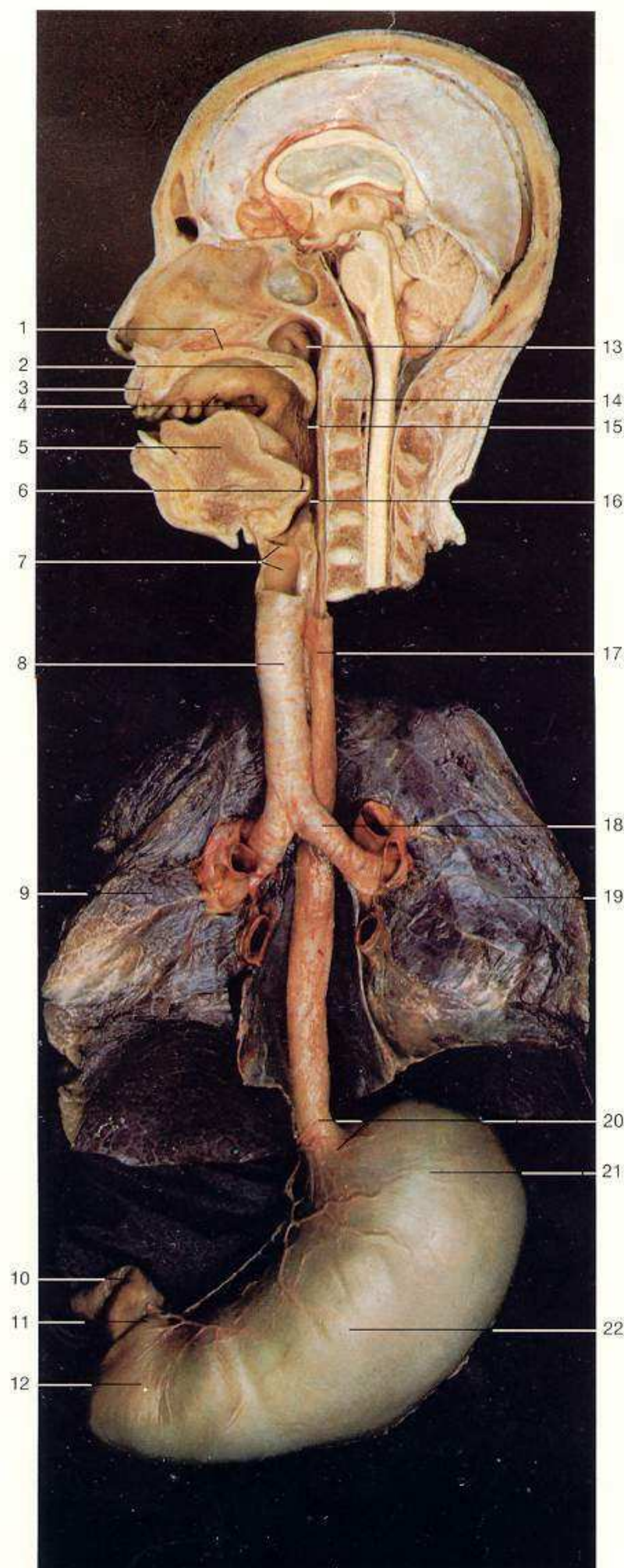
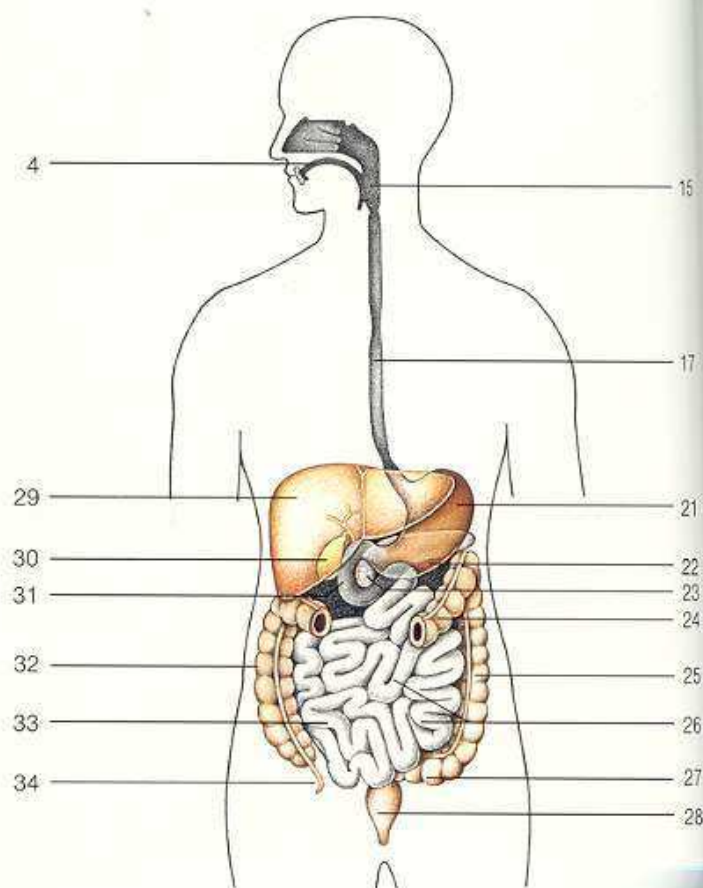

Rozdział VI

JAMA

BRZUSZNA

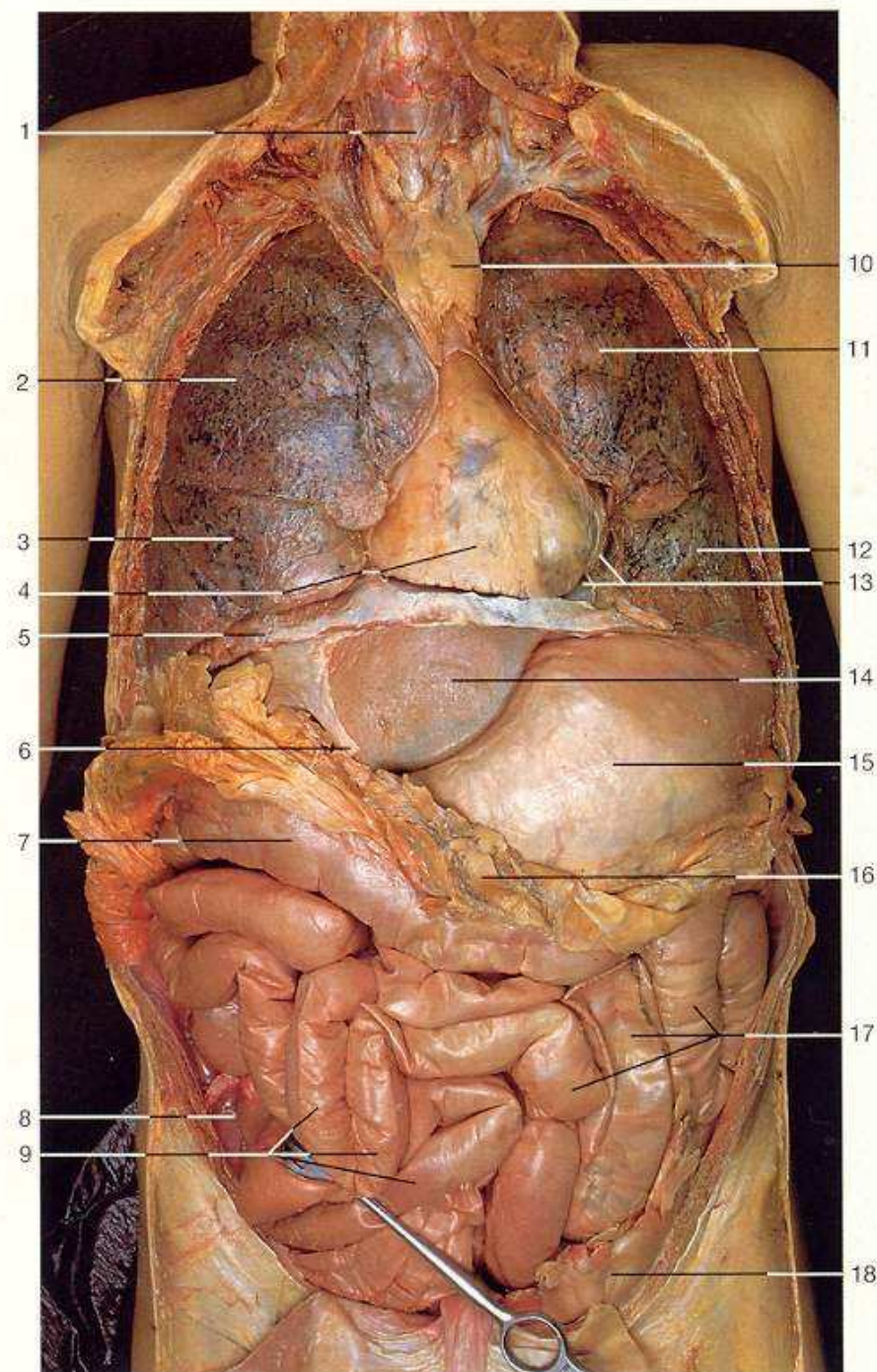

Narządy układu trawiennego: jama ustna (*cavum oris*), gardło (*pharynx*), przełyk (*oesophagus*) i żołądek (*gaster*).

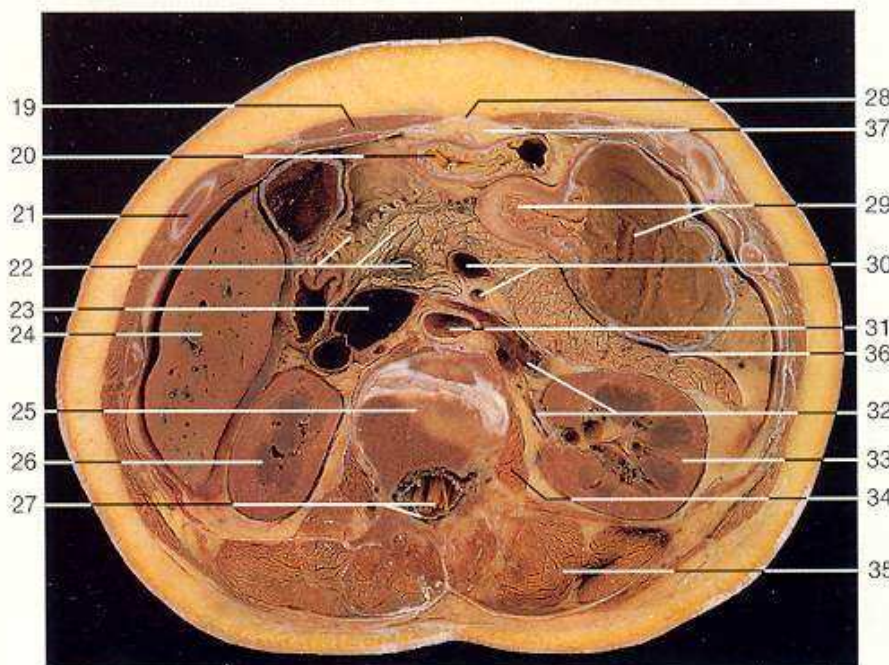
Schemat budowy układu trawiennego. Położenie narządów jamy brzusznej.

- 1 *Palatum durum* (podniebienie twarde)
- 2 *Palatum molle et uvula* (podniebienie miękkie i języczek)
- 3 *Vestibulum oris* (przedsionek jamy ustnej)
- 4 *Cavum oris* (jama ustna)
- 5 *Lingua* (język)
- 6 *Epiglottis* (nagłośnia)
- 7 *Lig. vocale et larynx* (więzadło głosowe i krtań)
- 8 *Trachea* (tchawica)
- 9 *Pulmo dext.* (płuco prawe)
- 10 *Duodenum – pars sup.* (dwunastnica – część górna)
- 11 *Pylorus* (odźwiernik)
- 12 *Antrum pyloricum* (jama odźwiernikowa)
- 13 *Pars nasalis pharyngis* (część nosowa gardła)
- 14 *Dens axis* (zab kręgu obrotowego)
- 15 *Pars oralis pharyngis* (część ustna gardła)
- 16 *Pars laryngea pharyngis* (część krtaniowa gardła)
- 17 *Oesophagus – pars thoracica* (przełyk – część piersiowa)
- 18 *Bronchus principalis sin.* (oskrzele główne lewe)
- 19 *Pulmo sin.* (płuco lewe)
- 20 *Oesophagus – pars abdominalis* (przełyk – część brzuszna)
- 21 *Fundus gastricus* (dno żołądka)
- 22 *Corpus gastricum* (trzon żołądka)
- 23 *Pancreas* (trzustka)
- 24 *Colon transversum* (okreźnica poprzeczna)
- 25 *Colon descendens* (okreźnica zstępująca)
- 26 *Ileum* (jelito czcze)
- 27 *Colon sigmoideum* (okreźnica esowata)
- 28 *Rectum* (odbytnica)
- 29 *Hepar* (wątroba)
- 30 *Vesica fellea* (pęcherzyk żółciowy)
- 31 *Duodenum* (dwunastnica)
- 32 *Colon ascendens* (okreźnica wstępująca)
- 33 *Ileum* (jelito kręte)
- 34 *Appendix vermiformis* (wyrostek robaczkowy)

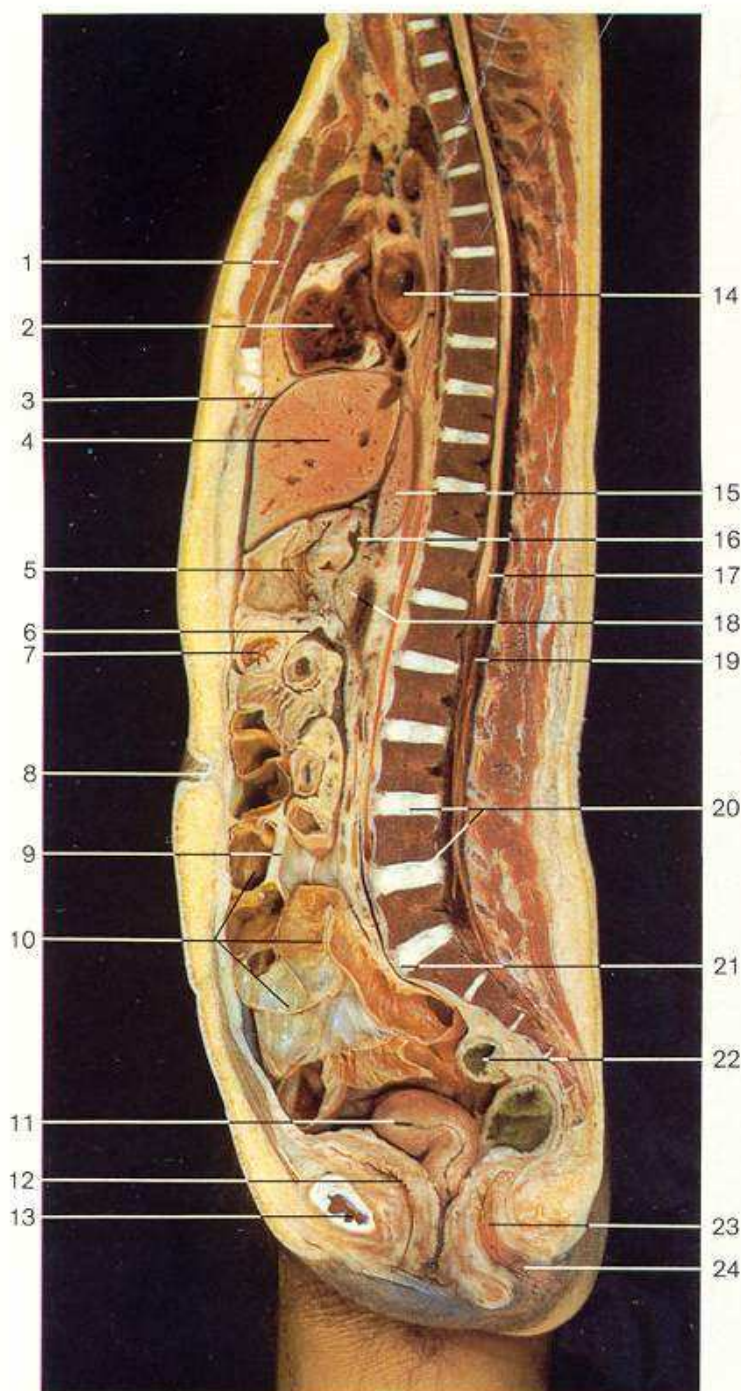

- 1 *Gl. thyroidea* (tarczyca)
- 2 *Pulmo dext.* - *lobus sup.* (pluco prawe - plat górny)
- 3 *Pulmo dext.* - *lobus medius* (pluco prawe - plat środkowy)
- 4 *Cor* (serce)
- 5 *Diaphragma* (przepona)
- 6 *Lig. teres hepatis* (więzadlo obłe wątroby)
- 7 *Colon transversum* (okreznica poprzeczna)
- 8 *Caecum* (jelito ślepe, kątnica)
- 9 *Ileum* (jelito kręte)
- 10 *Thymus* (grasica)
- 11 *Pulmo sin.* - *lobus sup.* (pluco lewe - plat górny)
- 12 *Pulmo sin.* - *lobus medius* (pluco lewe - plat środkowy)
- 13 *Pericardium* (osierdzie) - przecięty brzeg
- 14 *Hepar* (wątroba)
- 15 *Gaster* (żołądek)
- 16 *Omentum maius* (sieć większa) - odcięta
- 17 *Jejunum* (jelito czcze)
- 18 *Colon sigmoideum* (okreznica esowata)
- 19 *M. rectus abdominis* (m. prosty brzucha)
- 20 *Intestinum tenue et peritoneum* (jelito cienkie i otrzewna)
- 21 *Costa* (żebro) - przekrój
- 22 *Ductus choledochus* (przewód żółciowy wspólny), *duodenum* (dwunastnica) et *pancreas* (trzustka)
- 23 *V. cava inf.* (ż. główna dolna)
- 24 *Hepar* (wątroba)
- 25 Trzon kręgu *L₂*
- 26 *Ren dext.* (nerka prawa)
- 27 *Cauda equina et dura mater* (ogon koński i opona twarda)
- 28 *Linea alba* (kresa biała)
- 29 *Gaster et pylorus* (żołądek i odźwiernik)
- 30 *A. et v. mesenterica sup.* (t. i ż. kręzkowa górna)
- 31 *Aorta abdominalis* (aorta brzuszna)
- 32 *A. renalis sin.* (t. nerkowa lewa)
- 33 *Ren sin.* (nerka lewa)
- 34 *M. psoas maior* (m. lędźwiowy większy)
- 35 Mięśnie własne grzbietu
- 36 *Pancreas et bursa omentalis* (trzustka i torba sieciowa)
- 37 *Lig. falciforme hepatis et lig. teres hepatis* (więzadlo sierpowate i więzadlo obłe wątroby)

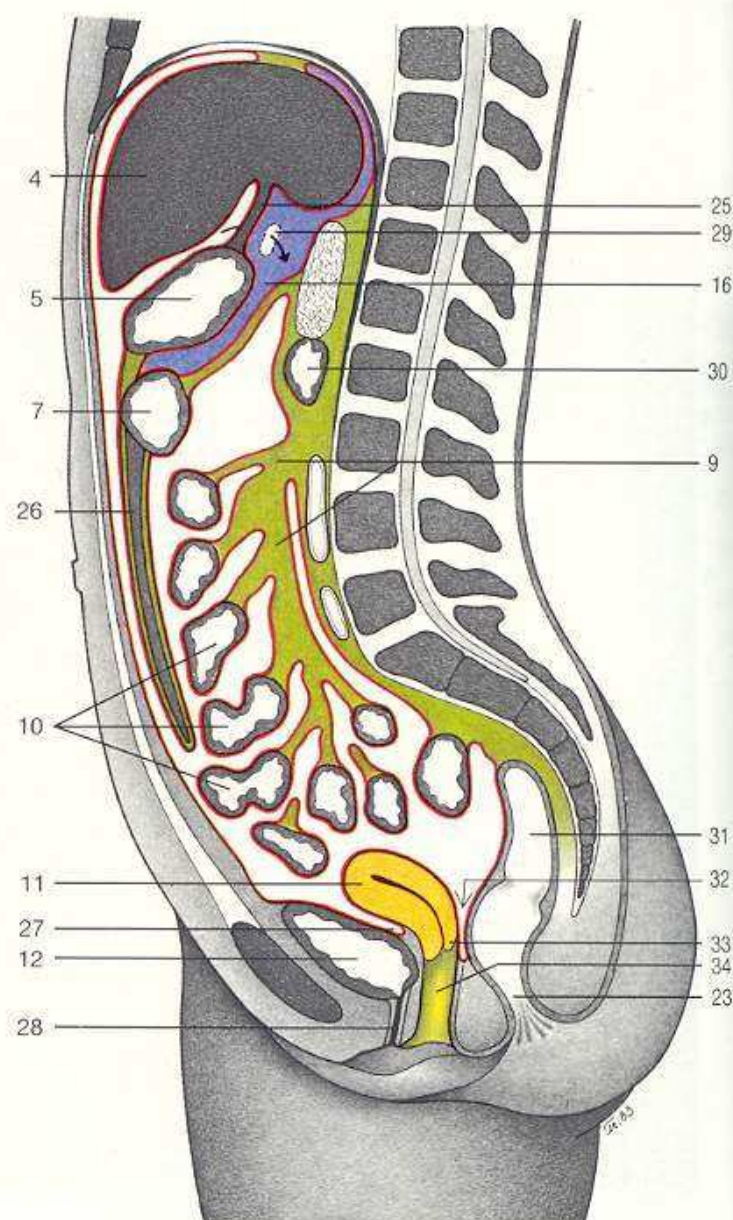
Położenie narządów jamy brzusznej (*cavum abdominis*).
Sieć większa (*omentum maius*) w większości została usunięta.

Przekrój poziomy górnej części brzucha na wysokości
drugiego kręgu lędźwiowego - widok od dołu.

Przekrój pośrodkowy tułowia kobiety – widok jamy brzusznej (*cavum abdominis*).

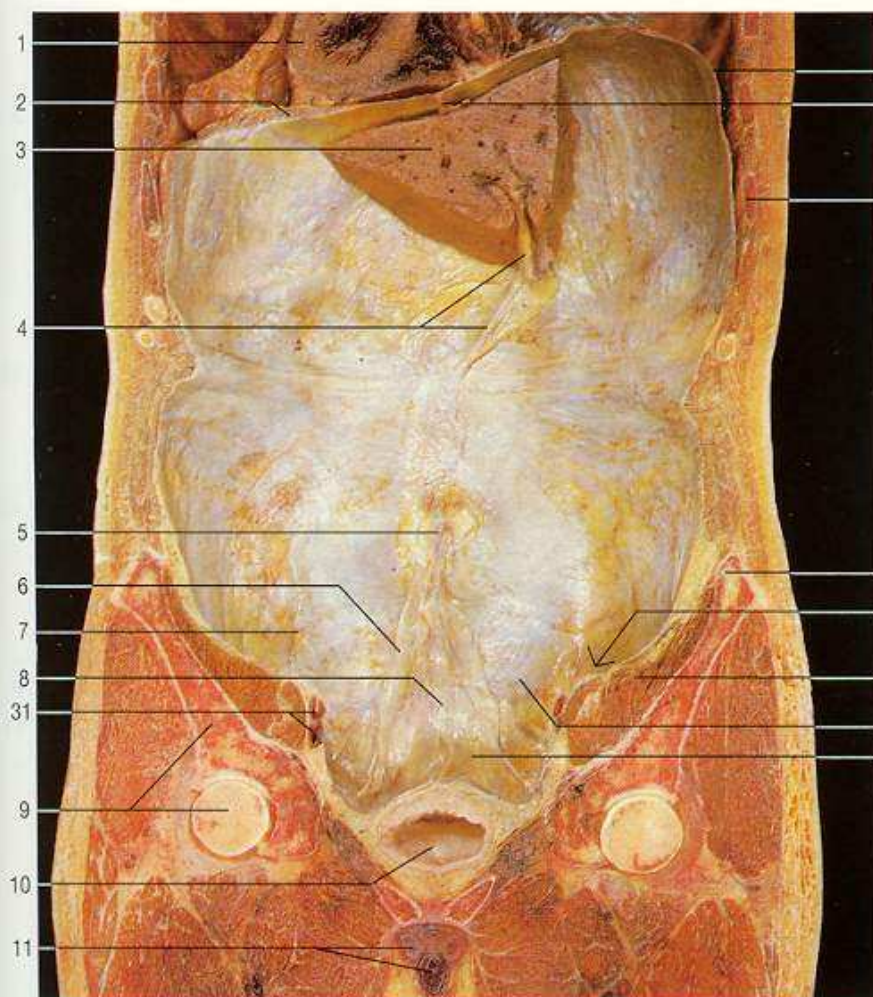

Przekrój strzałkowy tułowia kobiety. Polożenie narządów jamy brzusznej i miednicy w stosunku do otrzewnej (*peritoneum*) – kolor czerwony, torba sieciowa (*bursa omentalis*) – niebieski (rys. schematyczny).

- 1 Sternum (mostek)
- 2 Cor (serce)
- 3 Diaphragma (przepona)
- 4 Hepar (wątroba)
- 5 Gaster (żołądek)
- 6 Mesocolon transversum (krezka okrężnicy poprzecznej)
- 7 Colon transversum (okrężnica poprzeczna)
- 8 Umbilicus (pepek)
- 9 Mesenterium (krezka)
- 10 Pętla jelita cienkiego (*intestinum tenue*)
- 11 Uterus (macica)
- 12 Vesica urinaria (pęcherz moczowy)

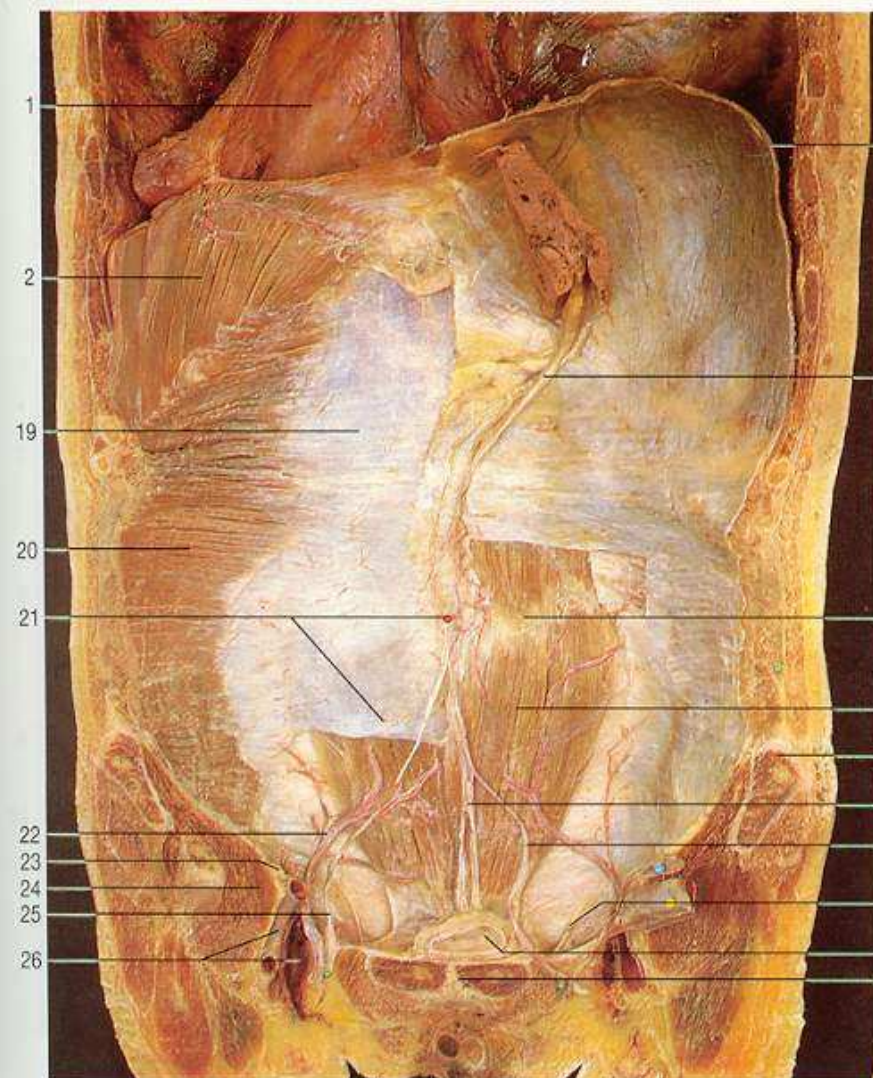
- 13 Symphysis pubica (spojenie łonowe)
- 14 Atrium sinistrum (przedsionek lewy)
- 15 Lobus caudatus hepatis (płat ogoniasty wątroby)
- 16 Bursa omentalis (torba sieciowa)
- 17 Conus medullaris (stożek rdzeniowy)
- 18 Pancreas (trzustka)
- 19 Cauda equina (ogon koński)
- 20 Disci intervertebrales (krążki międzykręgowe)
- 21 Promontorium (wzgórek)
- 22 Colon sigmoideum (okrężnica esowata)
- 23 Canalis analis (kanał odbytu)
- 24 Anus (odbyt)

- 25 Omentum minus (sieć mniejsza)
- 26 Omentum maius (sieć większa)
- 27 Excavatio vesicouterina (zagłębienie pęcherzowo-maciczne)
- 28 Urethra (cewka moczowa)
- 29 For. epiploicum (otwór sieciowy)
- 30 Duodenum (dwunastnica)
- 31 Rectum (odbytnica)
- 32 Excavatio rectouterina (zagłębienie odbytniczo-maciczne)
- 33 Portio vaginalis cervicis uteri (część pochwowa szyjki macicy)
- 34 Vagina (pochwa)

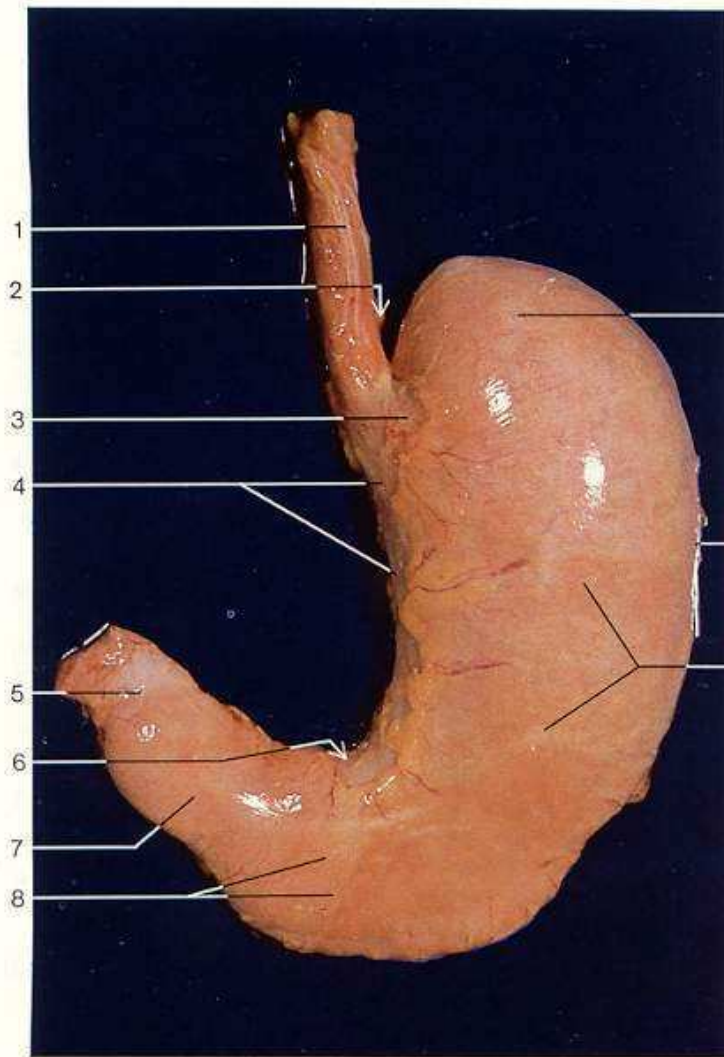

Przednia ściana brzucha mężczyzny. Przekrój czołowy miednicy i stawu biodrowego – widok od tyłu.

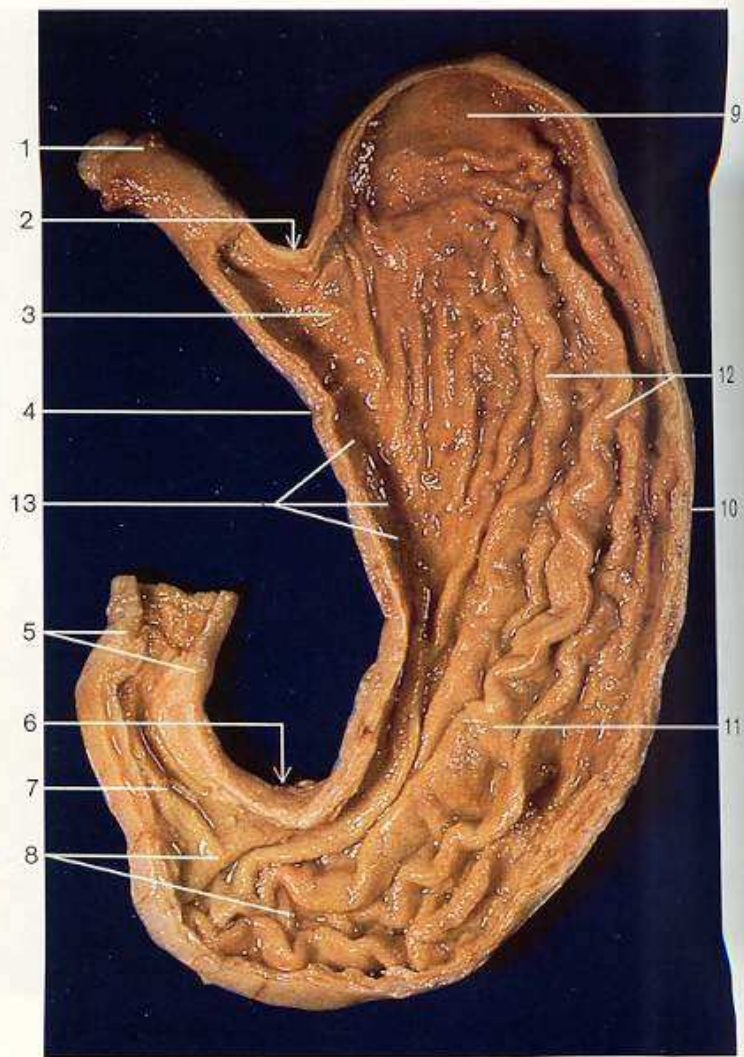
- 1 *Ventriculus sin.* (komora lewa)
– z osierdziem (*pericardium*)
- 2 *Diaphragma* (przepona)
- 3 *Hepar* (wątroba) – pozostałość
- 4 *Lig. teres hepatis* (więzadło oble wątroby)
- 5 Położenie pępka (*umbilicus*)
- 6 *Plica umbilicalis med.* (fald pępkowy przysrodkowy)
– zawiera zarosniętą t. pępkową (*a. umbilicalis*)
- 7 *Plica umbilicalis lat.* (fald pępkowy boczny)
– zawiera t. i ż. nadržuszną dolną
(*a. et v. epigastrica inf.*)
- 8 *Plica umbilicalis mediana*
(fald pępkowy pośrodkowy)
– zawiera pozostałość moczownika (*urachus*)
- 9 *Caput femoris et os ilii* (głowa k. udowej i k. biodrowa)
- 10 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 11 *Radix penis* (nasada prącia)
- 12 *Lig. falciforme hepatis* (więzadło sierpowate wątroby)
- 13 *Costa* (żebro) – przecięte
- 14 *Crista iliaca* (grzebień biodrowy) – przecięty
- 15 *Fossa inguinalis lat.* (dół pachwinowy boczny)
– położenie pierścienia pachwinowego głębokiego
(*anulus inguinalis prof.*)
- 16 *M. iliopsoas* (m. biodrowo-lędźwiowy) – przecięty
- 17 *Fossa inguinalis med.* (dół pachwinowy przysrodkowy)
- 18 *Fossa suprapubicis* (dół nadpęcherzowy)
- 19 *Lamina post. vaginae m. recti abdominis*
(blaszka tylna pochewki m. prostego brzucha)
- 20 *M. transversus abdominis* (m. poprzeczny brzucha)
- 21 *Umbilicus et linea alba* (pępek i kresa biała)
- 22 *A. epigastrica inf.* (t. nadržuszną dolną)
- 23 *N. femoralis* (n. udowy)
- 24 *M. iliopsoas* (m. biodrowo-lędźwiowy)
- 25 *A. umbilicalis* (t. pępkowa) – pozostałość
- 26 *A. et v. femoralis* (t. i ż. udowa)
- 27 *Intersectio tendinea m. recti abdominis*
(smuga ścięgnista m. prostego brzucha)
- 28 *M. rectus abdominis* (m. prosty brzucha)
- 29 *Lig. interfoveolare* (więzadło międzydółkowe)
- 30 *Symphysis pubica* (spojenie łonowe) – przecięte
- 31 *A. et v. iliaca ext.* (t. i ż. udowa zewn.)

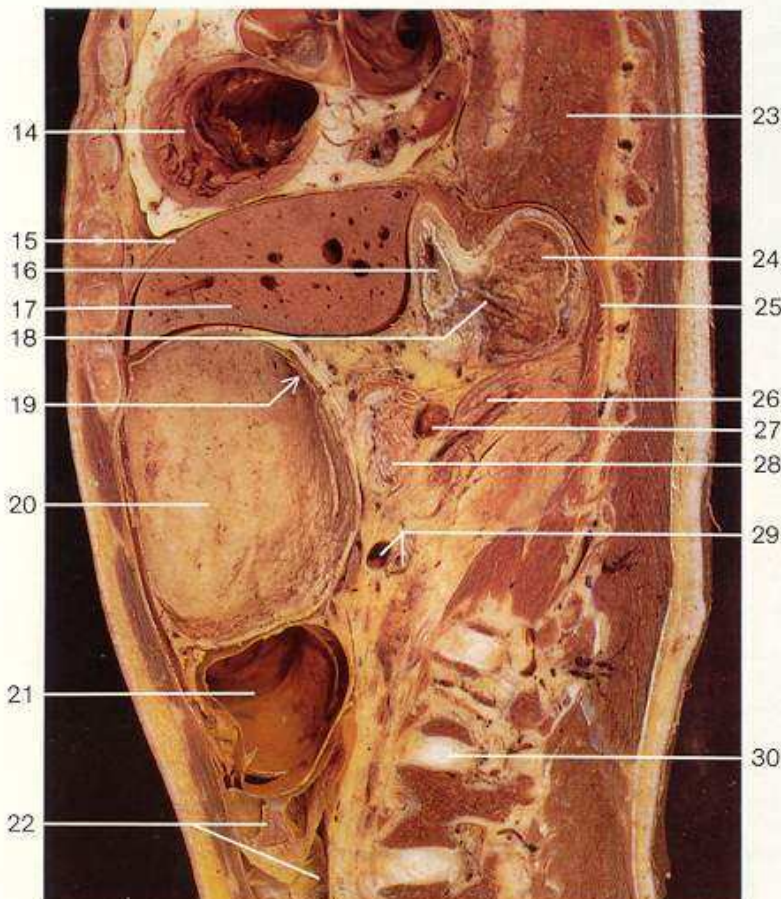
Przednia ściana brzucha mężczyzny – widok od tyłu. Otrzewna (*peritoneum*) i części tylnej blaszki pochewki mięśnia prostego brzucha (*lamina post. vaginae m. recti abdominis*) zostały usunięte dla pokazania naczyń nadržuszných.

Żołądek (*gaster*) – widok od przodu.

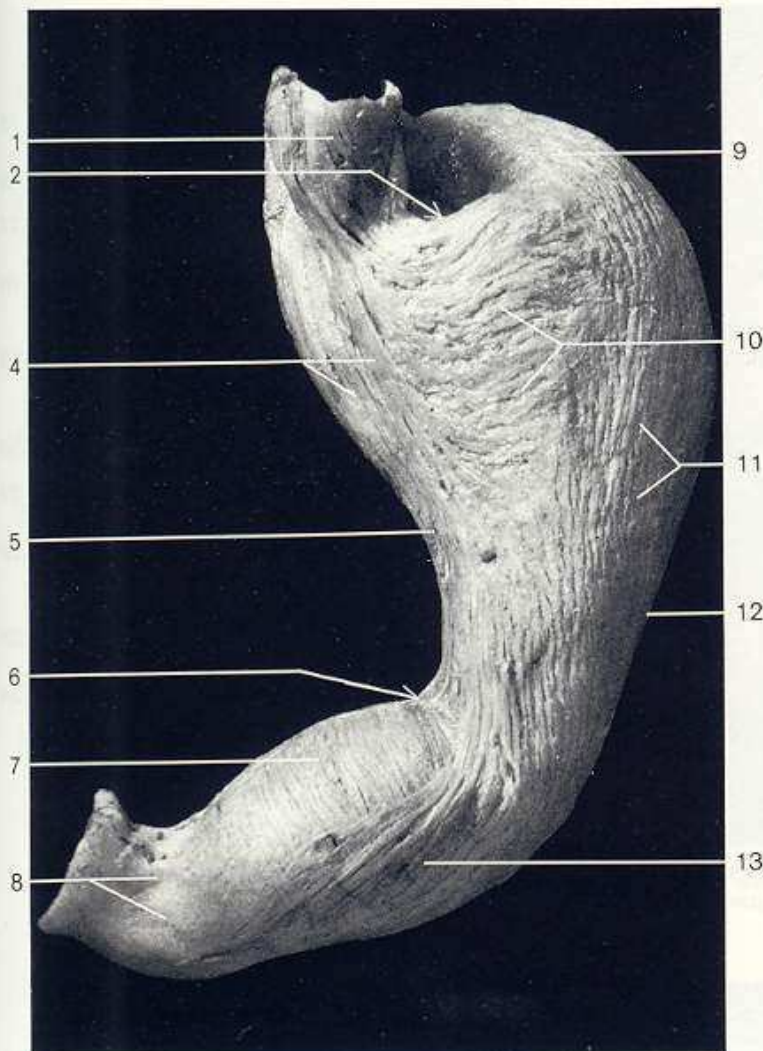

Błona śluzowa żołądka, tylna połowa żołądka – widok od przodu.

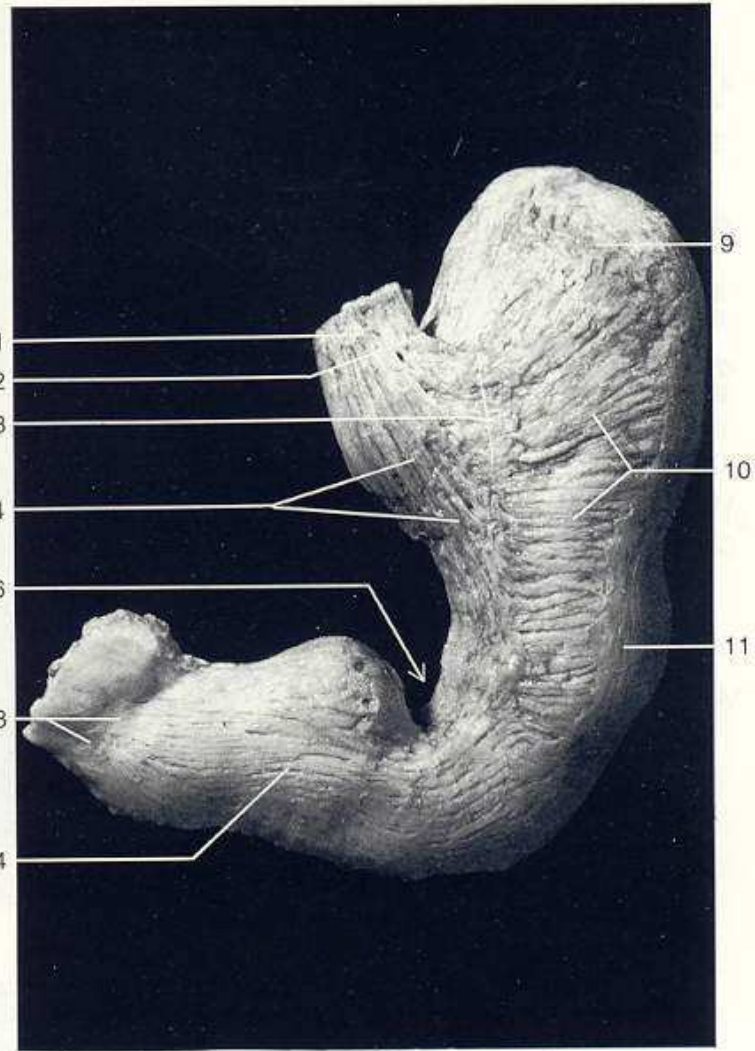

Położenie żołądka. Przekrój strzałkowy jamy brzusznej 3,5 cm na lewo od linii pośrodkowej.

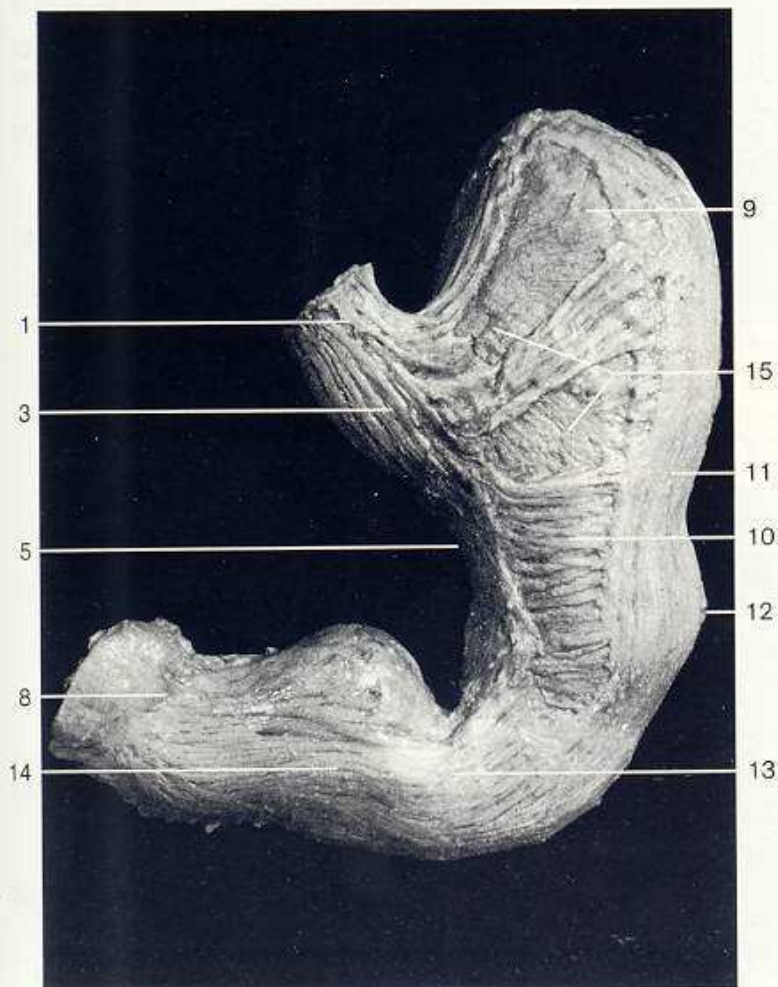
- 1 Oesophagus (przełyk)
- 2 Incisura cardiaca (wcięcie wpustowe)
- 3 Pars cardiaca (część wpustowa)
- 4 Curvatura gastrica minor (krzywizna mniejsza żołądka)
- 5 Pylorus (odźwiernik) – lokalizacja mięśnia zwieracza odźwiernika (*m. sphincter pylori*)
- 6 Incisura angularis (wcięcie kątowe)
- 7 Antrum pyloricum (jama odźwiernikowa)
- 8 Pars pylorica (część odźwiernikowa)
- 9 Fundus gastricus (dno żołądka)
- 10 Curvatura gastrica maior (krzywizna większa żołądka)
- 11 Corpus gastricum (trzon żołądka)
- 12 Błona śluzowa żołądka z fałdami żołądkowymi (*plicae gastricae*)
- 13 Canalis gastricus (kanal żołądka)
- 14 Ventriculus dext. cordis (komora prawa serca)
- 15 Diaphragma (przepona) – powierzchnia przekroju
- 16 Pars abdominalis oesophagi (część brzuszna przełyku)
- 17 Hepar (wątroba)
- 18 Pars cardiaca (część wpustowa) – powierzchnia przekroju
- 19 Pars praepylorica (część przedodźwiernikowa) – przejście w odźwiernik (*pylorus*)
- 20 Corpus gastricum (trzon żołądka)
- 21 Colon transversum (okrężnica poprzeczna)
- 22 Intestinum tenue (jelito cienkie)
- 23 Pulmo (płuco) – powierzchnia przekroju
- 24 Fundus gastricus (dno żołądka) – powierzchnia przekroju
- 25 Diaphragma – pars lumbalis (przepona – część lędźwiowa)
- 26 Gl. suprarenalis (gruczoł nadnerczowy)
- 27 V. lienalis (ż. śledzionowa)
- 28 Pancreas (trzustka)
- 29 A. et v. mesenterica sup. (t. i ż. kręzkowa górna)
- 30 Discus intervertebralis (krążek międzykręgowy)

Mięśniówka żołądka, warstwa zewnętrzna – widok od przodu.

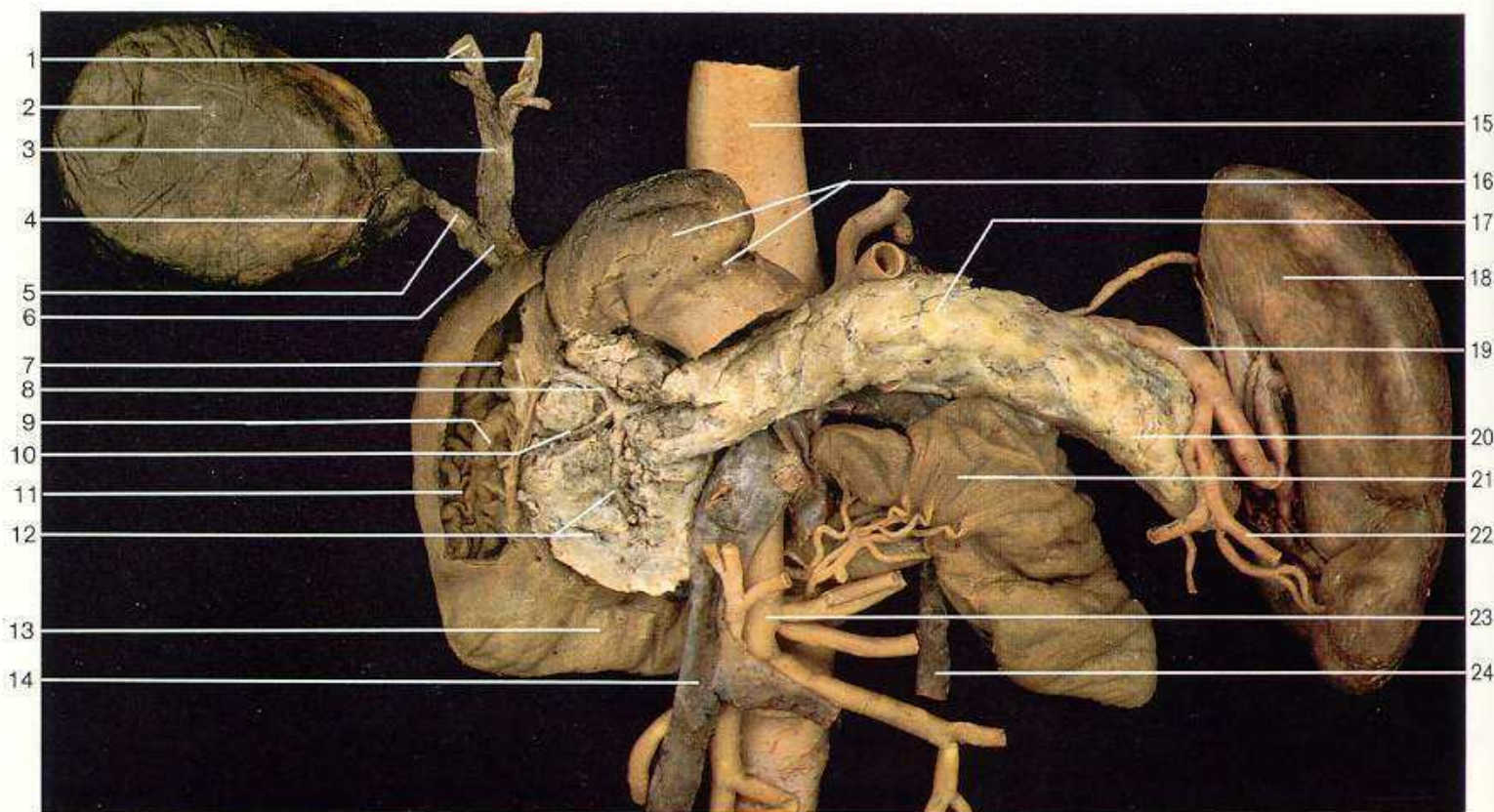

Mięśniówka żołądka, warstwa środkowa – widok od przodu.

Mięśniówka żołądka, warstwa wewnętrzna – widok od przodu.

- 1 Oesophagus (przelyk)
- 2 Incisura cardiaca (wcięcie wpustowe)
- 3 Pars cardiaca (część wpustowa)
- 4 Stratum longitudinale (warstwa podłużna) – na krzywiznie mniejszej
- 5 Curvatura gastrica minor (krzywizna mniejsza żołądka)
- 6 Incisura angularis (wcięcie kątowe)
- 7 Stratum circulare partis pyloricae (warstwa okrężna części odźwiernikowej)
- 8 Położenie mięśnia zwieracza odźwiernika (m. sphincter pylori)
- 9 Fundus gastricus (dno żołądka)
- 10 Stratum circulare corporis gastrici (warstwa okrężna trzonu żołądka)
- 11 Stratum longitudinale (warstwa podłużna) – na krzywiznie większej
- 12 Curvatura gastrica maior (krzywizna większa żołądka)
- 13 Stratum longitudinale (warstwa podłużna)
– przejście mięśniówki podłużnej trzonu żołądka w odcinek odźwiernikowy
- 14 Pars pylorica (część odźwiernikowa)
- 15 Fibrae obliquae (włókna skośne)

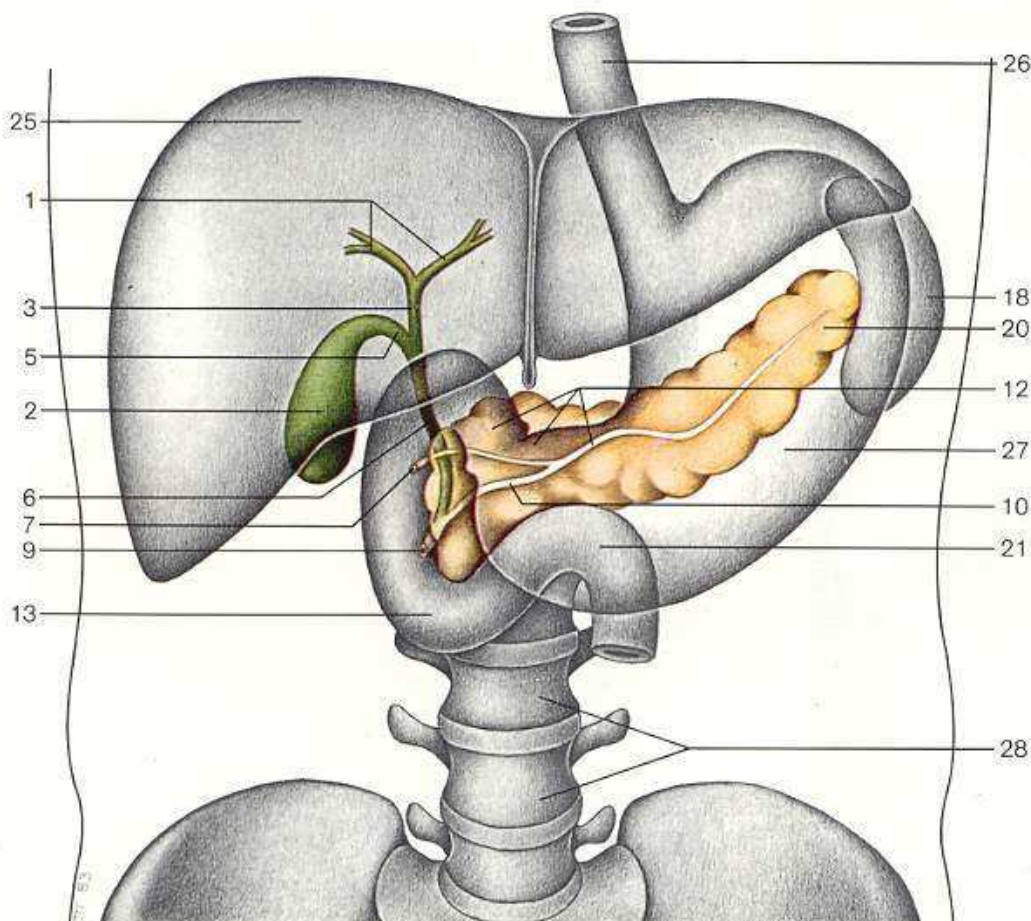

Trzustka z dwunastnicą, śledziona (*lien s. splen*) i zewnątrzwątrobowe drogi żółciowe – widok od przodu. W dwunastnicy wycięto okienko i usunięto część trzustki dla pokazania przewodu trzustkowego (*ductus pancreaticus*).

- 1 *Ductus hepaticus dext. et sin.*
(przewód wątrobowy prawy i lewy)
- 2 *Vesica fellea s. vesica biliaris*
(pęcherzyk żółciowy)

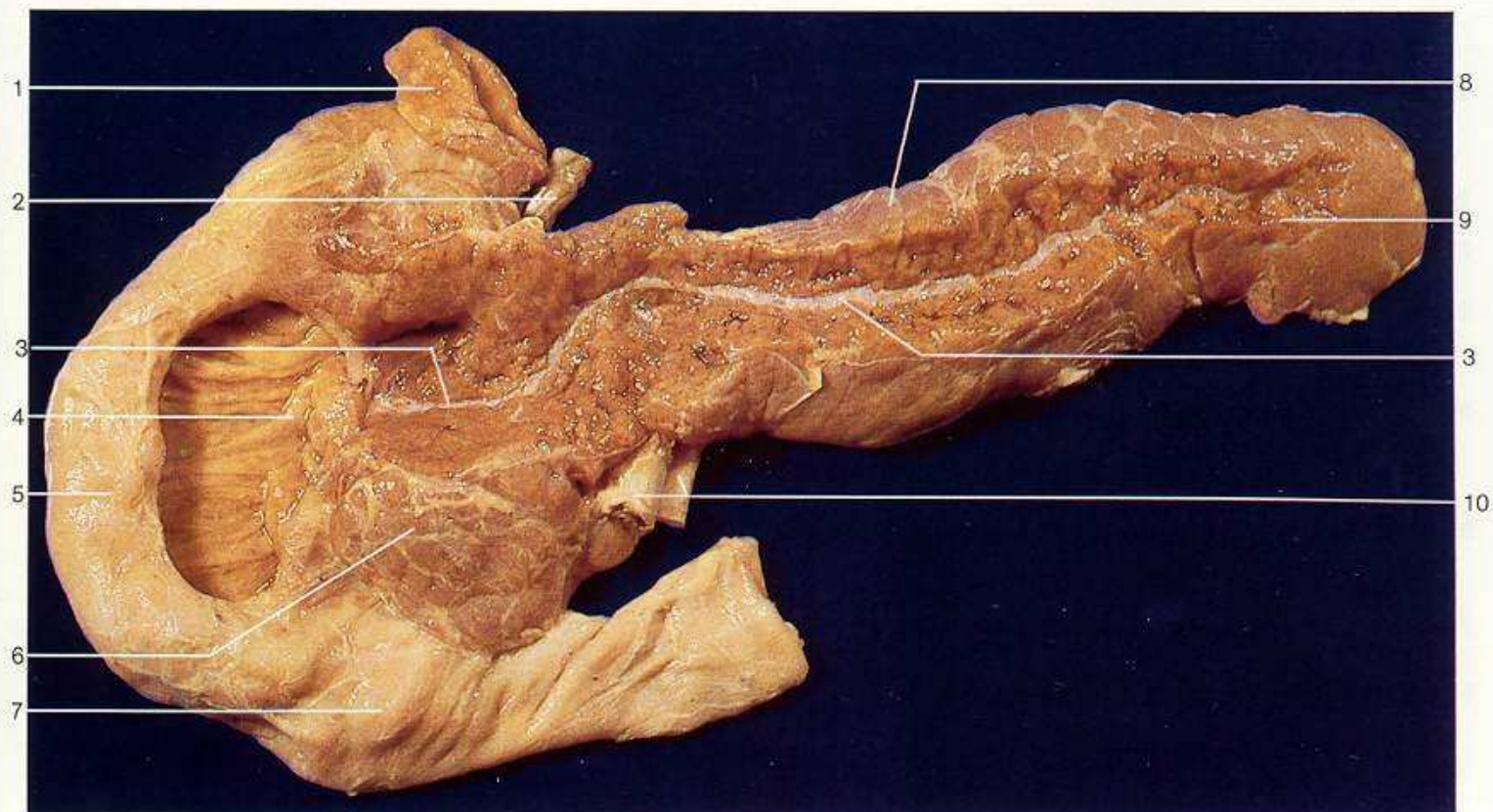
- 3 *Ductus hepaticus communis*
(przewód wątrobowy wspólny)
- 4 *Collum vesicae felleae*
(szyjka pęcherzyka żółciowego)

- 5 *Ductus cysticus*
(przewód pęcherzykowy)
- 6 *Ductus choledochus*
(przewód żółciowy wspólny)
- 7 *Papilla duodeni minor*
(brodawka mniejsza dwunastnicy)
- 8 *Ductus pancreaticus accessorius*
(przewód trzustkowy dodatkowy)
- 9 *Papilla duodeni maior*
(brodawka większa dwunastnicy)

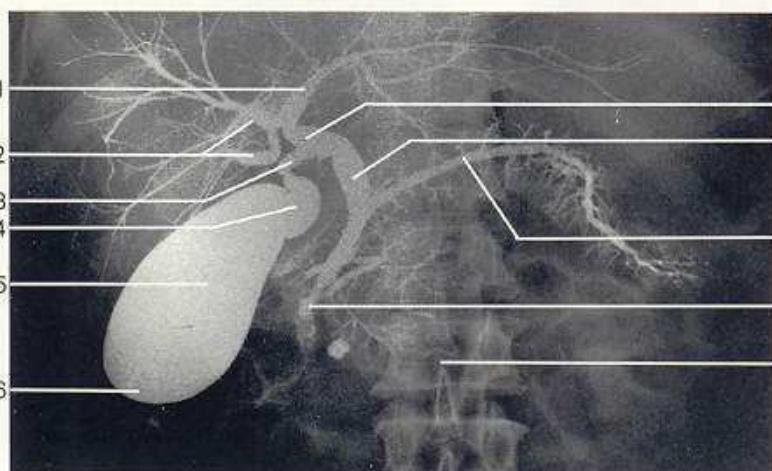

- 10 *Ductus pancreaticus*
(przewód trzustkowy)
- 11 *Pars descendens duodeni*
(część zstępująca dwunastnicy)
- 12 *Caput pancreatis (głowa trzustki)*
– z przewodem wyprowadzającym
- 13 *Pars horizontalis duodeni*
(część pozioma dwunastnicy)
- 14 *V. mesenterica sup.* (ż. kręzkowa górna)
- 15 *Aorta*
- 16 *Ampulla duodeni et m. sphincter pylori*
(opuszka dwunastnicy i m. zwieracz odźwiernika)
- 17 *Corpus pancreatis* (trzon trzustki)
- 18 *Lien s. splen* (śledziona)
- 19 *A. lienalis* (t. śledzionowa)
- 20 *Cauda pancreatis* (ogon trzustki)
- 21 *Flexura duodenojejunalis*
(zgięcie dwunastniczo-czce)
- 22 *A. gastroenteralis sin.*
(t. żołądkowo-sięciowa lewa)
- 23 *A. mesenterica sup.* (t. kręzkowa górna)
- 24 *V. mesenterica inf.* (ż. kręzkowa dolna)
- 25 *Hepar* (wątroba)
- 26 *Oesophagus* (przełyk)
- 27 *Gaster* (żołądek)
- 28 *Columna vertebralis – pars lumbalis*
(kręgosłup – część lędźwiowa)

Narządy górnej części jamy brzusznej. Położenie zewnątrzwątrobowych dróg żółciowych i dróg wyprowadzających trzustki (rys. schematyczny).

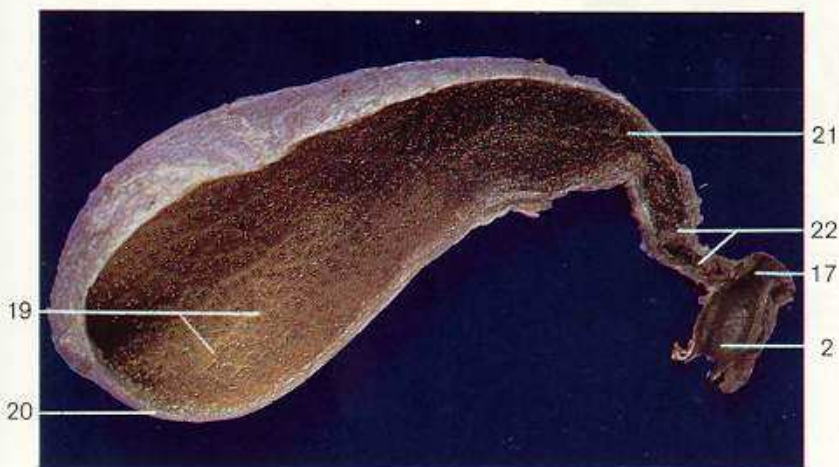

Trzustka i dwunastnica (*pancreas et duodenum*) – oddzielone. W dwunastnicy wycięto okienko, wypreparowano także przewód trzustkowy (*ductus pancreaticus*) – widok od przodu.

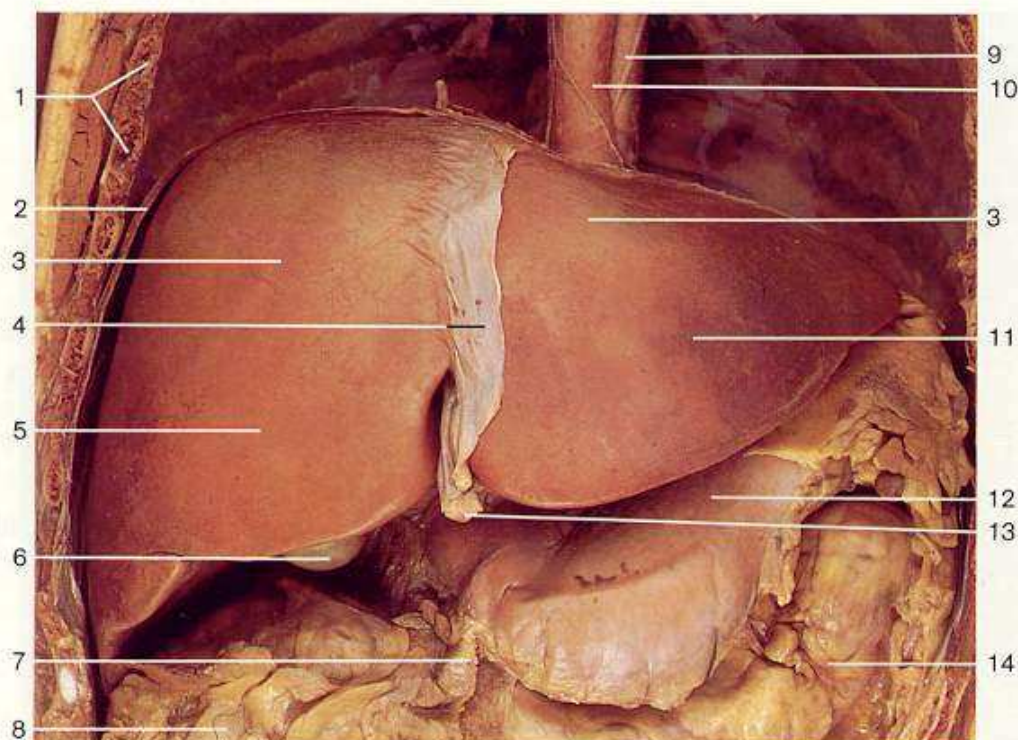

Zewnątrzwątrobowe drogi żółciowe, pęcherzyk żółciowy i przewody trzustkowe (od strony przednio-tylnej) – zdjęcie rentgenowskie.

- 1 *Pars sup. duodeni* (część górną dwunastnicy)
- 2 *Ductus choledochus* (przewód żółciowy wspólny)
- 3 *Ductus pancreaticus* (przewód trzustkowy)
- 4 *Papilla duodeni maior* (brodawka większa dwunastnicy)
- 5 *Pars descendens duodeni* (część zstępująca dwunastnicy)
- 6 *Caput pancreatis* (głowa trzustki)
- 7 *Pars horizontalis duodeni* (część pozioma dwunastnicy)
- 8 *Corpus pancreatis* (trzon trzustki)
- 9 *Cauda pancreatis* (ogon trzustki)
- 10 *A. et v. mesenterica sup.* (t. i. ż. kręzkowa górna)
- 11 *Ductus hepaticus sin.* (przewód wątrobowy lewy)
- 12 *Ductus hepaticus dext.* (przewód wątrobowy prawy)
- 13 *Ductus cysticus* (przewód pęcherzykowy)
- 14 *Collum vesicae felleae* (szyjka pęcherzyka żółciowego)
- 15 *Corpus vesicae felleae* (trzon pęcherzyka żółciowego)
- 16 *Fundus vesicae felleae* (dno pęcherzyka żółciowego)
- 17 *Ductus hepaticus communis* (przewód wątrobowy wspólny)
- 18 *Vertebra lumbalis II* (kręgi lędźwiowy drugi)
- 19 *Tela mucosa vesicae felleae* (śluzówka pęcherzyka żółciowego) – powierzchnia
- 20 Mięśniówka pęcherzyka żółciowego
- 21 *Collum vesicae felleae* (szyjka pęcherzyka żółciowego)
- 22 *Ductus cysticus et plica spiralis* (przewód pęcherzykowy z fałdem spiralnym)

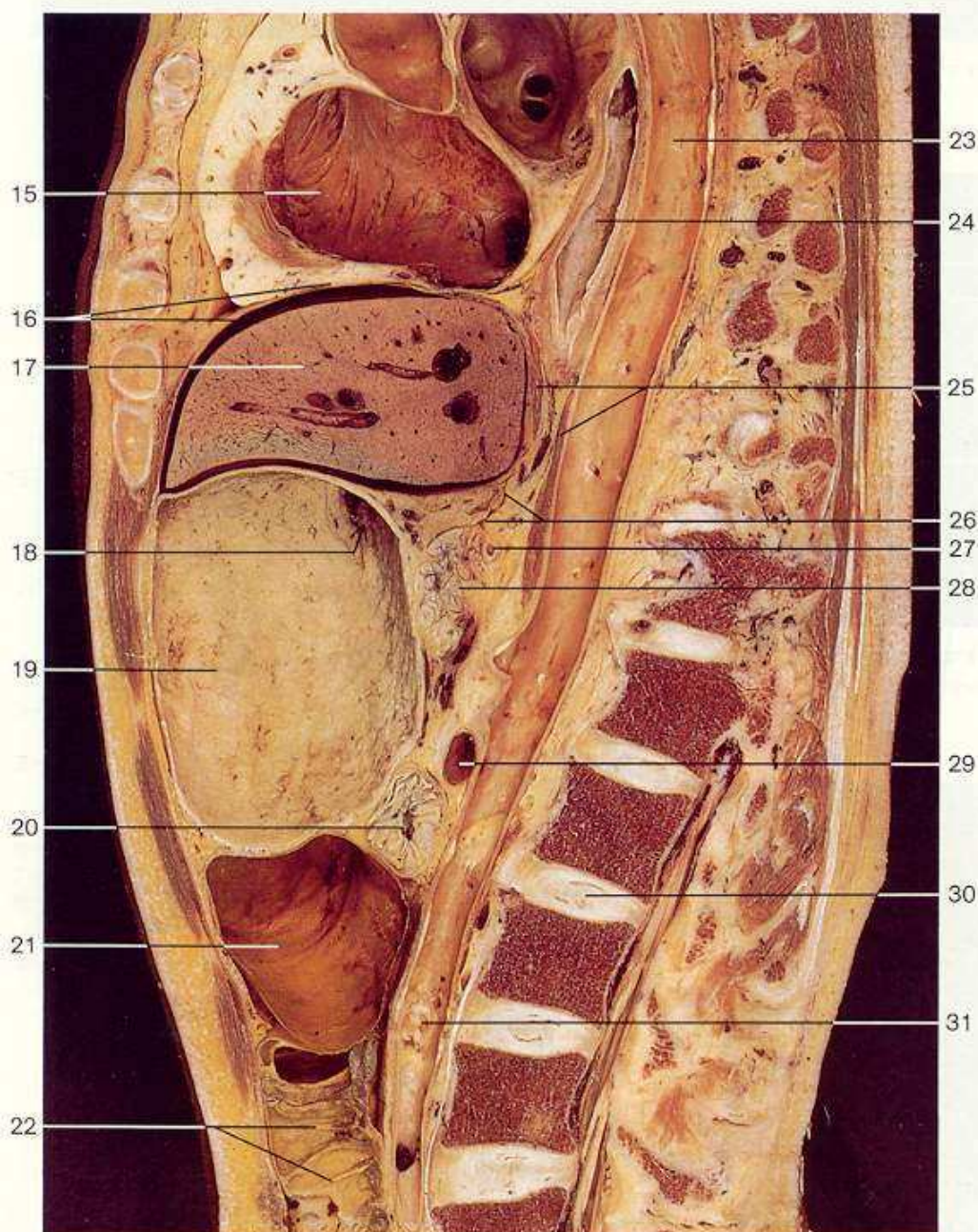

Pęcherzyk żółciowy (*vesica fellea*) z przewodem pęcherzykowym – widok od przodu. Pęcherzyk i przewód żółciowy przepełowiono.

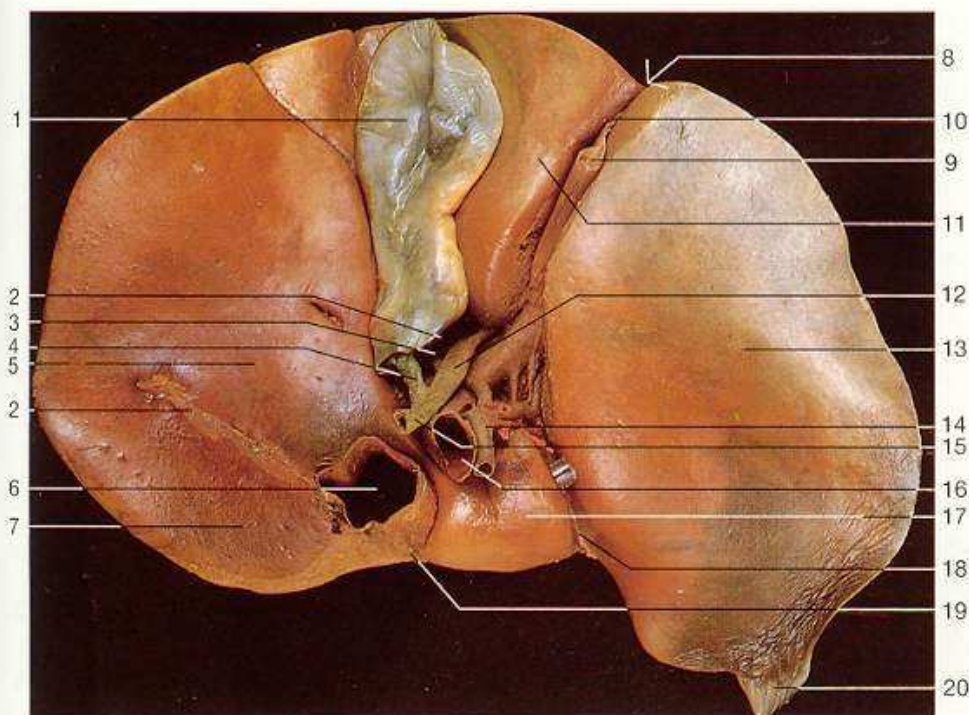

Wątroba (*hepar*) *in situ* – widok od przodu. Przepona w większości została usunięta.

- 1 *Costae* (żebra) – powierzchnia przecięcia
- 2 *Diaphragma* (przepona)
- 3 *Facies diaphragmatica hepatis* (powierzchnia przeponowa wątroby)
- 4 *Lig. falciforme hepatis* (więzadło sierpowate wątroby)
- 5 *Lobus hepatis dext.* (płat prawy wątroby)
- 6 *Fundus vesicae felleae* (dno pęcherzyka żółciowego)
- 7 *Lig. gastrocolicum* (więzadło żołądkowo-okrężnicze)
- 8 *Omentum maius* (sieć większa)
- 9 *Aorta*
- 10 *Oesophagus* (przełyk)
- 11 *Lobus sin. hepatis* (płat lewy wątroby)
- 12 *Gaster* (żołądek)
- 13 *Lig. teres hepatis* (więzadło obłe wątroby)
- 14 *Colon transversum* (okrężnica poprzeczna)
- 15 *Cor – atrium dext.* (serce – przedsionek prawy)
- 16 *Diaphragma – pars sternalis et centrum tendineum* (przepona – część mostkowa i środek ścięgnisty)
- 17 *Hepar* (wątroba) – powierzchnia przekroju
- 18 Przejście z żołądka do dwunastnicy
- 19 *Gaster* (żołądek)
- 20 *Duodenum – pars horizontalis* (dwunastnica – część pozioma)
- 21 *Colon transversum* (okrężnica poprzeczna) – rozszerzona
- 22 *Petle jelita cienkiego* (*intestinum tenue*)
- 23 *Aorta thoracica* (aorta piersiowa)
- 24 *Oesophagus* (przełyk)
- 25 *Hiatus oesophageus diaphragmatis* (rozwór przełykowy przepony)
- 26 *Bursa omentalis* (torba sieciowa)
- 27 *A. lienalis* (t. śledzionowa)
- 28 *Pancreas* (trzustka)
- 29 *V. renalis sin.* (ż. nerkowa lewa)
- 30 *Discus intervertebralis* (krążek międzykręgowy)
- 31 *Aorta abdominalis* (aorta brzuszna)

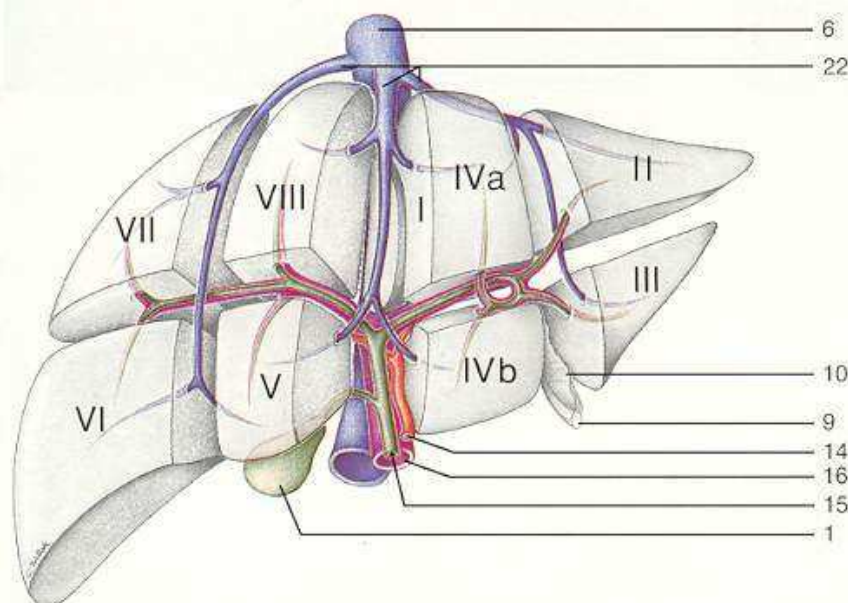

Położenie wątroby – przekrój strzałkowy tułowia, 2 cm na lewo od płaszczyzny pośrodkowej

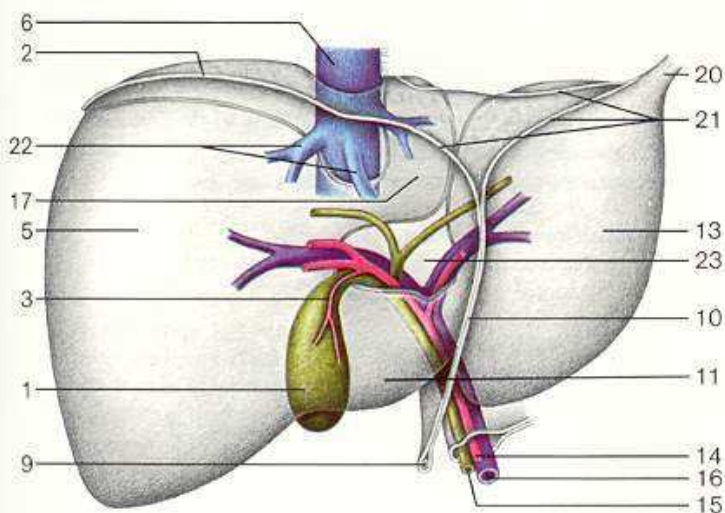

Wątroba – widok od dołu. Wrota wątroby. Pęcherzyk żółciowy (*vesica fellea*) jest częściowo zapadnięty. Dolny brzeg wątroby znajduje się u góry ilustracji.

- 1 *Vesica fellea* – fundus (pęcherzyk żółciowy – dno)
- 2 *Peritoneum* (otrzewna)
- 3 *A. cystica* (t. pęcherzykowa)
- 4 *Ductus cysticus* (przewód pęcherzykowy)
- 5 *Lobus dext. hepatis* (płat prawy wątroby)
- 6 *V. cava inf.* (ż. główna dolna)
- 7 *Area nuda hepatis* (pole nagie wątroby)
- 8 *Incisura lig. teretis* (wcięcie więzadła obłego)
- 9 *Lig. teres hepatis* (wiązadło obłe wątroby)
- 10 *Lig. falciforme hepatis* (wiązadło sierpowate wątroby)
- 11 *Lobus quadratus hepatis* (płat czworoboczny wątroby)
- 12 *Ductus hepaticus communis* (przewód wątrobowy wspólny)
- 13 *Lobus sin. hepatis* (płat lewy wątroby)
- 14 *A. hepatica propria* (t. wątrobowa właściwa)
- 15 *Ductus choledochus* (przewód żółciowy wspólny)
- 16 *V. portae* (ż. wrotna)
- 17 *Lobus caudatus hepatis* (płat ogoniasty wątroby)
- 18 *Lig. venosum hepatis* (wiązadło żylne wątroby)
- 19 *Lig. venae cavae* (wiązadło ż. głównej)
- 20 *Appendix fibrosa hepatis* (przyczepki włókniste wątroby)
- 21 *Lig. coronarium hepatis* (wiązadło wieńcowe wątroby)
- 22 *Vv. hepaticae* (żyły wątrobowe)
- 23 *Porta hepatis* (wrota wątroby)

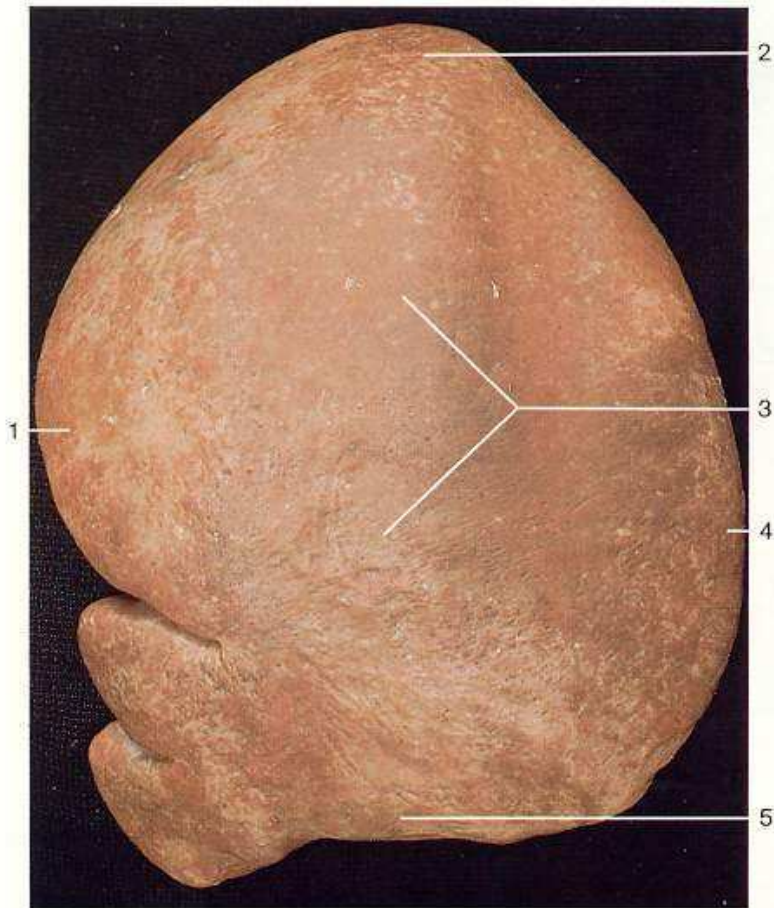

Podział wątroby na segmenty – widok od przodu. Segmenty wątroby są oznaczone cyframi rzymskimi.

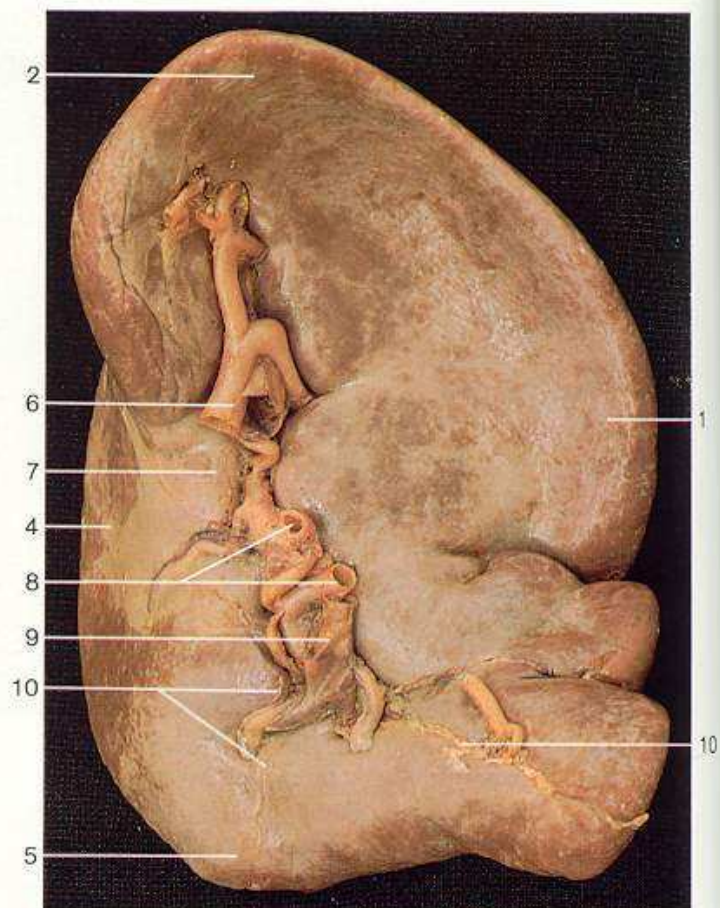

Stosunek wątroby do otrzewnej – widok od przodu. Wątrobę przedstawiono tak, jakby była przezroczysta (rys. schematyczny).

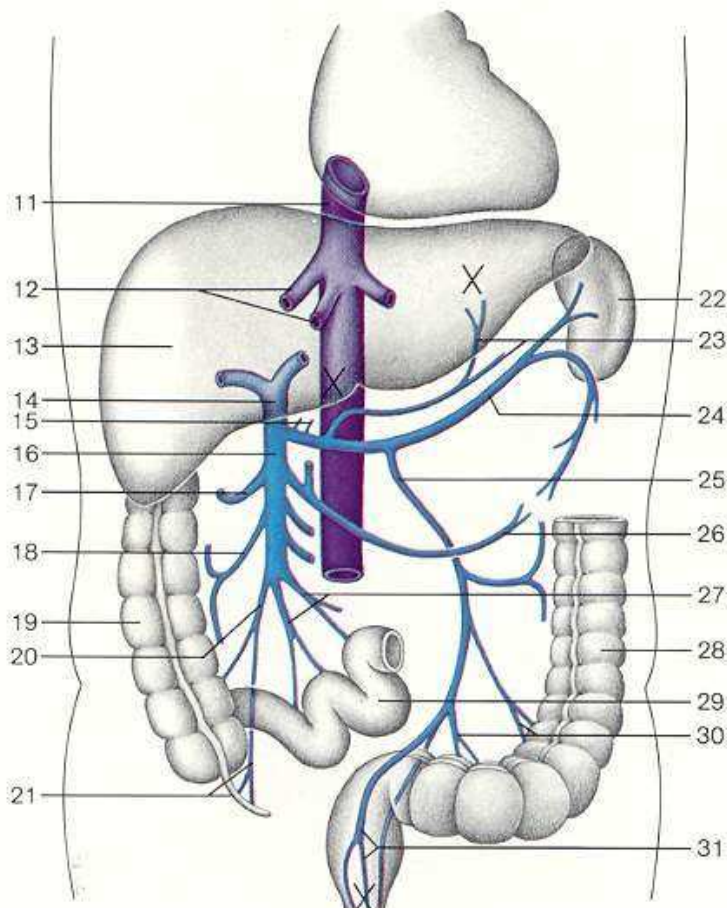
Podział wątroby na płaty nie odzwierciedla jej wewnętrznej struktury zdeterminowanej przez układ naczyniowy. „Czynnościowy” płat lewy obejmuje także płaty czworoboczny (*lobus quadratus*) i ogoniasty (*lobus caudatus*). Wątroba dzieli się na płaty wokół trzech pni żyły wątrobowej, co jednak nie jest widoczne na jej powierzchni zewnętrznej.

Śledziona – powierzchnia przeponowa
(lien – facies diaphragmatica).

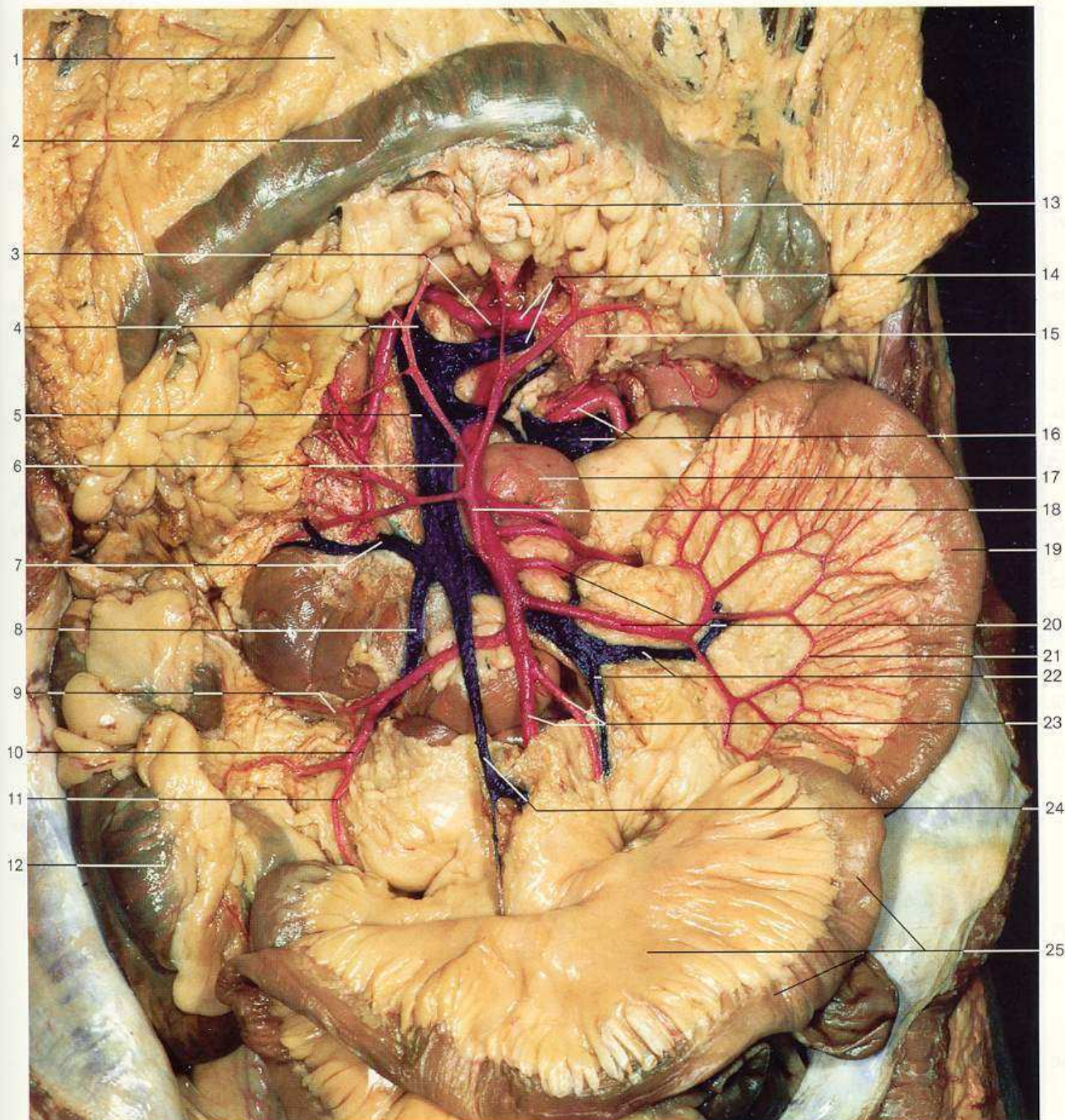

Śledziona – powierzchnia trzewna (facies visceralis).

Główne gałęzie żyły wrotnej (rys. schematyczny).
X – obszary zespolenia układu wrotnego i żyły głównej.

- 1 Margo sup. (brzeg górny)
- 2 Extremitas post. (koniec tylny)
- 3 Facies diaphragmatica (powierzchnia przeponowa)
- 4 Margo inf. (brzeg dolny)
- 5 Extremitas ant. (koniec przedni)
- 6 R. post. a. lienalis (gałąź tylna t. śledzionowej)
- 7 Hilus lienis (wnęka śledziony)
- 8 Rr. ant. a. lienalis (gałęzie przednie t. śledzionowej)
- 9 R. ant. v. lienalis (gałąź przednia ż. śledzionowej)
- 10 Pozostałości więzadła żołądkowo-śledzionowego (lig. gastrosplenicum)
- 11 V. cava inf. (ż. główna dolna)
- 12 Vv. hepaticae (żyły wątrobowe)
- 13 Hepar (wątroba)
- 14 V. portae (ż. wrotna)
- 15 Vv. paraumbilicales (żyły przypępkowe) – w obrębie więzadła obłego wątroby (lig. teres hepatis)
- 16 V. mesenterica sup. (ż. kręzkowa górna)
- 17 V. colica media (ż. okrężnicza środkowa)
- 18 V. colica dext. (ż. okrężnicza prawa)
- 19 Colon ascendens (okrężnica wstępująca)
- 20 V. ileocolica (ż. krętniczo-okrężnicza)
- 21 Appendix vermiformis et v. appendicularis (wyrostek robaczkowy i ż. wyrostka robaczkowego)
- 22 Lien (śledziona)
- 23 V. gastrica sin. et rr. oesophagi (ż. żołądkowa lewa i gałęzie przełykowe)
- 24 V. lienalis (ż. śledzionowa)
- 25 V. mesenterica inf. (ż. kręzkowa dolna)
- 26 V. gastroomentalis dext. (ż. żołądkowo-sięciowa prawa)
- 27 Vv. ileales (żyły jelita krętego)
- 28 Colon descendens (okrężnica zstępująca)
- 29 Ileum (jelito kręte)
- 30 Vv. sigmoideae (żyły esicze)
- 31 V. rectalis sup. (ż. odbytnicza górna)

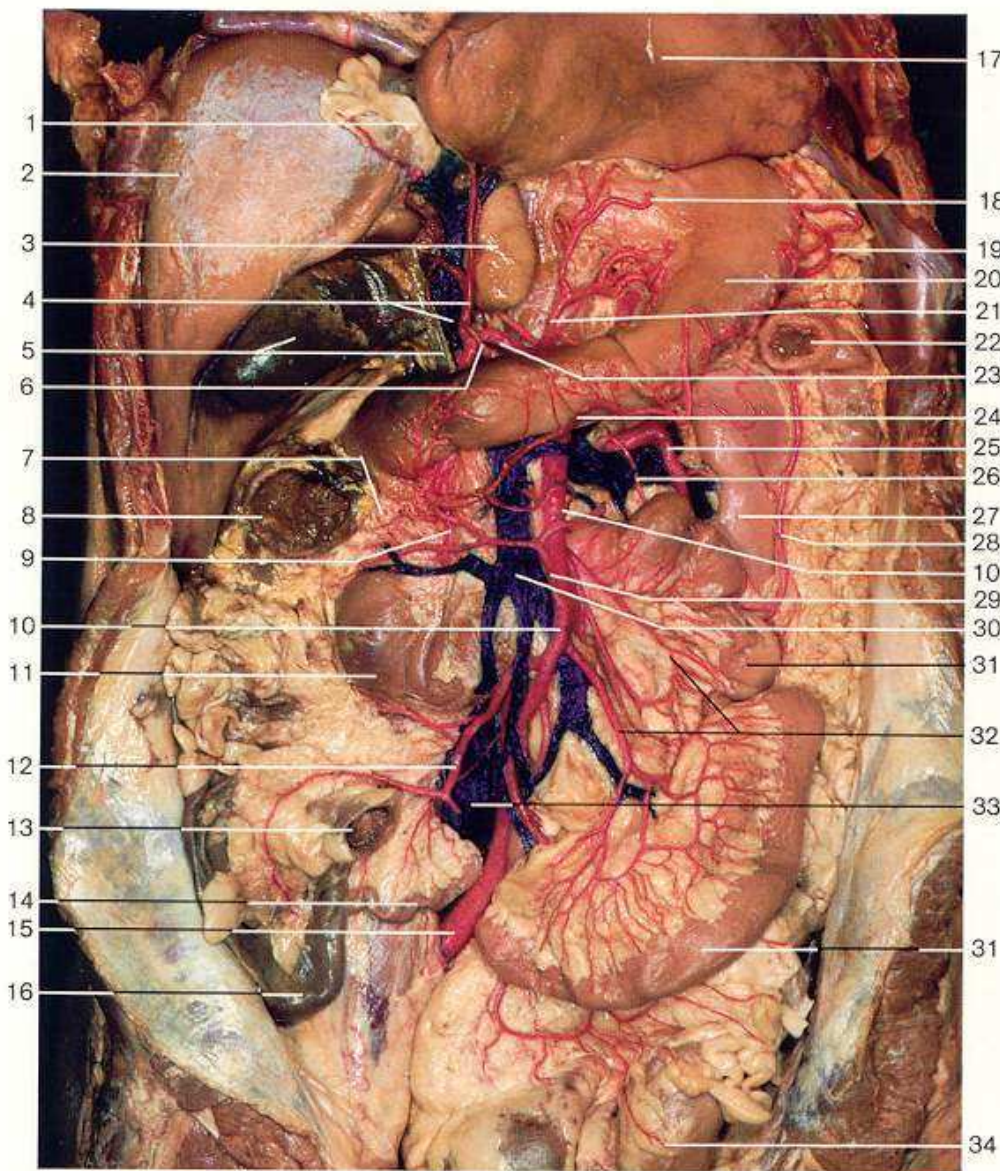

Główne pnie żyły wrotnej (*v. portae*) i tętnicy kręzkowej górnej (*a. mesenterica sup.*) po wstrzyknięciu roztworu barwnego: kolor czerwony – tętnice, niebieski – żyły. Sieć większą (*omentum maius*) odsunięto do góry. Górna blaszka kręzki, części kręzki okężnicy oraz trzustka (*pancreas*) zostały usunięte dla pokazania naczyń.

- 1 *Omentum maius* (sieć większa)
- 2 *Colon transversum* (okrężnica poprzeczna)
- 3 *Truncus coeliacus* (pień trzewny)
- 4 *V. portae* (ż. wrotna)
- 5 *V. mesenterica sup.* (ż. kręzkowa górna)
- 6 *A. mesenterica sup.* (t. kręzkowa górna)
- 7 *V. colica sin.* (ż. okrężnica lewa)
- 8 *V. ileocolica* (ż. krętniczo-okrężnica)
- 9 *A. colica dext.* (t. okrężnica prawa)

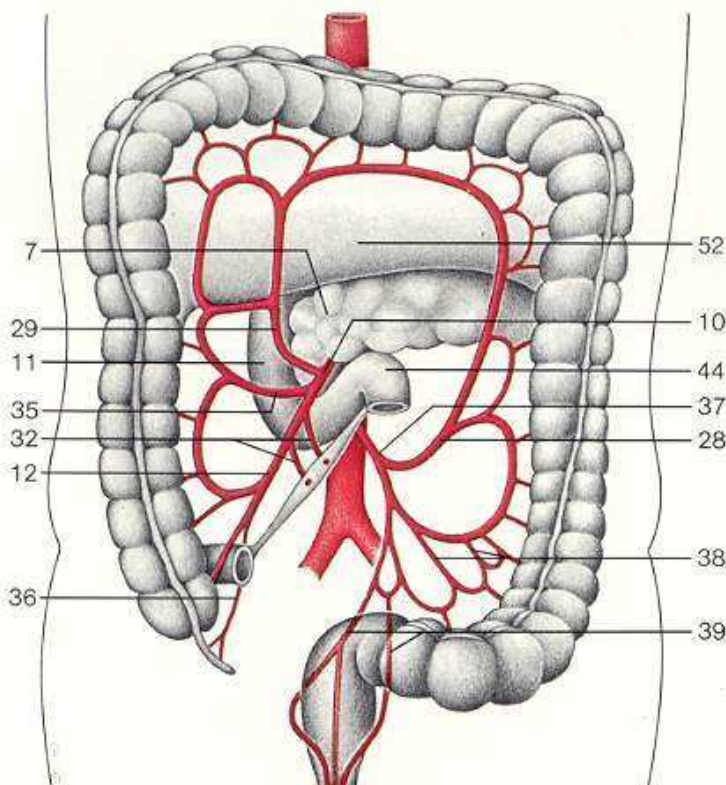
- 10 *A. ileocolica* (t. krętniczo-okrężnica)
- 11 *A. appendicularis* (t. wyrostka robaczkowego)
- 12 *Caecum* (jelito ślepe, kątnica)
- 13 *Mesocolon transversum* (kręzka okrężnicy poprzecznej)
- 14 *A. et v. lienalis* (t. i ż. śledzionowa)
- 15 *Pancreas* (trzustka)
- 16 *A. et v. renalis* (t. i ż. nerkowa)
- 17 *Flexura duodenoileumalis* (zgięcie dwunastniczo-czcze)

- 18 *A. colica media* (t. okrężnica środkowa)
- 19 *Ileum* (jelito czcze)
- 20 *Aa. ileinales* (tętnice jelita czczego)
- 21 Arkady tętnicze jelita cienkiego
- 22 *Vv. ileinales* (żyły jelita czczego)
- 23 *Aa. ileales* (tętnice jelita krętego)
- 24 *Vv. ileales* (żyły jelita krętego)
- 25 *Ileum et mesenterium* (jelito kręte z kręzką)

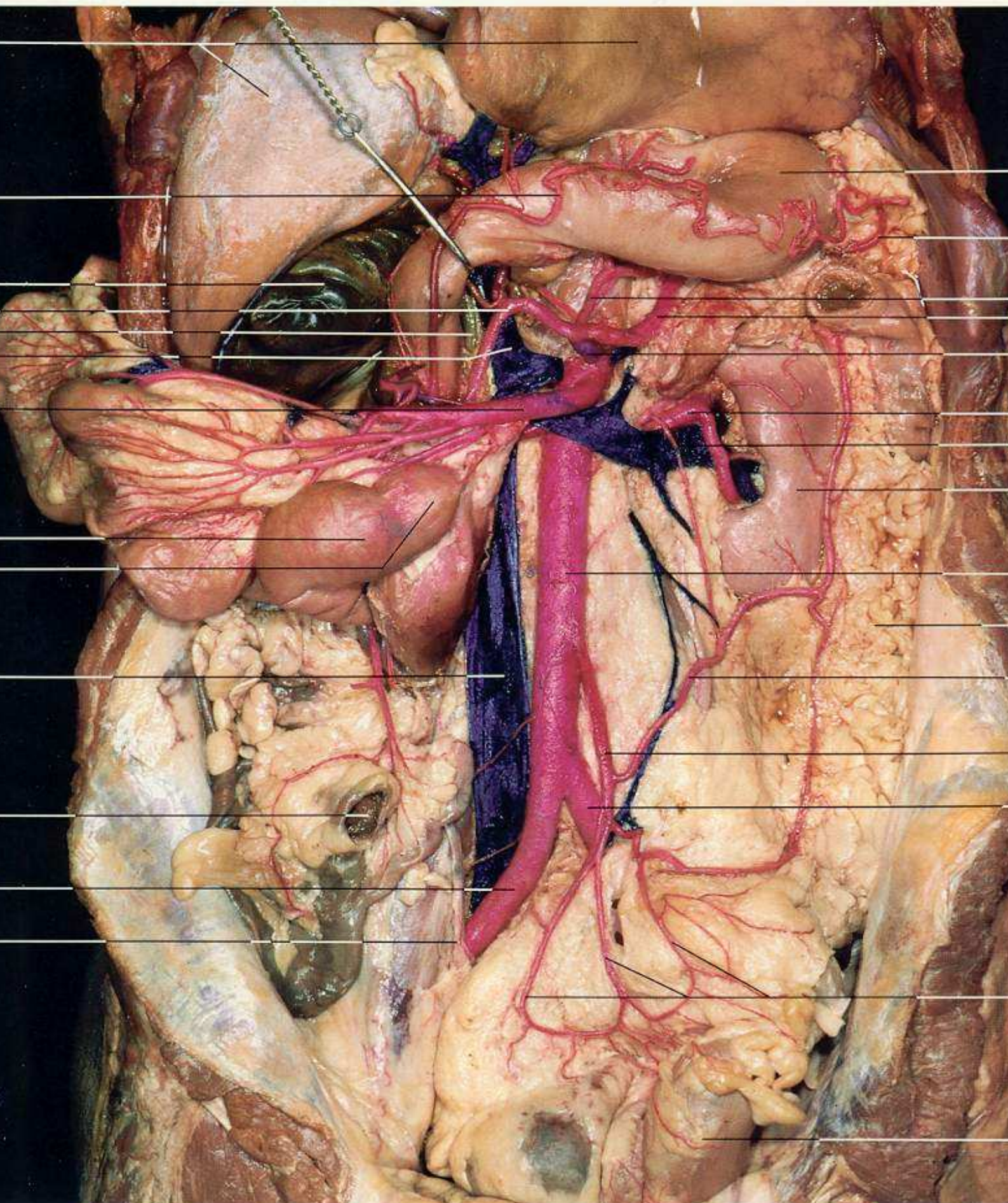

Naczynia narządów jamy brzusznej (po wstrzyknięciu rozтворów barwnych)
– widok od przodu: kolor czerwony – tętnice, niebieski – żyły. Okrężnica poprzeczna,
sieć i części dwunastnicy zostały usunięte, a wątrobę podciągnięto ku górze.

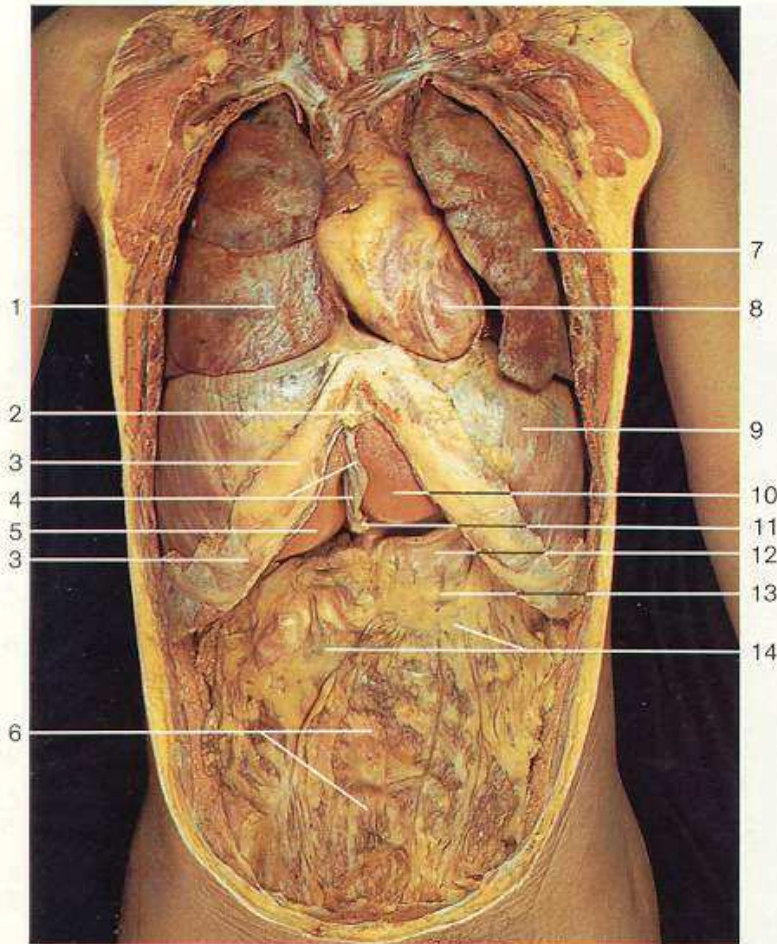
- 1 Lig. teres hepatis (więzadło obłe wątroby)
- 2 Lobus dexter hepatis (płat prawy wątroby)
- 3 Lobus caudatus hepatis (płat ogoniasty wątroby)
- 4 A. hepatica propria et v. portae (t. wątrobowa właściwa i ż. wrotna)
- 5 Vesica fellea et ductus choledochus (pęcherzyk żółciowy i przewód żółciowy wspólny)
- 6 A. gastrica dext. (t. żołądkowa prawa)
- 7 Pancreas (trzustka)
- 8 Flexura coli dext. (zgięcie prawe okrężnicy)
- 9 A. gastroduodenalis (t. żołądkowo-dwunastnicza)
- 10 A. mesenterica sup. (t. krezkowa górna)
- 11 Duodenum (dwunastnica)
- 12 A. ileocolica (t. krętniczo-okrężnicza)
- 13 Odcinek końcowy jelita krętego (ileum)
- 14 Appendix vermiformis (wyrostek robaczkowy)
- 15 A. iliaca communis dext. (t. biodrowa wspólna prawa)
- 16 Caecum (jelito ślepe, kątnica)
- 17 Lobus sin. hepatis (płat lewy wątroby)
- 18 Rr. oesophagei a. gastricae sin. (gałęzie przełykowe t. żołądkowej lewej)
- 19 A. gastroepiploica dext. (t. żołądkowo-sieniowa prawa)
- 20 Gaster (żołądek)
- 21 A. gastrica sin. (t. żołądkowa lewa)
- 22 Flexura coli sin. (zgięcie lewe okrężnicy)
- 23 A. hepatica communis (t. wątrobowa wspólna)
- 24 A. gastroepiploica dext. (t. żołądkowo-sieniowa prawa)
- 25 A. renalis sin. (t. nerkowa lewa)
- 26 A. testicularis sin. (t. jądrowa lewa)
- 27 Ren sin. (nerka lewa)
- 28 A. colica sin. (t. okrężnicza lewa)
- 29 A. colica media (t. okrężnicza środkowa)
- 30 V. mesenterica sup. (ż. krezkowa górna)
- 31 Ileum (jelito czcze)
- 32 Aa. ileocolicae (tętnice jelita czczego)
- 33 V. cava inf. (ż. główna dolna)
- 34 Colon sigmoideum (okrężnica esowata)
- 35 A. colica dext. (t. okrężnicza prawa)
- 36 A. appendicularis (t. wyrostka robaczkowego)
- 37 A. mesenterica inf. (t. krezkowa dolna)
- 38 Aa. sigmoideae (tętnice esicze)
- 39 A. rectalis sup. (t. odbytnicza górna)
- 40 Fundus vesicae felleae (dno pęcherzyka żółciowego)
- 41 Ductus choledochus (przewód żółciowy wspólny)
- 42 V. portae (ż. wrotna)
- 43 Początek jelita czczego (ileum)
- 44 Flexura duodenoileiunalis (zgięcie dwunastniczo-czche)
- 45 Ureter dext. (moczowód prawy)
- 46 A. lienalis (t. śledzionowa)
- 47 Truncus coeliacus (pień trzewny)
- 48 V. renalis sin. (z. nerkowa lewa)
- 49 Aorta abdominalis (aorta brzuszna)
- 50 Colon descendens (okrężnica zstępująca)
- 51 A. iliaca communis sin. (t. biodrowa wspólna lewa)
- 52 Mesocolon transversum (krezka okrężnicy poprzecznej)

Główne gałęzie tętnicy krezkowej górnej i dolnej
(a. mesenterica sup. et inf.) – rys. schematyczny.

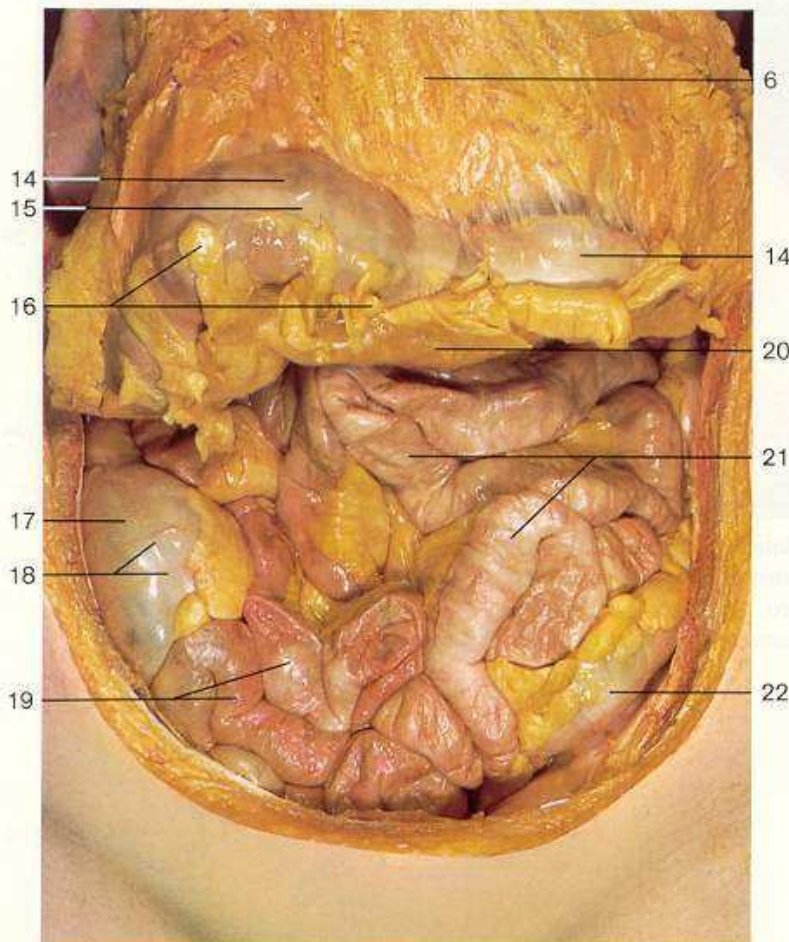

naczyniowe przestrzeni zaotrzewnowej i tętnica kręzkowa dolna (a. mesenterica inf.) – preparat nastrzyknięty barwnymi roztworami: czerwony – tętnice, niebieski – żyły. Pętle jelita cienkiego (intestinum tenue) wraz z kręską (mesenterium), zwłaszcza zgięcie dwunastnicze (flexura duodenoieunalis), zostały przemieszczone na prawo, a żołądek (gaster) i wątrobę (hepar) podciągnięto do góry. Otrzewna (peritoneum) ściany tylnej jamy brzusznej (cavum abdominis) została usunięta dla pokazania gałęzi pnia trzewnego (truncus coeliacus).

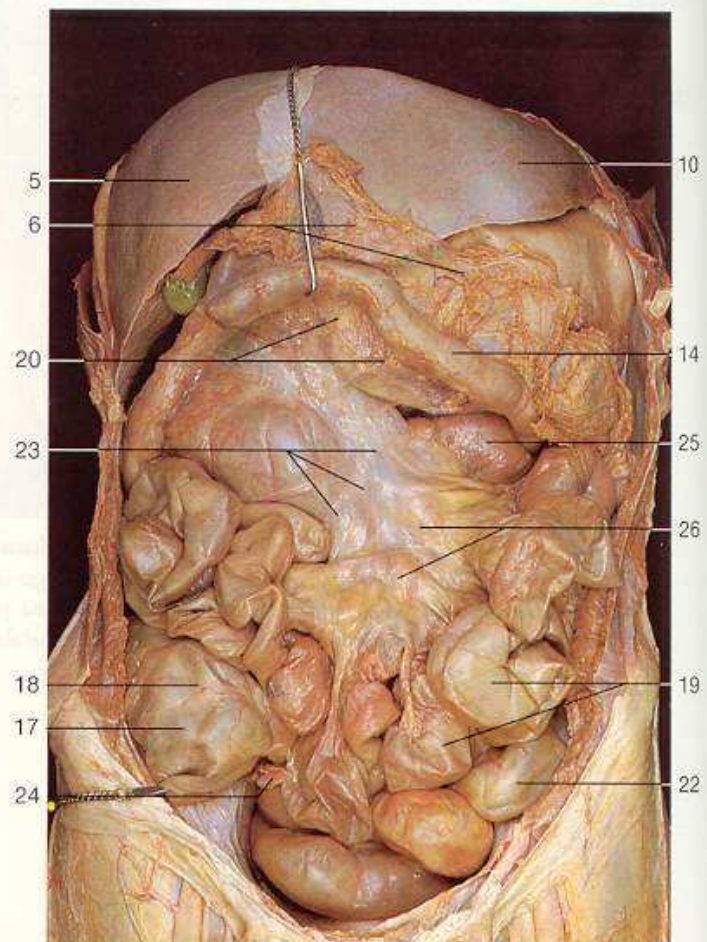

Jama brzuszna po usunięciu ścian klatki piersiowej i brzucha.

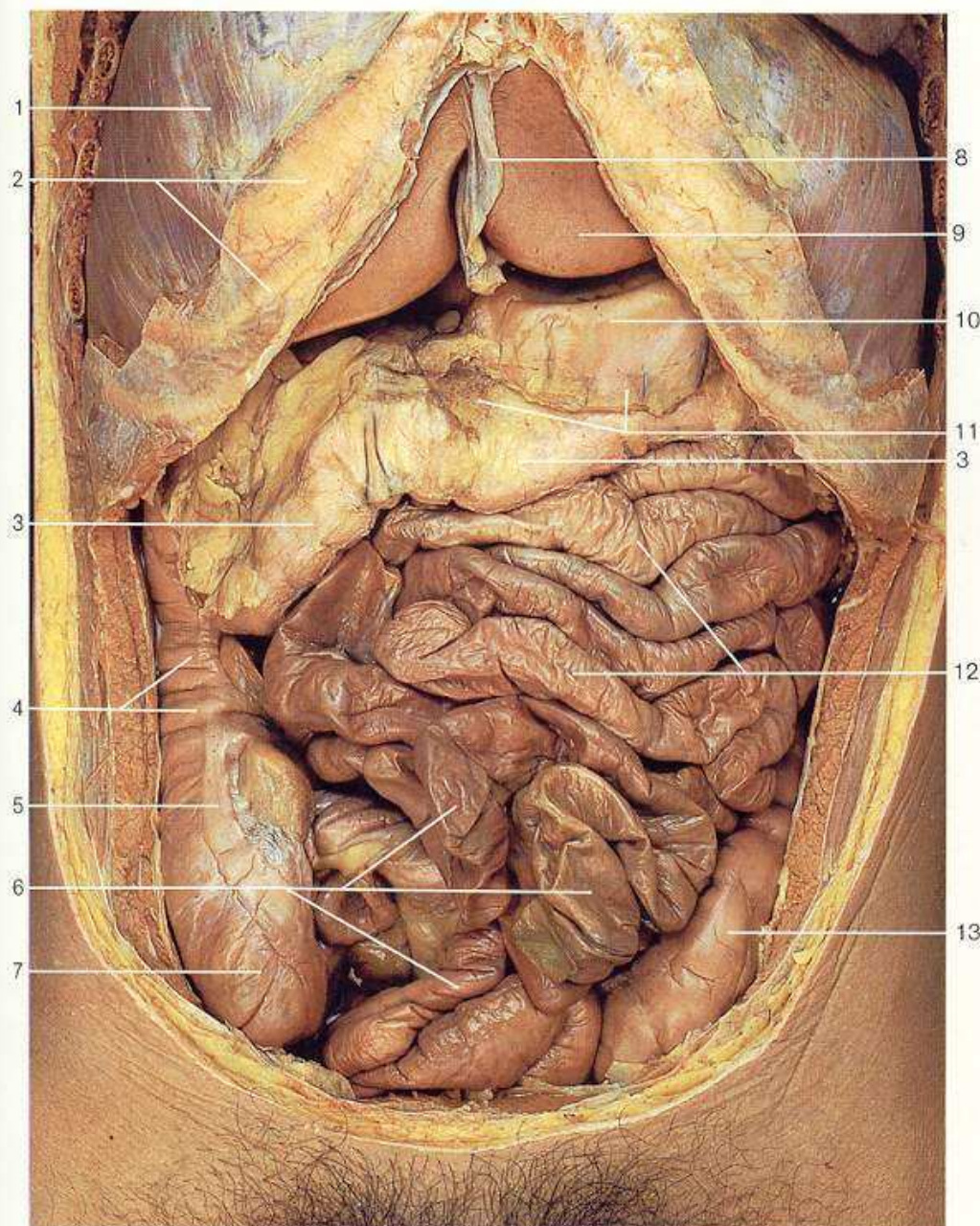
- 1 *Pulmo dext.* – *lobus medius* (płuco prawe – płat środkowy)
- 2 *Proc. xiphoideus* (wyrastek mieczykowaty)
- 3 *Arcus costalis* (łuk żebrowy)
- 4 *Lig. falciforme hepatis* (więzadło sierpowate wątroby)
- 5 *Lobus quadratus hepatis* (płat czworoboczny wątroby)
- 6 *Omentum maius* (sieć większa)
- 7 *Pulmo sin.* – *lobus sup.* (płuco lewe – płat górny)
- 8 *Cor* (serce)
- 9 *Diaphragma* (przepona)
- 10 *Lobus sin. hepatis* (płat lewy wątroby)
- 11 *Lig. teres hepatis* (więzadło obłe wątroby)
- 12 *Gaster* (żołądek)
- 13 *Lig. gastrocolicum* (więzadło żołądkowo-okrężnicze)
- 14 *Colon transversum* (okrężnica poprzeczna)
- 15 *Taenia libera* (taśma wolna)
- 16 *Appendices epiploicae* (przyczepki sieciowe)
- 17 *Caecum* (jelito ślepe, kątnica)
- 18 *Taenia libera* (taśma wolna) – na kątnicy
- 19 *Petle jelita cienkiego* (*intestinum tenue*) – jelito czcze (*iejunum*)
- 20 *Mesocolon transversum* (krezka okrężnicy poprzecznej)
- 21 *Petle jelita cienkiego* (*intestinum tenue*) – *ileum* (jelito kręte)
- 22 *Colon sigmoideum* (okrężnica esowata)
- 23 *Radix mesenterii* (linia korzenia krezki)
- 24 *Appendix vermiformis* (wyrastek robaczkowy)
- 25 *Flexura duodenoieunalis* (zgięcie dwunastniczo-czcze)
- 26 *Mesenterium* (krezka)

Jama brzuszna po uniesieniu sieci większej (*omentum maius*). Sieć została zawieszona na taśmie sieciowej (*taenia omentalis*) okrężnicy poprzecznej.

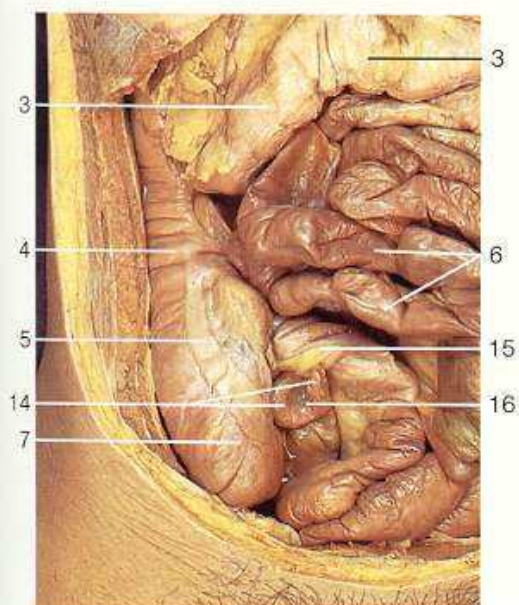

Narządy jamy brzusznej – widok od przodu. Okrężnica poprzeczna (*colon transversum*) została odsunięta do góry.

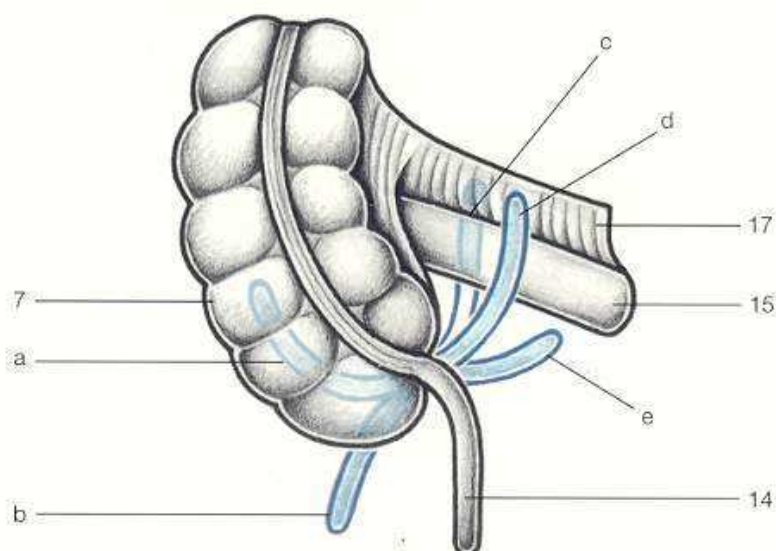

- 1 *Diaphragma* (przepona)
- 2 *Arcus costalis* (łuk żebrowy)
- 3 *Colon transversum* (okreśnica poprzeczna)
- 4 *Colon ascendens* (okreśnica wstępująca)
- 5 *Taenia libera* (taśma wolna)
- 6 Pętla jelita cienkiego (*intestinum tenue*) – ileum (jelito kręte)
- 7 **Caecum** (jelito ślepe, kątnica)
- 8 *Lig. falciforme hepatis* (więzadło sierpowate wątroby)
- 9 *Hepar* (wątroba)
- 10 *Gaster* (żołądek)
- 11 *Lig. gastrocolicum* (więzadło żołądkowo-okreśnicze)
- 12 Pętla jelita cienkiego (*intestinum tenue*) – jejunum (jelito czcze)
- 13 *Colon sigmoideum* (jelito esowate)
- 14 **Appendix vermiformis** (wyrastek robaczkowy)
- 15 Koniec jelita krętego (ileum)
- 16 **Mesoappendix** (krezka wyrostka robaczkowego)
- 17 *Mesenterium* (krezka)

Narządy jamy brzusznej *in situ*. Sieć większa została usunięta.

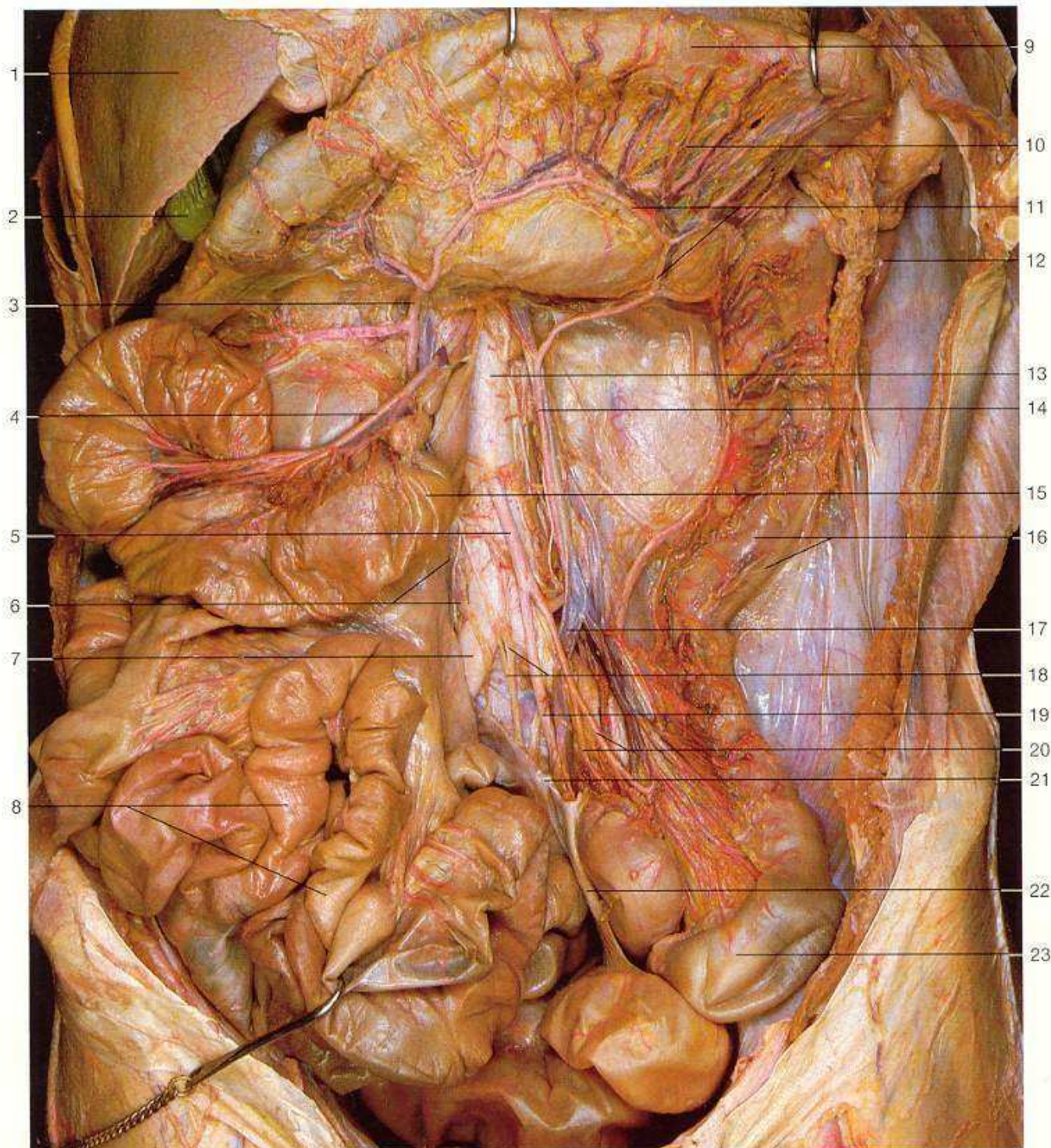

Prawa dolna połowa jamy brzusznej: okreśnica wstępująca, jelito ślepe i wyrastek robaczkowy (wycinek ilustracji górnej).

Odmiany położenia wyrostka robaczkowego:

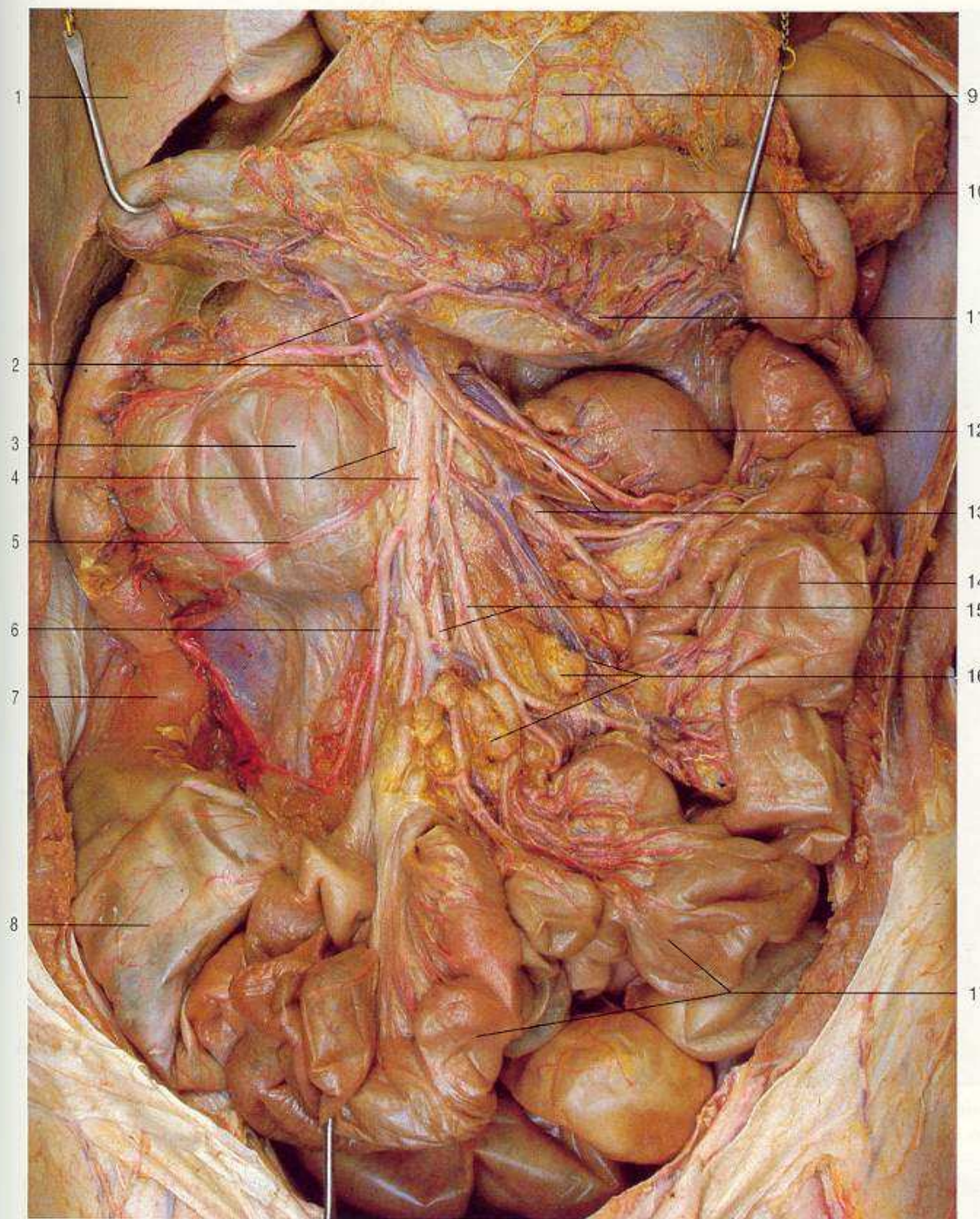
- a – pozakątniczo, b – przyokreśniczo, c – zakreśniczo, d – przedkreśniczo, e – podkreśniczo.

Jama brzuszna (*cavum abdominis*). Okolica pozaotrzewnowa z wypreparowaną tętnicą kręzkową dolną (*a. mesenterica inf.*) i splotami układu nerwowego wegetatywnego. Okrężnica poprzeczna (*colon transversum*) i jej krezka (*mesenterium*) zostały podciągnięte do góry, a jelito cienkie (*intestinum tenue*) odsunięte na bok.

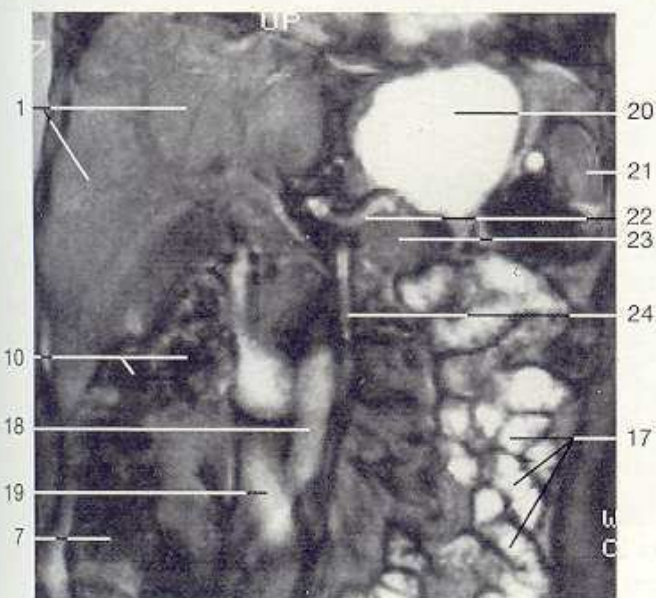
- 1 Hepar (wątroba)
- 2 Vesica fellea (pęcherzyk żółciowy)
- 3 A. colica media (t. okrężnica środkowa)
- 4 Aa. ieiunales (tętnice jelita czczego)
- 5 A. mesenterica inf. (t. kręzkowa dolna)
- 6 Nerwy i zwoje układu autonomicznego
- 7 A. iliaca communis dext (t. biodrowa wspólna prawa)
- 8 Intestinum tenue – ileum (jelito cienkie – jelito kręte)
- 9 Colon transversum (okrężnica poprzeczna) – odchylona do góry
- 10 Mesocolon transversum (krezka okrężnicy poprzecznej)
- 11 Zespolenie pomiędzy t. okrężniczą środkową (*a. colica med.*) i t. okrężniczą lewą (*a. colica sin.*)
- 12 Lien (śledziona)

- 13 Aorta abdominalis (aorta brzuszna)
- 14 A. colica sin. (t. okrężnica lewa)
- 15 Flexura duodenojejunalis (zgięcie dwunastniczo-czcze)
- 16 Colon descendens – taenia libera (okrężnica zstępująca – taśma wolna)
- 17 V. mesenterica inf. (ż. kręzkowa dolna)
- 18 Plexus hypogastricus sup. (splot podbrzusny górny)
- 19 A. rectalis sup. (t. odbytnicza górna)
- 20 Aa. sigmoideae (tętnice esicze)
- 21 Peritoneum (otrzewna) – brzeg przecięcia
- 22 Mesocolon sigmoideum (krezka okrężnicy esowatej)
- 23 Colon sigmoideum (okrężnica esowata)

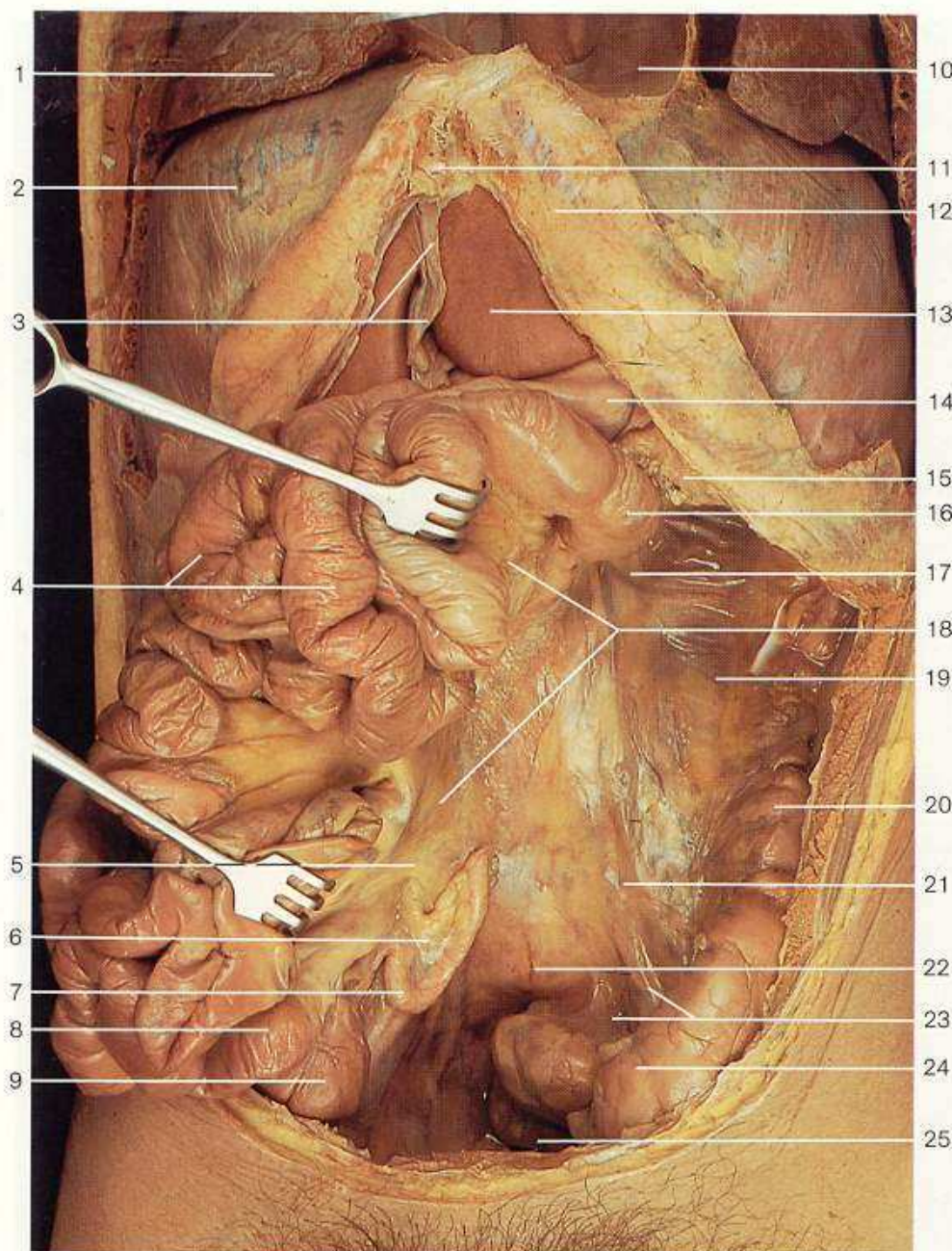

- 1 Hepar (wątroba)
- 2 *A. colica media*
(t. okrężnica środkowa)
- 3 *Pars horizontalis duodeni*
(część pozioma dwunastnicy)
- 4 *A. et v. mesenterica sup.*
(t. i ż. kręzkowa górna)
- 5 *A. colica dext.*
(t. okrężnica prawa)
- 6 *A. ileocolica*
(t. krętniczo-okrężnica)
- 7 *Colon ascendens*
(okrężnica wstępująca)
- 8 *Caecum* (jelito ślepe)
- 9 *Omentum maius*
(sieć większa)
- 10 *Colon transversum*
(okrężnica poprzeczna)
- 11 *Mesocolon transversum*
(krezka okrężnicy poprzecznej)
- 12 *Flexura duodenoilei*
(zgięcie dwunastniczo-czce)
- 13 *Aa. ilei*
(tętnice jelita czczego)
- 14 *Ileum* (jelito czcze)
- 15 *Aa. ilei*
(tętnice jelita krętego)
- 16 *Nodi lymphatici mesenterici et vasa lymphatica*
(węzły chłonne kręzkowe i naczynia chłonne)
- 17 *Ileum* (jelito kręte)
- 18 *Aorta abdominalis*
(aorta brzuszna)
- 19 *V. cava inf.*
(ż. główna dolna)
- 20 *Gaster* (żołądek)
- 21 *Lien* (śledziona)
- 22 *A. lienalis*
(t. śledzionowa)
- 23 *Caput pancreatis*
(głowa trzustki)
- 24 *A. mesenterica sup.*
(t. kręzkowa górna)

Jama brzuszna. Preparat tętnicy kręzkowej górnej (*a. mesenterica sup.*) i węzłów chłonnych kręzkowych (*nodi lymphatici mesenterici*). Okrężnica poprzeczna (*colon transversum*) została przesunięta do góry.

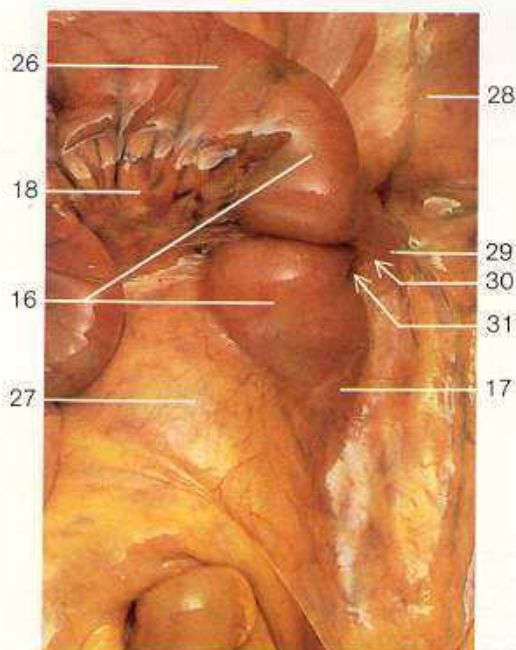

Przekrój czołowy jamy brzusznej – zdjęcie z RM. Jelita i naczynia zostały wypełnione substancją paramagnetyczną – gadolinium (fotografia przekazana przez prof. W. Rödla z Uniwersytetu w Erlangen).

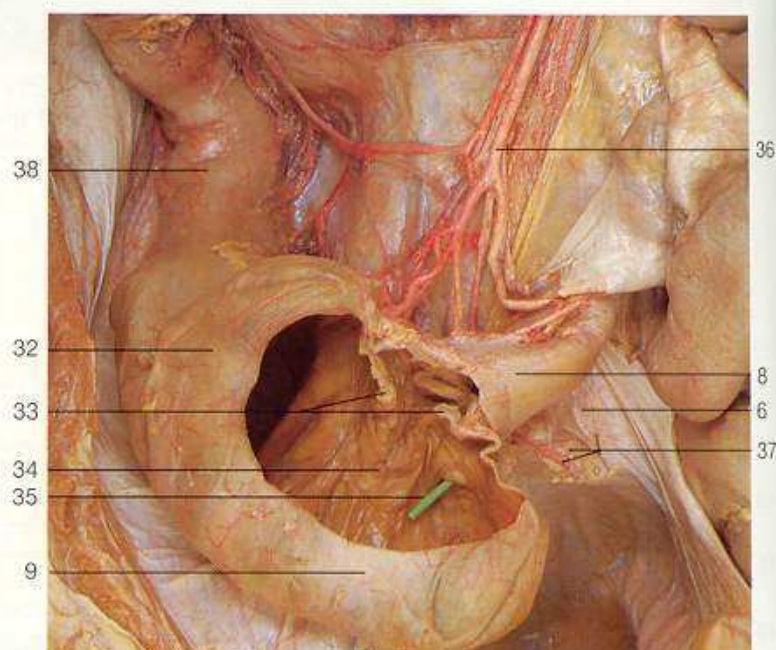

Jama brzuszna (*cavum abdominis*). Widoczna krezka (*mesenterium*). Pętle jelita cienkiego (*intestinum tenue*) przesunięto do góry.

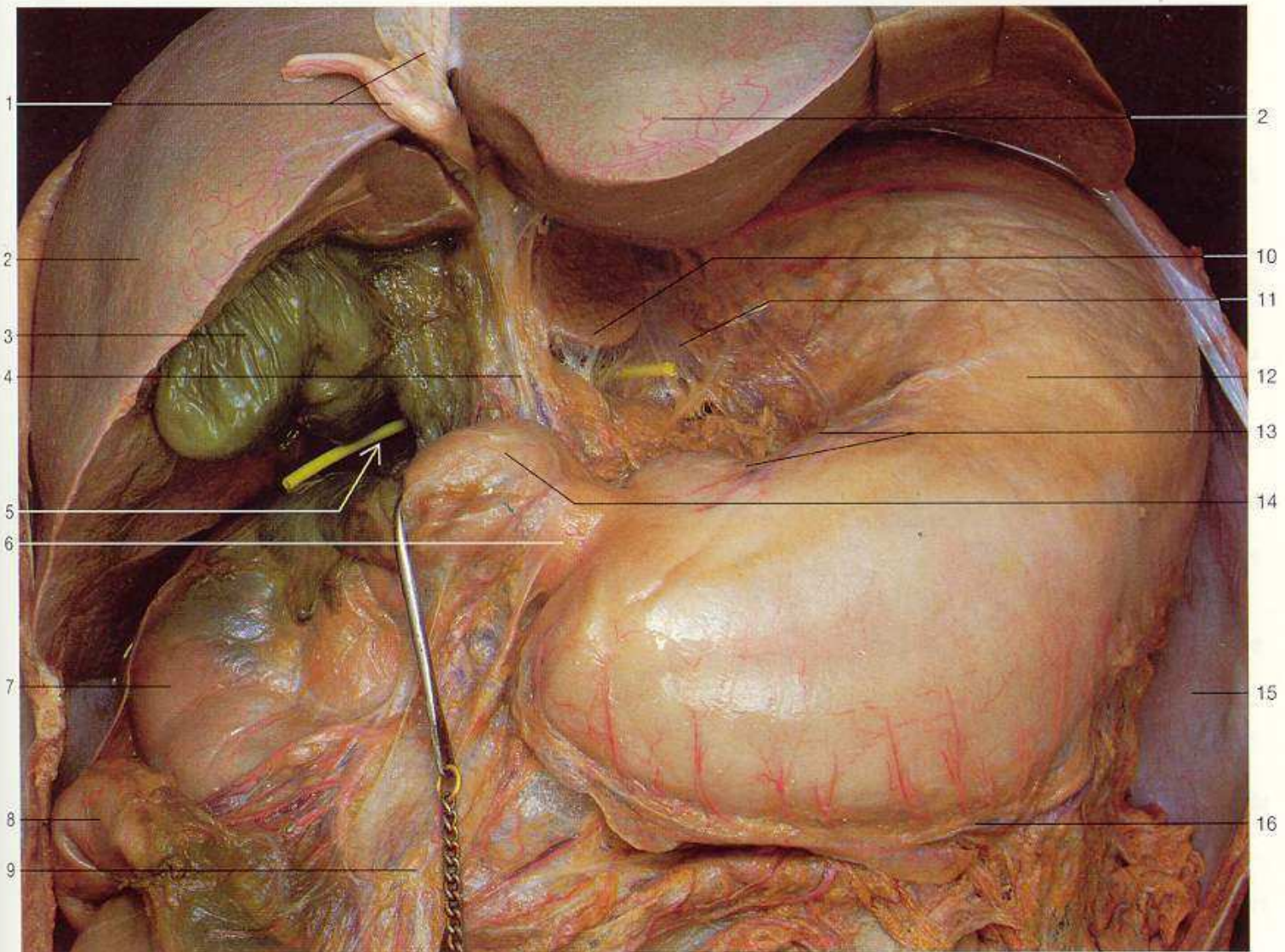
- 1 Pulmo dext. (płuco prawe)
- 2 Diaphragma (przepona)
- 3 Lig. falciforme hepatis (więzadło sierpowate wątroby)
- 4 Iejunum (jelito czcze)
- 5 Plica ileocaecalis (fald krętniczko-kątniczy)
- 6 Mesoappendix (krezka wyrostka robaczkowego)
- 7 Appendix vermiformis (wyrostek robaczkowy)
- 8 Koniec jelita krętego (*ileum*)
- 9 Caecum (jelito ślepe, kątnica)
- 10 Pericardium (osierdzie)
- 11 Proc. xiphoideus (wyrostek mieczykowaty)
- 12 Arcus costalis (łuk żebrowy)
- 13 Lobus sin. hepatis (płat lewy wątroby)
- 14 Gaster (żołądek)
- 15 Colon transversum (okrężnica poprzeczna)
- 16 Flexura duodenoieiuinalis (zgięcie dwunastniczo-czcze)
- 17 Plica duodenalis inf. (fald dwunastniczy dolny)
- 18 Mesenterium (krezka)
- 19 Położenie nerki lewej (*ren sin.*)
- 20 Colon descendens (okrężnica zstępująca)
- 21 Położenie t. biodrowej wspólnej lewej (*a. iliaca communis sin.*)
- 22 Promontorium (wzgórek)
- 23 Mesocolon sigmoideum (krezka okrężnicy esowatej)
- 24 Colon sigmoideum (okrężnica esowata)
- 25 Rectum (odbytnica)
- 26 Pierwsza pętla jelita czczego (*iejunum*)
- 27 Peritoneum parietale (otrzewna ścienna) – grzbietowej ściany jamy brzusznej
- 28 Mesocolon transversum (krezka okrężnicy poprzecznej)
- 29 Plica duodenalis sup. (fald dwunastniczy górny)
- 30 Rec. duodenalis sup. (zachylek dwunastniczy górny)
- 31 Rec. retroduodenalis (zachylek zadwunastniczy)
- 32 Taenia libera colonis ascendentis (taśma wolna okrężnicy wstępującej)
- 33 Valva ileocaecalis (zastawka krętniczko-kątnicza)
- 34 Frenulum valvae ileocaecalis (wędzidełko zastawki krętniczko-kątniczej)
- 35 Ostium appendicis vermiformis (ujście wyrostka robaczkowego) – sonda
- 36 A. ileocolica (t. krętniczko-okrężnicza)
- 37 Appendix vermiformis et a. appendicularis (wyrostek robaczkowy i t. wyrostka robaczkowego)
- 38 Colon ascendens (okrężnica wstępująca)

Zgięcie dwunastniczo-czcze (*flexura duodenoieiuinalis*). Powiększenie wycinka poprzedniego obrazu.

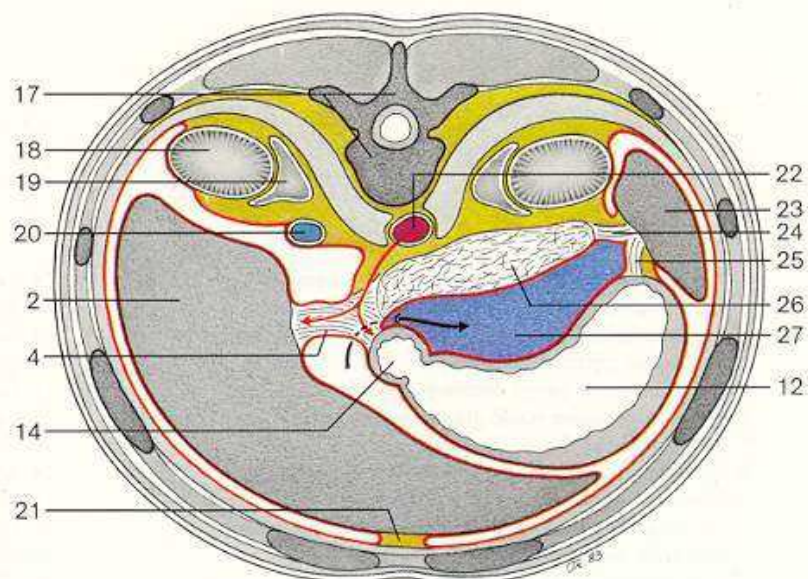

Zastawka krętniczko-kątnicza (*valva ileocaecalis*). Przednią ścianę jelita ślepego (*caecum*) i krętego (*ileum*) usunięto dla pokazania zastawki.

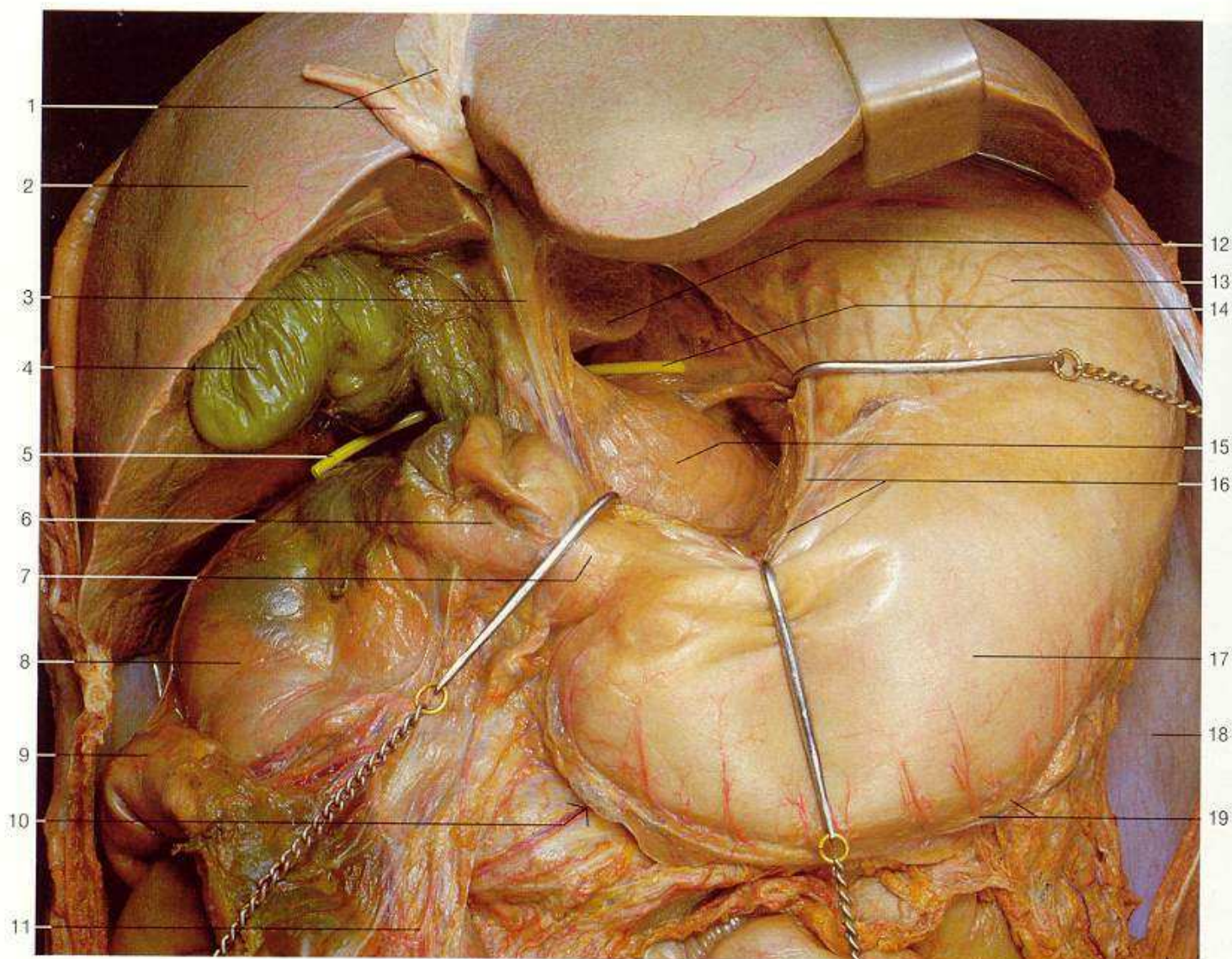

Narządy górnej części jamy brzusznej. Klatka piersiowa i przednia część przepony (*diaphragma*) zostały usunięte, wątroba uniesiona do góry dla pokazania sieci mniejszej (*omentum minus*). Zwróć uwagę na sondę w otworze sieciowym (*foramen omentale s. epiploicum*).

- 1 Lig. falciforme hepatis et lig. teres hepatis (wiązadło sierpowate i wiązadło obłe wątroby)
- 2 Hepar (wątroba)
- 3 Vesica fellea (pęcherzyk żółciowy)
- 4 Lig. hepatoduodenale (wiązadło wątrobowo-dwunastnicze)
- 5 Foramen omentale s. epiploicum (otwór sieciowy) – sonda
- 6 Pylorus (odźwiernik)
- 7 Duodenum – pars descendens (dwunastnica – część zstępująca)
- 8 Flexura coli dextra (zgięcie prawe okrężnicy)
- 9 Lig. gastrocolicum (wiązadło żołądkowo-okrężnicze)
- 10 Lobus caudatus hepatis (płat ogoniasty wątroby)
– za siecią mniejszą (*omentum minus*)
- 11 Omentum minus (sieć mniejsza)
- 12 Gaster (żołądek)
- 13 Curvatura gastrica minor (krzywizna mniejsza żołądka)
- 14 Pars sup. duodeni (część górna dwunastnicy)
- 15 Diaphragma (przepona)
- 16 Curvatura gastrica maior et vasa gastroomentalia (krzywizna większa żołądka i naczynia żołądkowo-sieciowe)
- 17 Vertebra thoracica XII (kręgi piersiowy dwunasty)
- 18 Ren dext. (nerka prawa)
- 19 Gl. suprarenalis dext. (gruczoł nadnerczowy prawy)
- 20 V. cava inf. (ż. główna dolna)
- 21 Lig. falciforme hepatis (wiązadło sierpowate wątroby)
- 22 Aorta abdominalis (aorta brzuszna)
- 23 Lien (śledziona)
- 24 Lig. lienorenale (wiązadło śledzionowo-nerkowe)
- 25 Lig. gastrosplenicum (wiązadło żołądkowo-śledzionowe)
- 26 Pancreas (trzustka)
- 27 Bursa omentalis (torba sieciowa)

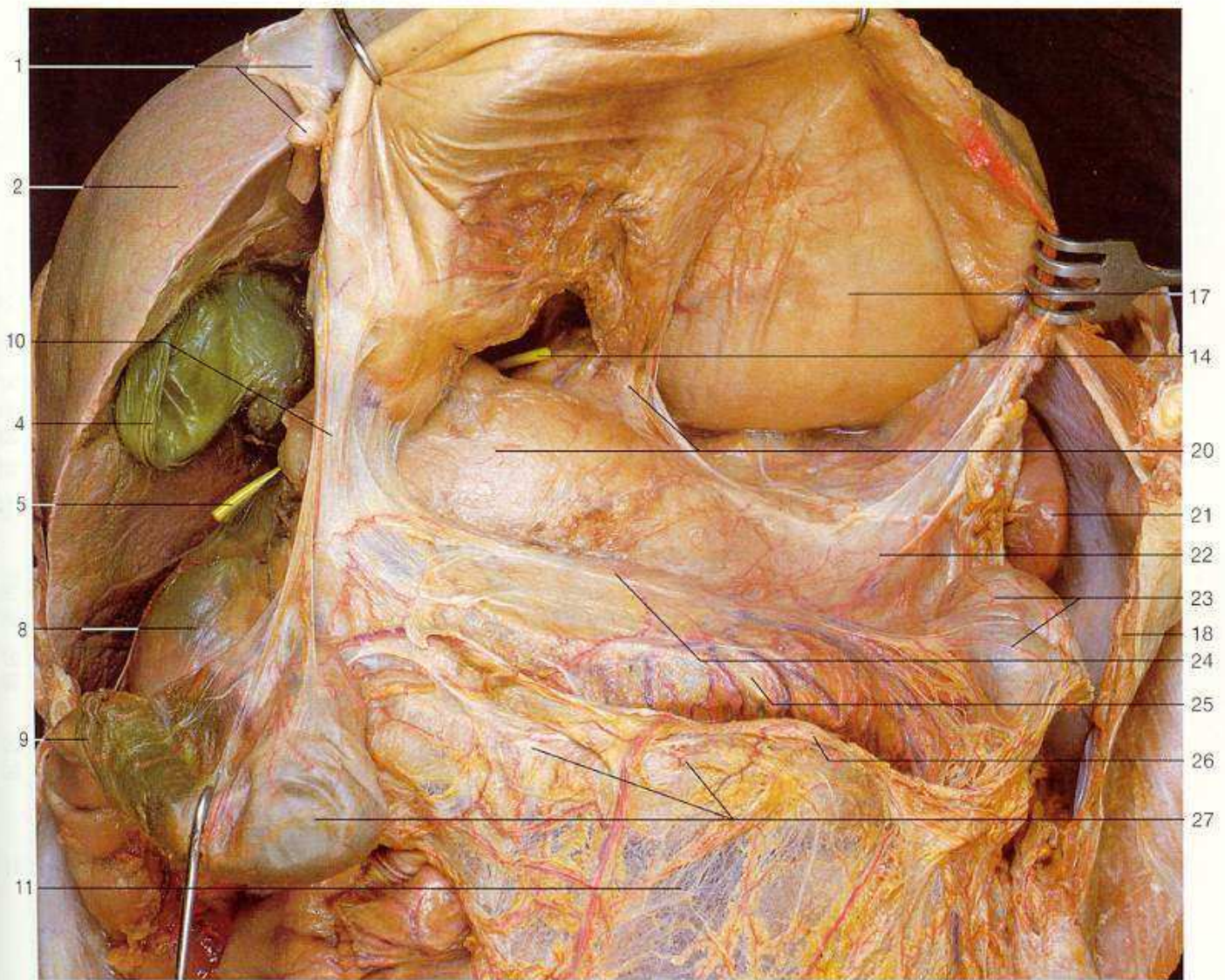
Przekrój poziomy torby sieciowej (*bursa omentalis*) powyżej otworu sieciowego (*foramen omentale*) – czarna strzałka. Strzałki czerwone wskazują drogi naczyń i nerwów wychodzących od pnia trzewnego (*truncus coeliacus*) do wątroby (*hepar*), żołądka (*gaster*), dwunastnicy (*duodenum*) i trzustki (*pancreas*) – rys. schematyczny.

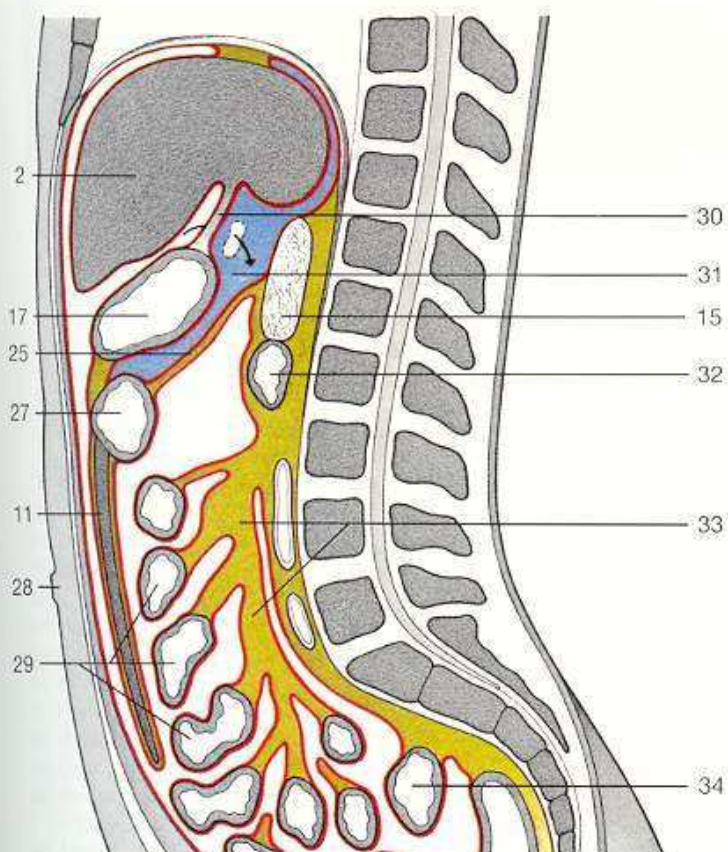
Narządy górnej części jamy brzusznej. Torba sieciowa (*bursa omentalis*) – widok od przodu. Sieć mniejsza (*omentum minus*) została częściowo usunięta, wątrobę (*hepar*) i żołądek (*gaster*) lekko odsunięto od siebie.

- 1 Lig. falciforme hepatis (więzadło sierpowate wątroby)
- 2 Hepar (wątroba)
- 3 Lig. hepatoduodenale (więzadło wątrobowo-dwunastnicze)
- 4 Vesica fellea (pęcherzyk żółciowy)
- 5 Foramen omentale (otwór sieciowy) – sonda
- 6 Pars superior duodeni (część górna dwunastnicy)
- 7 Pylorus (odźwiernik)
- 8 Pars descendens duodeni (część zstępująca dwunastnicy)
- 9 Flexura coli dext. (zgięcie prawe okrężnicy)
- 10 Lig. gastrocolicum (więzadło żołądkowo-okrężnicze)
- 11 Omentum maius (sieć większa)
- 12 Lobus caudatus hepatis (płat ogoniasty wątroby)
- 13 Fundus gastricus (dno żołądka)
- 14 Sonda na wysokości przedsiionka torby sieciowej (*bursa omentalis*)
- 15 Caput pancreatis (głowa trzustki)
- 16 Curvatura gastrica minor (krzywizna mniejsza żołądka)
- 17 Corpus gastricum (trzon żołądka)
- 18 Diaphragma (przepona)

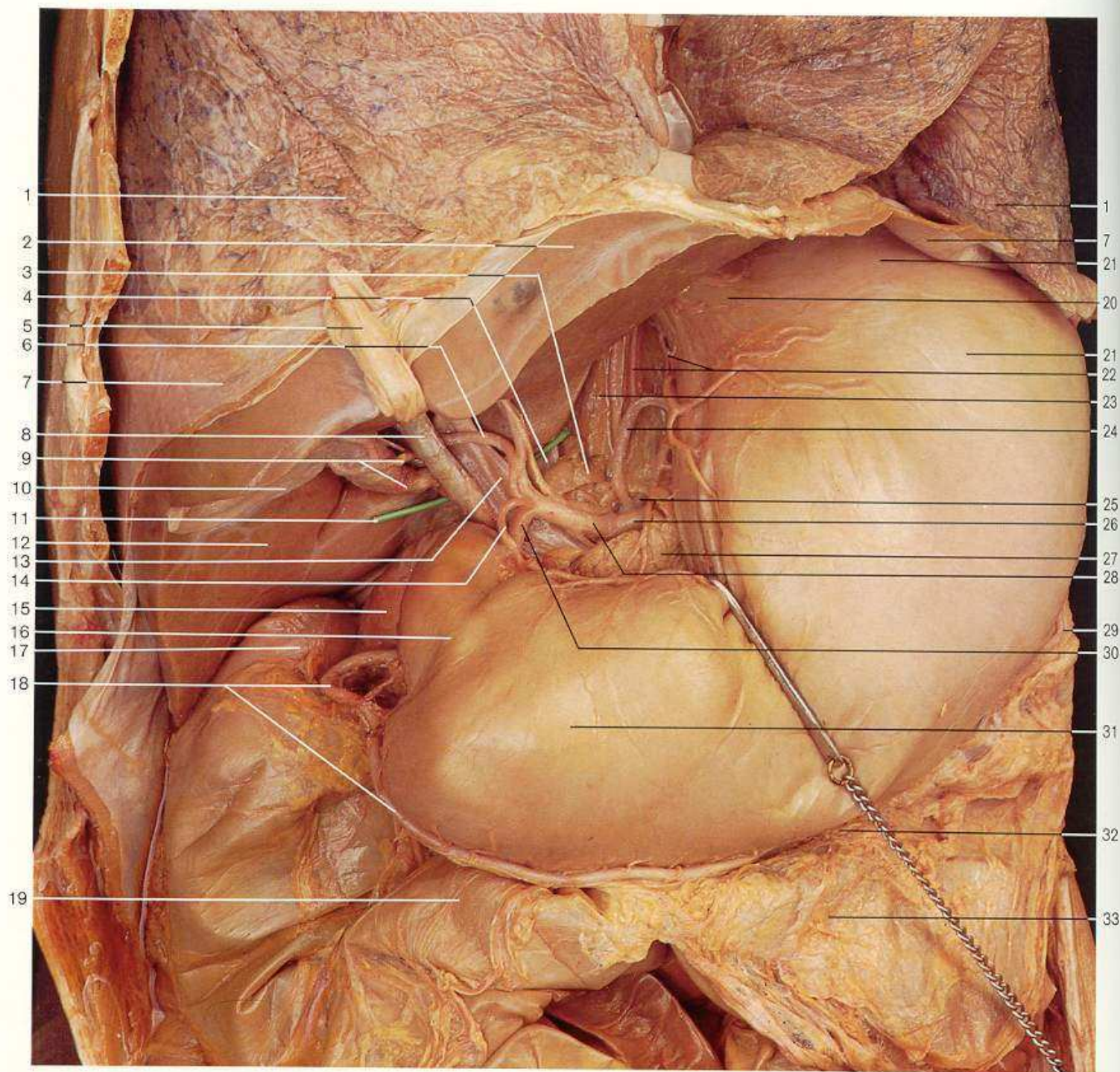
- 19 Curvatura gastrica maior et vasa gastromentalia (krzywizna większa żołądka i naczynia żołądkowo-sieciowe)
- 20 Caput pancreatis et plica gastropancreatica (głowa trzustki i fałd żołądkowo-trzustkowy)
- 21 Lien (śledziona)
- 22 Cauda pancreatis (ogon trzustki)
- 23 Flexura coli sin. (zgięcie lewe okrężnicy)
- 24 Radix mesocoli transversi (korzeń krezki okrężnicy poprzecznej)
- 25 Mesocolon transversum (krezka okrężnicy poprzecznej)
- 26 Lig. gastrocolicum (więzadło żołądkowo-okrężnicze)
- 27 Colon transversum (okrężnica poprzeczna)
- 28 Umbilicus (pępek)
- 29 Intestinum tenue (jelito cienkie)
- 30 Omentum minus (sieć mniejsza)
- 31 Bursa omentalis (torba sieciowa)
- 32 Duodenum (dwunastnica)
- 33 Mesenterium (krezka)
- 34 Colon sigmoideum (okrężnica esowata)

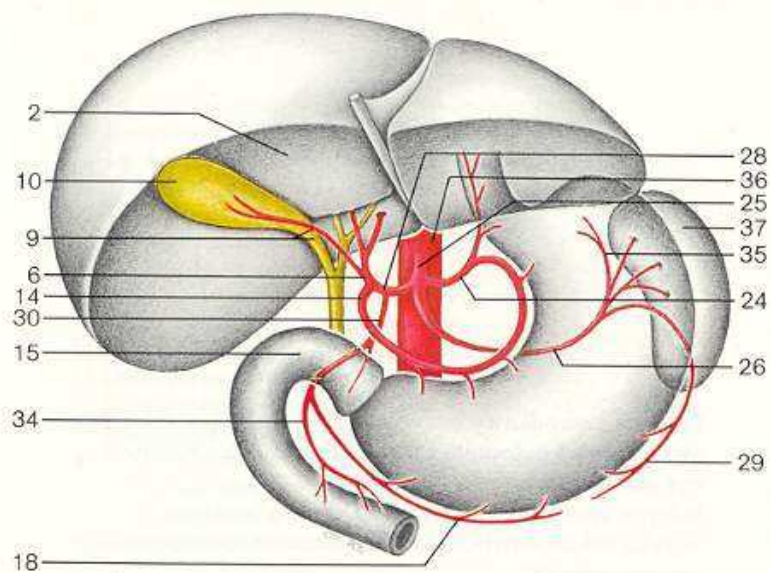
Narządy górnej części jamy brzusznej. Torba sieciowa – widok od przodu. Węzadło żołądkowo-okrężnicze (*lig. gastrocolicum*) i żołądek (*gaster*) zostały w całości przesunięte do góry. Widoczna jest torba sieciowa.

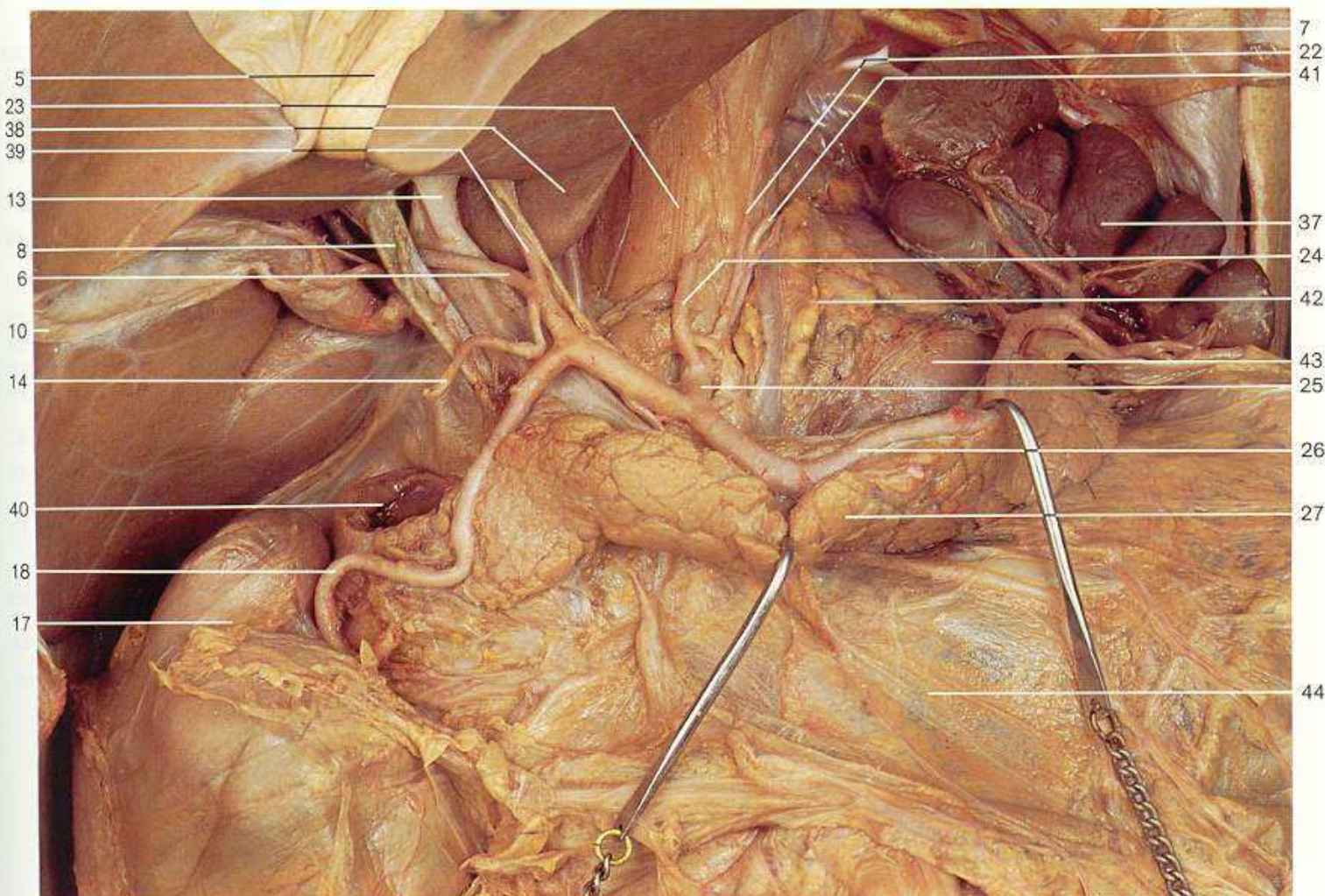
Przekrój pośrodkowy jamy brzusznej ukazujący stosunki otrzewnowe i położenie torby sieciowej – kolor niebieski (rys. schematyczny). Kolorem czerwonym zaznaczono otrzewną (*peritoneum*). Strzałka wskazuje wejście do torby sieciowej – otwór sieciowy (*foramen omentale*).

Jama brzuszna (*cavum abdominis*). Unaczynienie narządów górnej części jamy brzusznej; pień trzewny (*truncus coeliacus*). Sieć mniejsza (*omentum minus*) została usunięta, żołądek (*gaster*) przemieszczono na lewo.

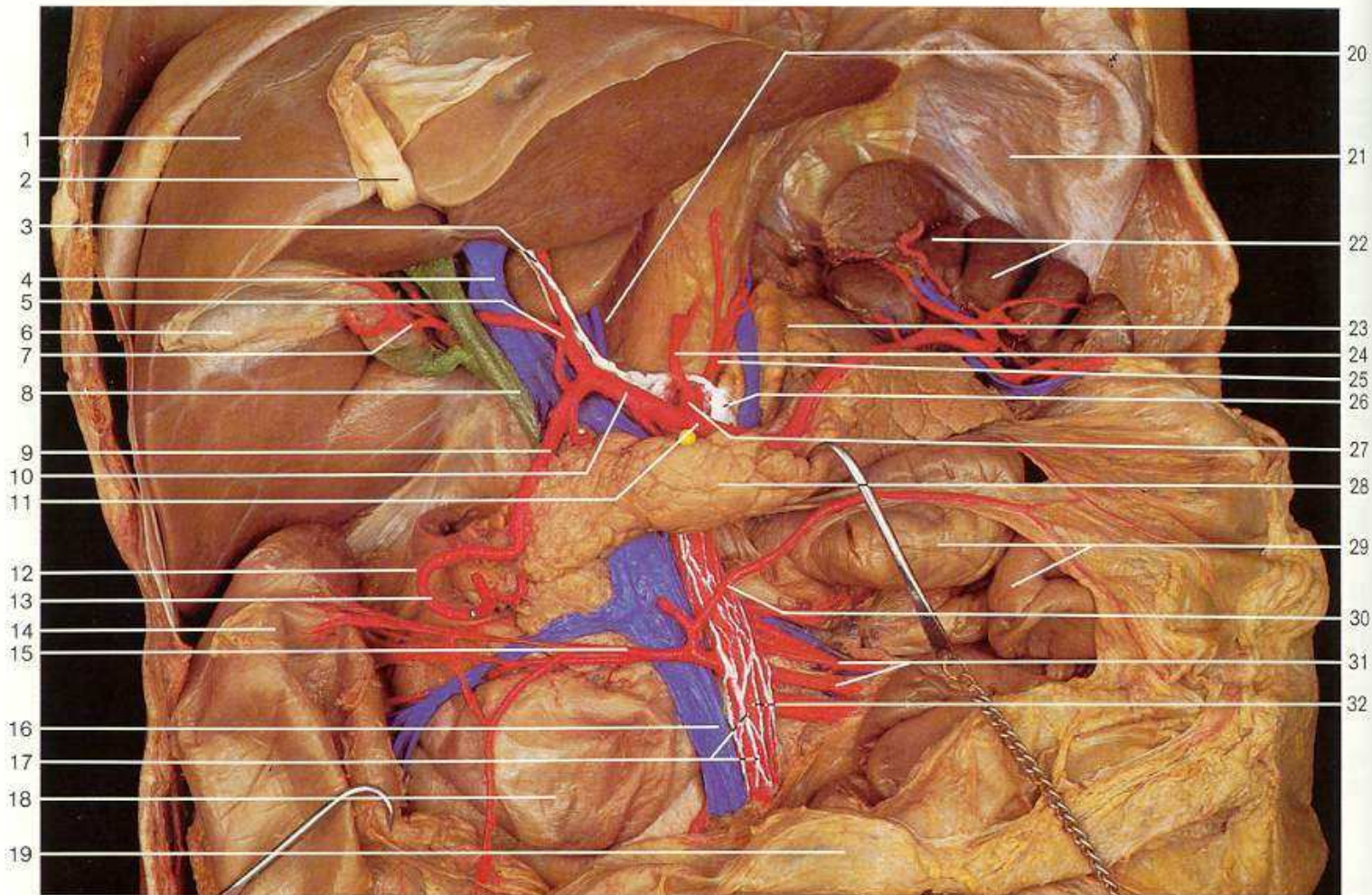

Odgałęzienia pnia trzewnego (rys. schematyczny).

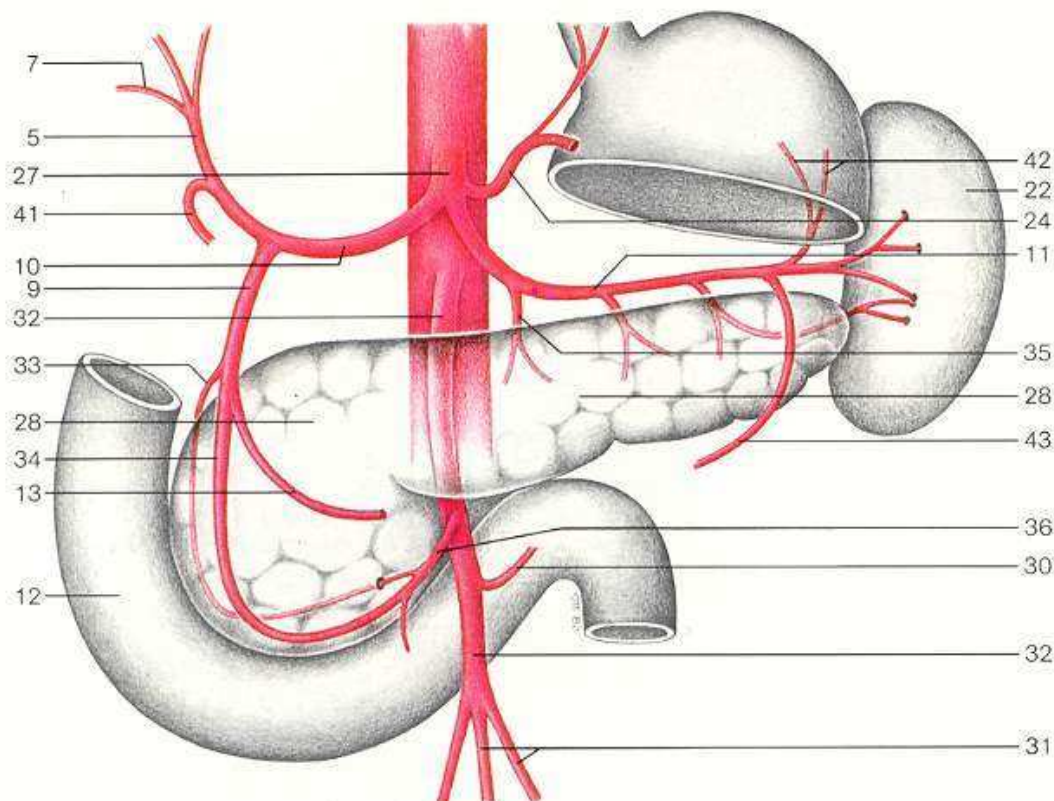

Jama brzuszna. Gałęzie pnia trzewnego *in situ*; unaczynienie wątroby (*hepar*), trzustki (*pancreas*) i śledziony (*lien*) – widok od przodu. Żołądek i górna część dwunastnicy (*duodenum*) zostały usunięte. Widać tylną ścianę torby sieciowej (*bursa omentalis*).

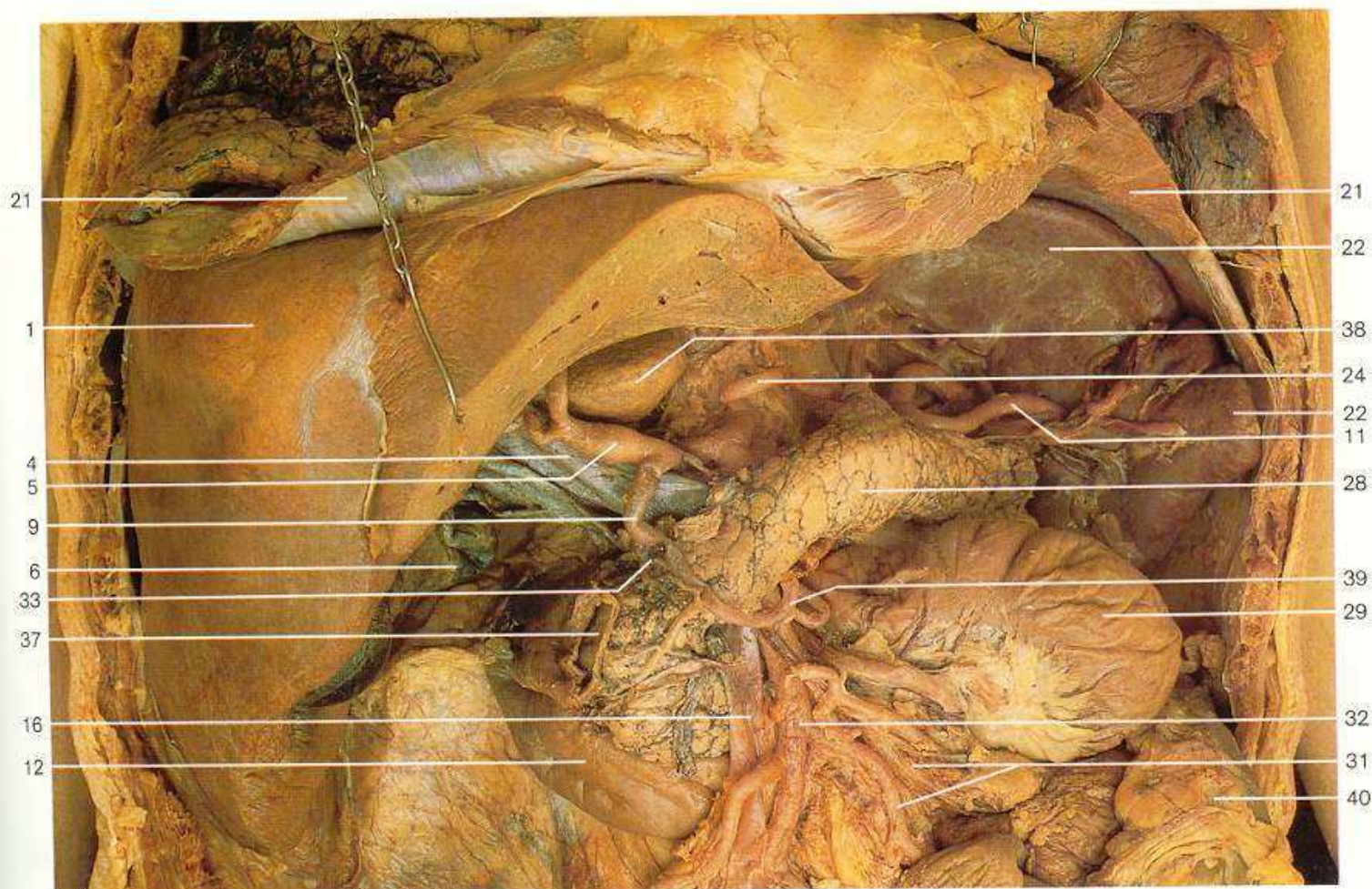
- 1 *Pulmones* (płuca)
- 2 *Hepar* – *facies diaphragmatica* (wątroba – powierzchnia przeponowa)
- 3 *Nodus lymphaticus* (węzeł chłonny)
- 4 *V. cava inf.* (ż. główna dolna)
- 5 *Lig. teres hepatis* (więzadło obłe wątroby) – podciągnięte do góry
- 6 *A. hepatis propria* (t. wątrobowa właściwa)
- 7 *Diaphragma* (przepona)
- 8 *Ductus hepaticus communis* (przewód wątrobowy wspólny) – rozszerzony
- 9 *Ductus cysticus et a. cystica* (przewód pęcherzykowy i t. pęcherzykowa)
- 10 *Vesica fellea* (pęcherzyk żółciowy)
- 11 *For. omentale* (otwór sieciowy) – sonda
- 12 *Lobus dexter hepatis* (płat prawy wątroby)
- 13 *V. portae* (ż. wrotna)
- 14 *A. gastrica dext.* (t. żołądkowa prawa)
- 15 *Duodenum* – *pars sup.* (dwunastnica – część górna)
- 16 *Pylorus* (odźwiernik)
- 17 *Flexura coli dext.* (zgięcie prawe okrężnicy)
- 18 *A. gastromentalis dext.* (t. żołądkowo-sięciowa prawa)
- 19 *Colon transversum* (okrężnica poprzeczna)
- 20 *Pars abdominalis oesophagi* (część brzuszna przełyku) – przejście w okolicę wpustową
- 21 *Fundus gastricus* (dno żołądka)
- 22 *Rr. oesophagei a. gastricae sin.* (gałęzie przełykowe t. żołądkowej lewej)
- 23 *Pars lumbalis diaphragmatis* (część lędźwiowa przepony)
- 24 *A. gastrica sin.* (t. żołądkowa lewa)
- 25 ***Truncus coeliacus* (pień trzewny)**
- 26 *A. lienalis* (t. śledzionowa)
- 27 *Pancreas* (trzustka)
- 28 *A. hepatica communis* (t. wątrobowa wspólna)
- 29 *A. gastromentalis sin.* (t. żołądkowo-sięciowa lewa)
- 30 *A. gastroduodenalis* (t. żołądkowo-dwunastnicza)
- 31 *Pars pylorica gastris* (część odźwiernikowa żołądka)
- 32 *Curvatura gastrica maior* (krzywizna większa żołądka)
- 33 *Lig. gastocolicum* (więzadło żołądkowo-okrężnicze)
- 34 *A. supraduodenalis* (t. naddwunastnicza)
- 35 *Aa. gastricae breves* (tętnice żołądkowe krótkie)
- 36 *Aorta*
- 37 *Lien* (śledziona)
- 38 *Lobus caudatus hepatis* (płat ogoniasty wątroby)
- 39 *A. hepatica propria* – *ramus sin.* (t. wątrobowa właściwa – gałąź lewa)
- 40 *Pars descendens duodeni* (część zstępująca dwunastnicy) – przecięta
- 41 *A. phrenica inf. sin.* (t. przeponowa dolna lewa)
- 42 *Gl. suprarenalis* (gruczoł nadnerczowy)
- 43 *Ren* (nerka)
- 44 *Mesocolon transversum* (krezka okrężnicy poprzecznej)

Naczynia i układ nerwowy wegetatywny w obrębie górnej części jamy brzusznej – widok od przodu. Żołądek (*gaster*) został usunięty, kreskę okrężnicy poprzecznej (*mesocolon transversum*) wycięto w większości, a okrężnicę poprzeczną odsunięto ku dołowi. Wątrobę (*hepar*) i trzustkę (*pancreas*) nieznacznie przemieszczono. Kolorem zielonym zaznaczono drogi żółciowe zewnątrzwątrobowe, czerwonym – tętnice, niebieskim – żyły, a białym – sploty nerwowe wegetatywne.

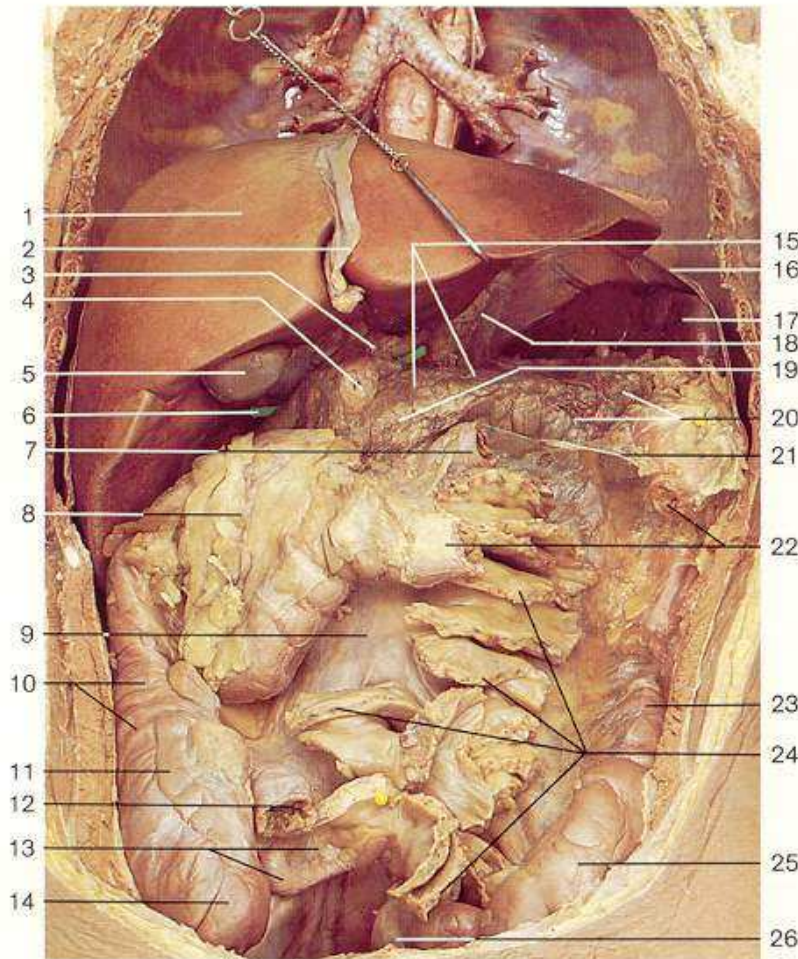
Unaczynienie narządów górnej części jamy brzusznej. Odgałęzienia pnia trzewnego (*truncus coeliacus*) i tętnicy kreskowej górnej (*a. mesenterica sup.*) – rys. schematyczny.

Torba sieciowa (*bursa omentalis*) – widok od przodu. Drogi przewodzące w więźdle wątrobowo-dwunastniczym (*lig. hepatoduodenale*) oraz ściana tylna torby sieciowej. Płat lewy wątroby (*lobus hepatis sin.*) częściowo usunięto, a żołądek usunięto w całości. W tym preparacie występują dwie tętnice wątrobowe zamiast jednej (odmiana).

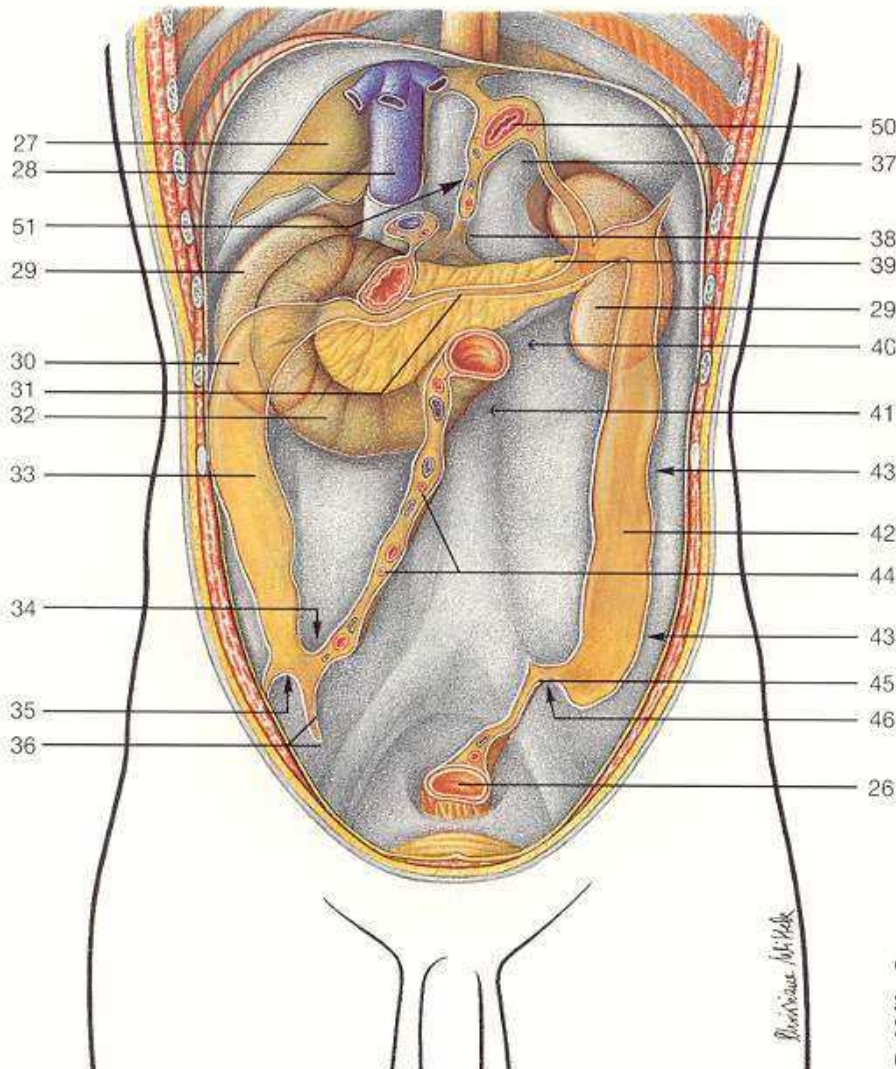
- 1 Hepar (wątroba)
- 2 *Lig. teres hepatis* (więzadło obłe wątroby)
- 3 *Plexus hepaticus* (splot wątrobowy)
- 4 *V. portae* (ż. wrotna)
- 5 *A. hepatica propria* (t. wątrobowa właściwa)
- 6 *Vesica fellea* (pęcherzyk żółciowy)
- 7 *A. cystica* (t. pęcherzykowa)
- 8 *Ductus choledochus* (przewód żółciowy wspólny)
- 9 *A. gastroduodenalis* (t. żołądkowo-dwunastnicza)
- 10 *A. hepatica communis* (t. wątrobowa wspólna)
- 11 *A. lienalis* (t. śledzionowa)
- 12 *Pars descendens duodeni* (część zstępująca dwunastnicy)
- 13 *A. gastroomentalis dext.* (t. żołądkowo-sieciowa prawa)
- 14 *Flexura coli dext.* (zgięcie prawe okrężnicy)
- 15 *A. colica dext.* (t. okrężnicza prawa)
- 16 *V. mesenterica sup.* (t. kręzkowa górna)
- 17 *Plexus mesentericus sup.* (splot kręzkowy górny)
- 18 *Pars horizontalis duodeni* (część pozioma dwunastnicy)
- 19 *Colon transversum* (okrężnica poprzeczna)
- 20 *V. cava inf.* (ż. główna dolna)
- 21 *Diaphragma* (przepona)
- 22 *Lien* (śledziona)

- 23 *Gl. suprarenalis sin.* (gruczoł nadnerczowy lewy)
- 24 *A. gastrica sin.* (t. żołądkowa lewa)
- 25 *A. phrenica inf. sin.* (t. przeponowa dolna lewa)
- 26 *Ggl. coeliacum et plexus solaris*
(zwój trzewny i część splotu słonecznego)
- 27 *Truncus coeliacus* (pień trzewny)
- 28 *Pancreas* (trzustka)
- 29 *Ileum* (jelito czcze)
- 30 *A. colica media* (t. okrężnicza środkowa)
- 31 *Aa. ileinales* (tętnice okrężnicze)
- 32 *A. mesenterica sup.* (t. kręzkowa górna)
- 33 *A. retroduodenalis* (t. zadwunastnicza)
- 34 *A. supraduodenalis sup.* (t. naddwunastnicza górna)
- 35 *A. pancreatica dors.* (t. trzustkowa grzbietowa)
- 36 *A. pancreaticoduodenalis inf.* (t. trzustkowo-dwunastnicza dolna)
- 37 *Duodenum* (dwunastnica)
- 38 *Lobus caudatus hepatis* (płat ogoniasty wątroby)
- 39 *A. gastroomentalis dext.* (t. żołądkowo-sieciowa prawa)
- 40 *Colon descendens* (okrężnica zstępująca)
- 41 *A. gastrica dext.* (t. żołądkowa prawa)
- 42 *Aa. gastricae breves* (tętnice żołądkowe krótkie)
- 43 *A. gastroomentalis sin.* (t. żołądkowo-sieciowa lewa)

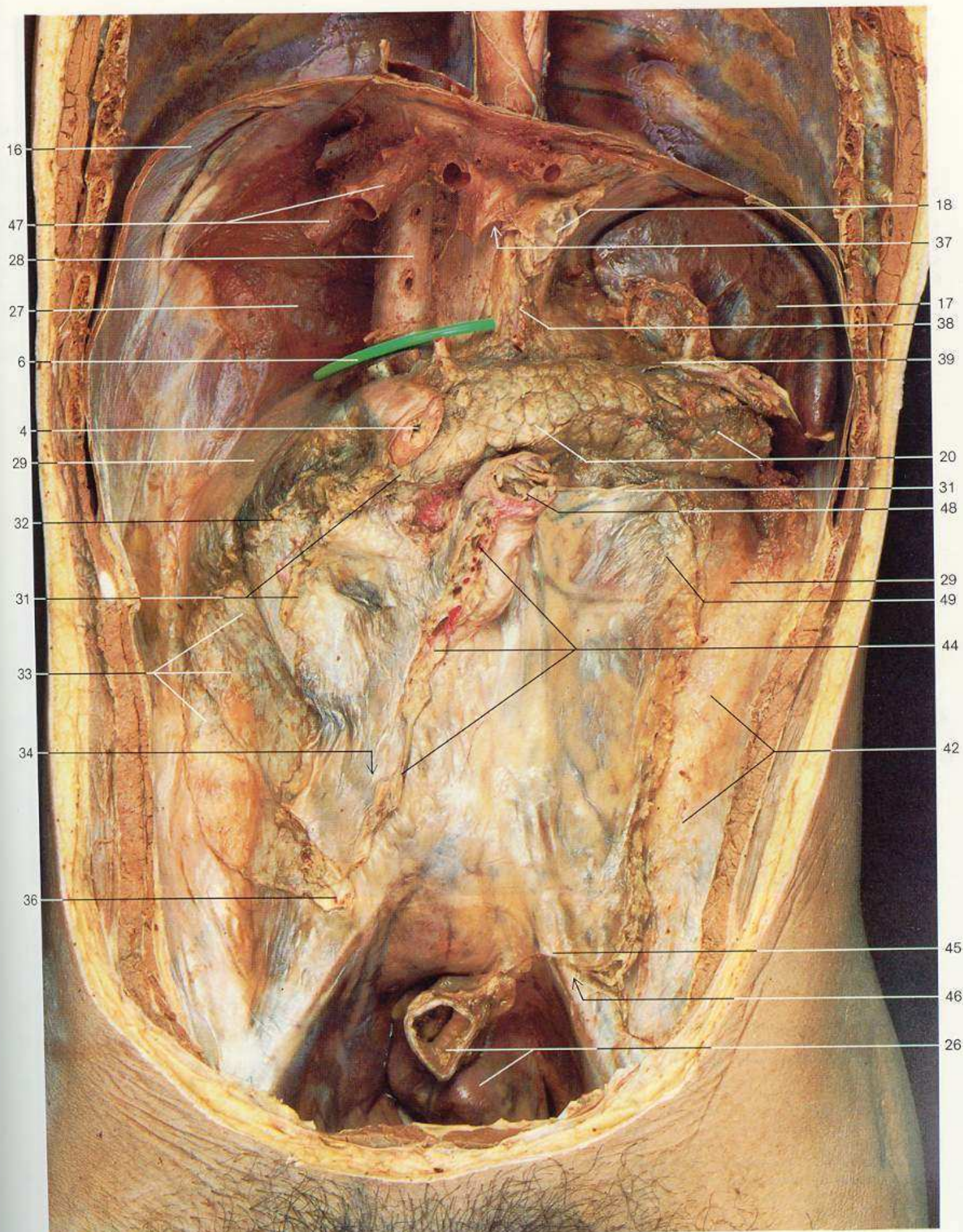

Jama brzuszna. Żołądek, jelito czcze i kręte oraz część okrężnicy poprzecznej usunięto. Wątrobę podciągnięto do góry.

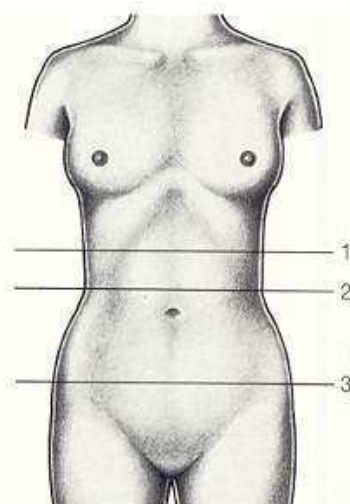
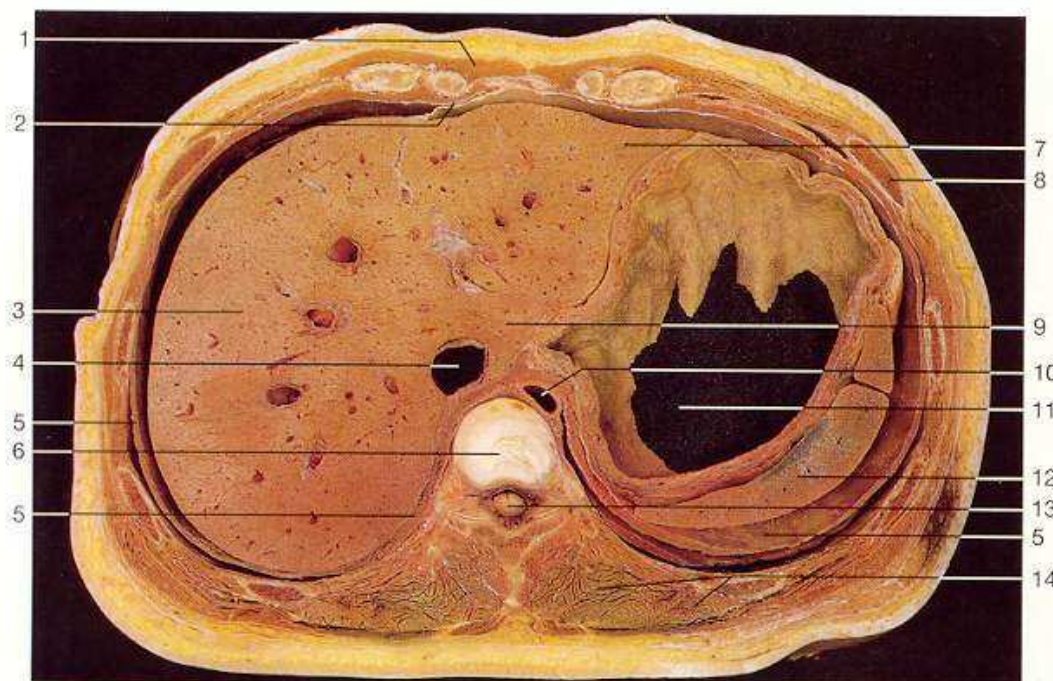
- 1 Hepar (wątroba)
- 2 Lig. falciforme hepatis (więzadło sierpowate wątroby)
- 3 Lig. hepatoduodenale (więzadło wątrobowo-dwunastnicze)
- 4 Pylorus (odźwiernik) – przecięty
- 5 Vesica fellea (pęcherzyk żółciowy)
- 6 Foramen omentale s. epiploicum (otwór sieciowy) – sonda
- 7 Flexura duodenoieunalis (zgięcie okrężniczo-dwunastnicze) – przecięte
- 8 Omentum maius (sieć większa)
- 9 Mesenterium (krezka)
- 10 Colon ascendens (okrężnica wstępująca)
- 11 Taenia libera (taśma wolna)
- 12 Ileum (jelito kręte) – odcinek końcowy
- 13 Appendix vermiformis (wyrastek robaczkowy) – z krezką
- 14 Caecum (jelito ślepe, kątnica)
- 15 Bursa omentalis et pancreas (torba sieciowa i trzustka)
- 16 Diaphragma (przepona)
- 17 Lien (śledziona)
- 18 Cardia (wpust) – przecięty
- 19 Caput pancreatis (głowa trzustki)
- 20 Corpus et cauda pancreatis (trzon i ogon trzustki)
- 21 Mesocolon transversum (krezka okrężnicy poprzecznej)
- 22 Colon transversum (okrężnica poprzeczna) – przecięta
- 23 Colon descendens (okrężnica zstępująca)
- 24 Brzeg przecięcia krezki (mesenterium)
- 25 Colon sigmoideum (okrężnica esowata)
- 26 Rectum (odbytnica)
- 27 Area nuda (pole nagie) – miejsce przylegania wątroby (hepar) do przepony (diaphragma)
- 28 V. cava inf. (ż. główna dolna)
- 29 Ren (nerka)
- 30 Zawieszenie zgięcia prawego okrężnicy (flexura coli dextra)
- 31 Radix mesocoli transversi (korzeń krezki okrężnicy poprzecznej)
- 32 Pars descendens duodeni (część zstępująca dwunastnicy) – przejście w część poziomą
- 33 Powierzchnia przylegania okrężnicy wstępującej (colon ascendens)
- 34 Rec. ileocaecalis (zachyłek krętniczno-kątniczy)
- 35 Rec. retrocaecalis (zachyłek zakątniczy)
- 36 Radix mesoappendicis (korzeń krezki wyrostka robaczkowego)
- 37 Rec. sup. (zachyłek górny)
- 38 Isthmus (cieśń)
- 39 Rec. splenicus (zachyłek śledzionowy)
- 40 Rec. duodenalis sup. (zachyłek dwunastniczy górny)
- 41 Rec. duodenalis inf. (zachyłek dwunastniczy dolny)
- 42 Powierzchnia przylegania okrężnicy zstępującej (colon descendens)
- 43 Rec. paracolicis (zachyłki przyokrężnicze)
- 44 Radix mesenterii (korzeń krezki)
- 45 Radix mesosigmoidei (korzeń krezki okrężnicy esowatej)
- 46 Rec. intersigmoideus (zachyłek międzyesowaty)
- 47 Vv. hepaticae (żyły wątrobowe)
- 48 Flexura duodenoieunalis (zgięcie dwunastniczo-okrężnicze)
- 49 Zawieszenie zgięcia lewego okrężnicy (flexura coli sinistra)
- 50 Oesophagus (przełyk)
- 51 Foramen omentale (otwór sieciowy) – strzałka

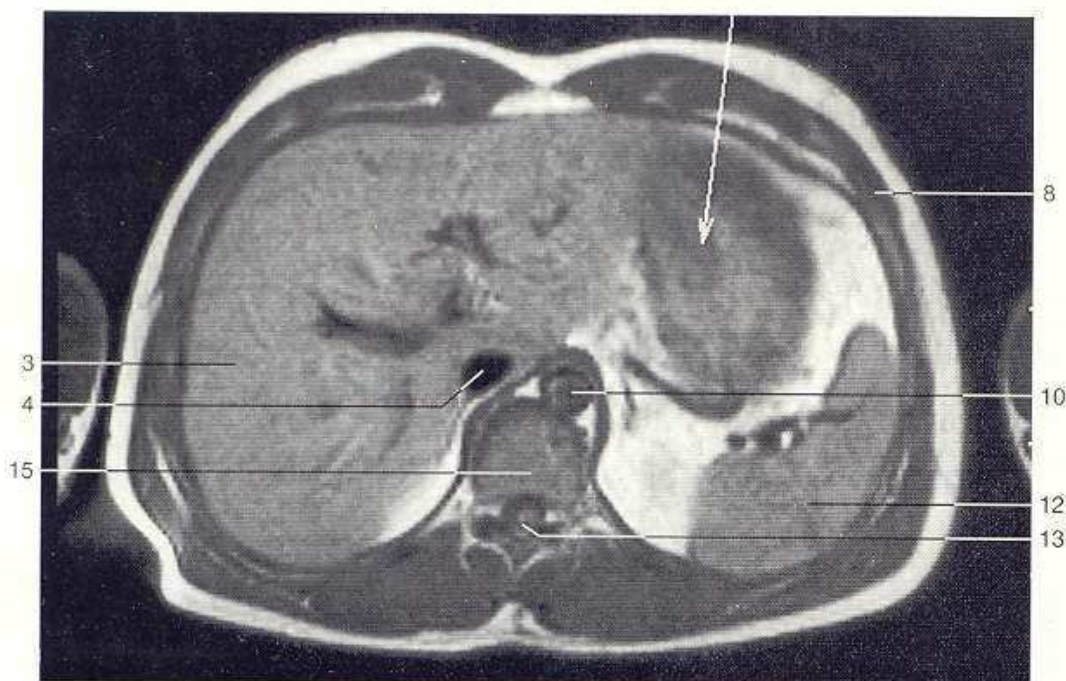
Okolice pozbawione otrzewnej i zachyłki na ścianie grzbietowej jamy brzusznej (rys. schematyczny). Strzałka u góry ilustracji wskazuje otwór sieciowy (foramen omentale).

Ściana grzbietowa jamy brzusznej. Położenie korzeni krezek i zachyłków. Żołądek (*gaster*), jelito cienkie (*intestinum tenue*) z wyjątkiem dwunastnicy (*duodenum*), okrężnica (*colon*) i wątroba (*hepar*) zostały usunięte. Zwróć uwagę na położenie śledziony (*lien*) i topografię torby sieciowej (*bursa omentalis*).

Przekrój poziomy jamy brzusznej
(płaszczyzna przekroju 1)
– widok od dołu.

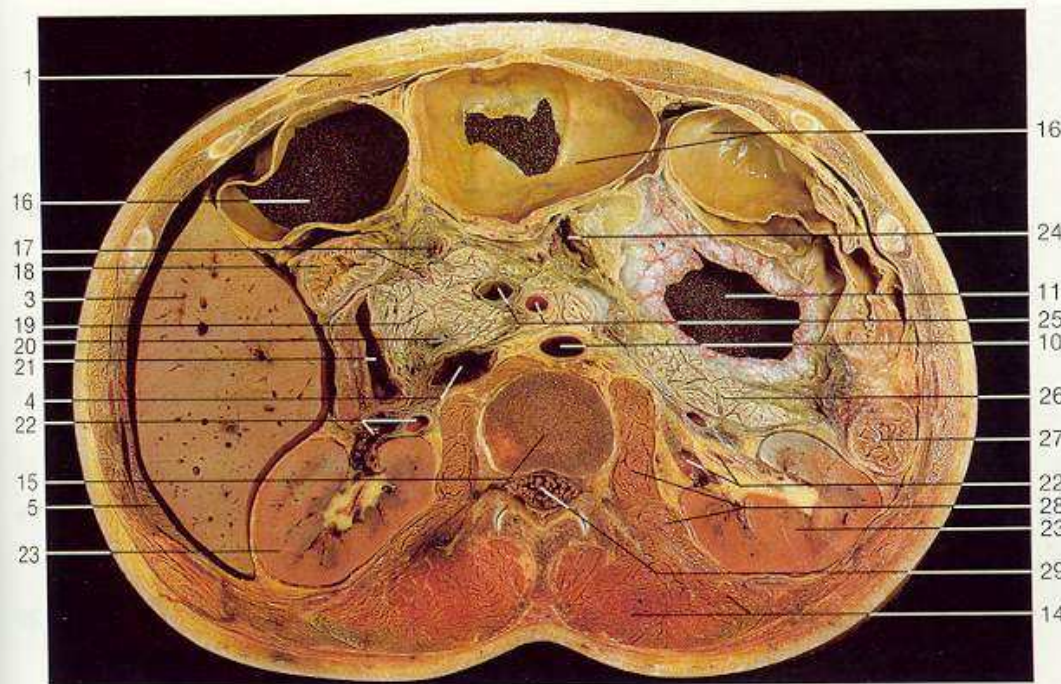

Przekrój poziomy jamy brzusznej
– obraz z MR odpowiadający
płaszczyźnie przekroju 1.
Strzałką zaznaczono żołądek.

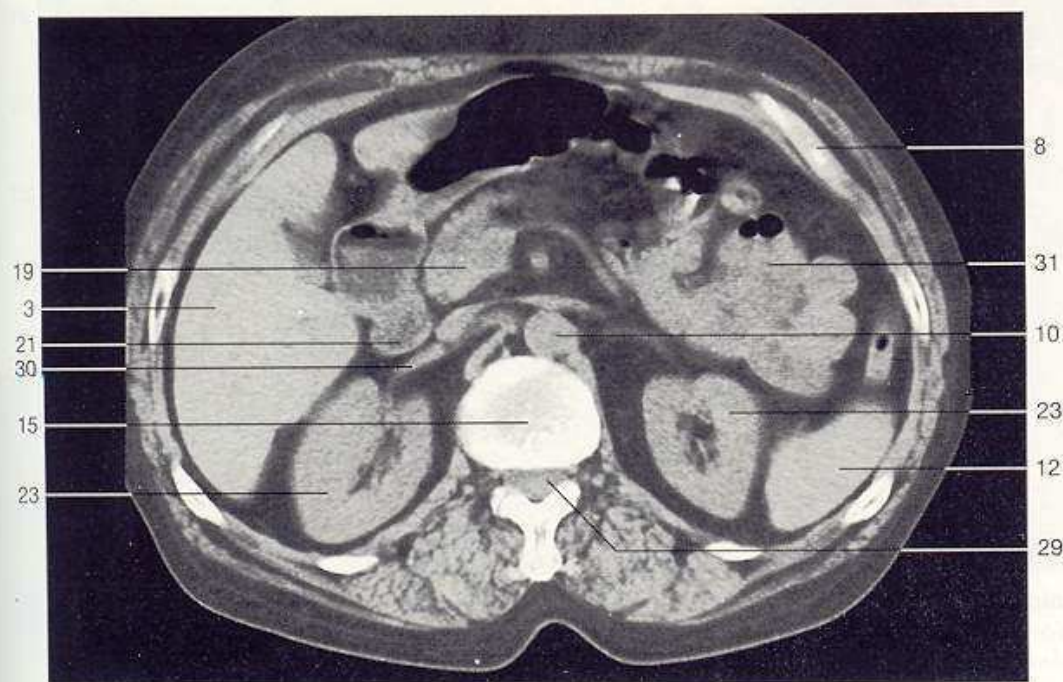
- 1 *M. rectus abdominis* (m. prosty brzucha)
- 2 *Lig. falciforme* (więzadło sierpowate)
- 3 *Lobus dext. hepatis* (płąt prawy wątroby)
- 4 *V. cava inf.* (ż. główna dolna)
- 5 *Diaphragma* (przepona)
- 6 *Discus intervertebralis* (krążek międzykręgowy)
- 7 *Lobus sin. hepatis* (płąt lewy wątroby)
- 8 *Costa* (żebro)
- 9 *Lobus caudatus hepatis* (płąt ogoniasty wątroby)
- 10 *Aorta abdominalis* – *aorta descendens*
(aorta brzuszna – aorta zstępująca)
- 11 *Gaster* (żołądek)
- 12 *Lien* (śledziona)
- 13 *Medulla spinalis* (rdzeń kręgowy)
- 14 *M. longissimus thoracis et m. iliocostalis*
(m. najdłuższy klatki piersiowej
i m. biodrowo-żebrowy)

- 15 *Corpus vertebrae* (trzon kręgu)
- 16 *Colon transversum* (okrężnica poprzeczna)
- 17 *A. et v. gastroduodenalis*
(t. i ż. żołądkowo-dwunastnicza)
- 18 *Colon ascendens* (okrężnica wstępująca)
- 19 *Caput pancreatis* (głowa trzustki)
- 20 *Ductus choledochus*
(przewód żółciowy wspólny)
- 21 *Duodenum* (dwunastnica)
- 22 *A. et v. renalis* (t. i ż. nerkowa)
- 23 *Ren* (nerka)
- 24 *Flexura duodenojejunalis*
(zgięcie dwunastniczo-czce)
- 25 *A. et v. mesenterica sup.*
(t. i ż. kręzkowa górna)
- 26 *Cauda pancreatis* (ogon trzustki)
- 27 *Colon descendens* (okrężnica zstępująca)

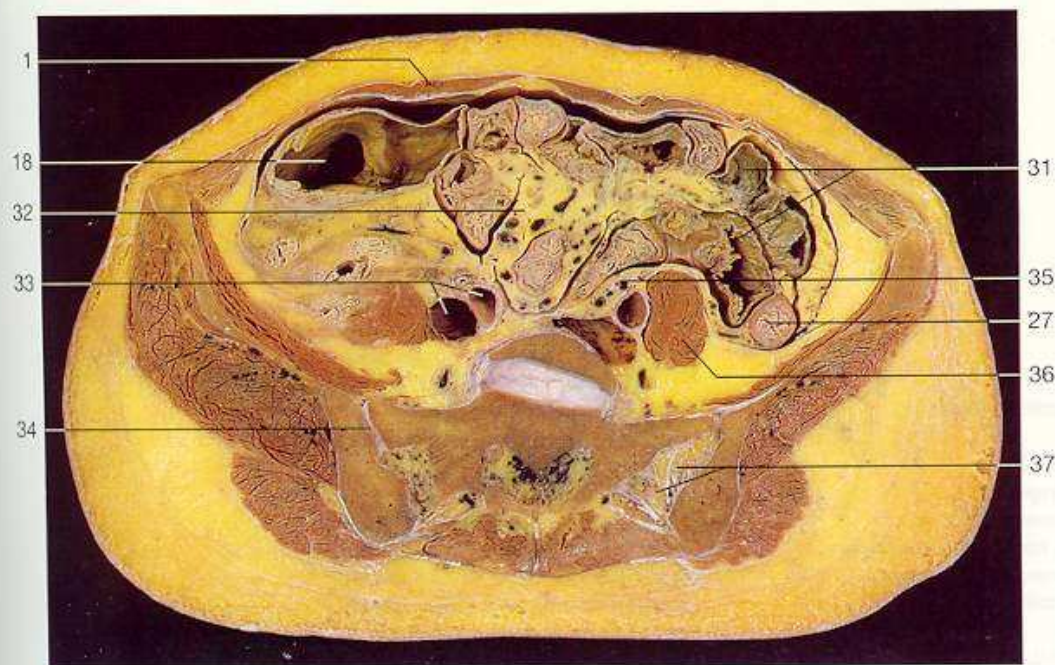
- 28 *M. psoas maior*
et *m. quadratus lumborum*
(m. lędźwiowy większy
i m. czworoboczny lędźwi)
- 29 *Cauda equina* (ogon koński)
- 30 *V. renalis dext.* (ż. nerkowa prawa)
- 31 *Intestinum tenue* (jelito cienkie)
- 32 *Mesenterium* (krezka)
- 33 *A. et v. iliaca communis*
(t. i ż. biodrowa wspólna)
- 34 *Articulatio sacroiliaca*
(staw krzyżowo-biodrowy)
- 35 *Ureter* (moczowód)
- 36 *M. psoas maior sin.*
(m. lędźwiowy większy lewy)
- 37 *Ligg. sacroiliaca interossea*
(więzadła krzyżowo-biodrowe międzykostne)

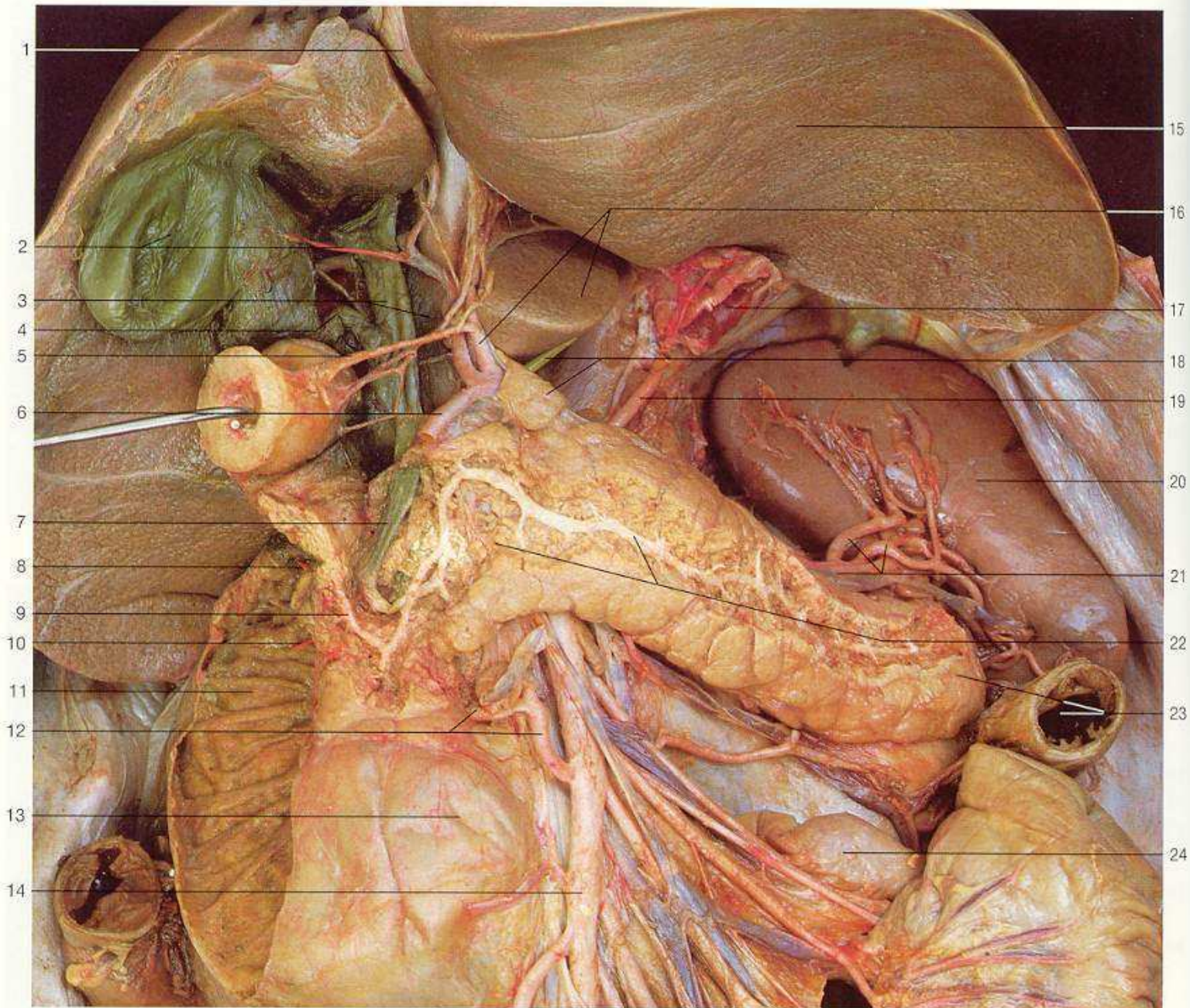
Przekrój poziomy jamy brzusznej
(płaszczyzna przekroju 2)
– widok od dołu.

Przekrój poziomy jamy brzusznej
– obraz CT odpowiadający
płaszczyźnie przekroju 2.

Przekrój poziomy jamy brzusznej
(płaszczyzna przekroju 3)
– widok od dołu.

Ściana tylna jamy brzusznej z dwunastnicą (*duodenum*), trzustką (*pancreas*) i śledzioną (*lien s. splen*) – widok od przodu. Żołądek (*gaster*) został usunięty, dwunastnicę częściowo otwarto. Wypreparowano przewód trzustkowy (*ductus pancreaticus*) i przewód żółciowy wspólny (*ductus choledochus*).

1 <i>Lig. teres hepatis</i> (więzadło obłe wątroby)	13 <i>Pars horizontalis duodeni</i> (część pozioma dwunastnicy) – rozciągnięta
2 <i>Vesica fellea et a. cystica</i> (pęcherzyk żółciowy i t. pęcherzykowa)	14 <i>A. mesenterica sup.</i> (t. kręzkowa górna)
3 <i>Ductus hepaticus communis et v. portae</i>
(przewód wątrobowy wspólny i z. wrotna)	15 <i>Lobus sin. hepatis</i> (płat lewy wątroby)
4 <i>Ductus cysticus</i> (przewód pęcherzykowy)	16 <i>Lobus caudatus hepatis et a. hepatica propria</i>
(płat ogoniasty wątroby i t. wątrobowa właściwa)
5 <i>A. gastrica dext.</i> (t. żołądkowa prawa)
– odźwiernik (<i>pylorum</i>) i część górna dwunastnicy (<i>duodenum</i>)
– przecięte i odsunięte	17 <i>Pars abdominalis oesophagi</i> (część brzuszna przełyku) – przecięta
6 <i>A. gastroduodenalis</i> (t. żołądkowo-dwunastnicza)	18 <i>Foramen omentale et nodus lymphaticus</i>
(otwór sieciowy – sonda, i węzeł chłonny)
7 <i>Ductus choledochus</i> (przewód żółciowy wspólny)	19 <i>A. gastrica sin.</i> (t. żołądkowa lewa)
8 <i>Papilla duodeni minor</i> (brodawka mniejsza dwunastnicy) – sonda	20 <i>Lien</i> (śledziona)
9 <i>Ductus pancreaticus accessorius</i> (przewód trzustkowy dodatkowy)	21 <i>V. lienalis et rr. a. lienalis</i>
(ż. śledzionowa i gałęzie t. śledzionowej)
10 <i>Papilla duodeni maior</i> (brodawka większa dwunastnicy) – sonda	22 <i>Ductus pancreaticus et caput pancreatis</i>
(przewód trzustkowy i głowa trzustki)
11 <i>Pars descendens duodeni</i> (część zstępująca dwunastnicy)	23 <i>Flexura coli sin. et cauda pancreatis</i> (zgięcie lewe okrężnicy i ogon trzustki)
12 <i>A. pancreaticoduodenalis inf. et a. colica media</i>
(t. trzustkowo-dwunastnicza dolna i t. okrężnicza środkowa)	24 <i>Flexura duodenojejunalis</i> (zgięcie dwunastniczo-czecz)